

Master scriptie Sociale Geografie

Jongeren in de openbare ruimte

Een onderzoek naar jongeren ontmoetingsplaatsen in Nijmegen

© Mark Reitera

Radboud Universiteit Nijmegen

Jongeren in de openbare ruimte

Een onderzoek naar jongeren ontmoetingsplaatsen in Nijmegen

Master scriptie

Radboud Universiteit Nijmegen

Faculteit der Managementwetenschappen

Begeleider: dr. M. Van der Velde

sociale geografie & planologie

Tweede meelezer: Drs. R. Gielis

sociale geografie & planologie

Maurice Doggen

S0312991

Datum: Augustus 2008

Voorwoord

Voor u ligt mijn master scriptie ter afronding van de studie sociale geografie. Aan het schrijven van een scriptie gaat een heel proces vooraf, voor mij persoonlijk is dit soepel verlopen. Tijdens het schrijven van de scriptie heb ik een half jaar stage gelopen bij KAW. Hier heb ik veel geleerd en de basis gelegd voor de scriptie. Hierbij was het moeilijkste deel het scherp stellen van de vraagstelling in het onderzoeksvoorstel, daarbij heb ik veel gehad aan de kritische opmerkingen van Ivar Diekerhof, mijn stagebegeleider. Hij wist, net zoals mijn scriptie begeleider Martin van der Velde, het belang van een goede basis duidelijk te maken. Martin is voor mij ook een inspirerende begeleider gebleken, ondanks dat ik hem niet heel veel gezien heb (wat een goed teken is!). Zijn opmerkingen en constructieve houding ten aanzien van het onderwerp, maar vooral het vrijlaten van mij als ‘onderzoeker’ heb ik als zeer plezierig ervaren. De keuze voor het onderwerp, de invulling hiervan en de manier van onderzoeken werd zonder problemen aangenomen, maar ‘moesten wel onderbouwd’ zijn. Het resultaat ligt nu voor u.

Verder wil ik nog graag mijn vriendin Ingrid persoonlijk bedanken voor de liefde, het geduld en vooral het luisterend oor dat danig op de proef is gesteld. Ik heb vele uurtjes met haar gepraat over het onderwerp om het zelf beter te begrijpen, maar ze schroomde niet kritische vragen te stellen ten aanzien van mijn onderzoeks aanpak en uitvoering.

Graag wil ik ook mijn ouders bedanken, die me altijd hebben gesteund in mijn gehele studie. Mede dankzij hun heb ik mijn studie soepel en met het nodige plezier kunnen doorlopen. Als laatste wil ik graag mijn mede studenten (afgestudeerd en nog net niet afgestudeerd) bedanken voor alle relativerende biertjes in de kroeg, de creatieve oplossingen (vaak ook dankzij de biertjes) en vooral de ontspannende werking die van ze uitgaat; Michiel ‘de Arent’, Erik ‘C-P Habraken’, Frederik ‘Stoutie’, Pim ‘Bussel’, Elmar ‘de Haak’ en Teun ‘Campioen’, bedankt!

Veel leesplezier,
Maurice

Inhoudsopgave

	Pagina
Voorwoord	3
Lijst met tabellen en figuren	6
H1 Inleiding	8
1.1 Aanleiding en probleem analyse jongeren in de openbare ruimte	8
1.1.1 Aanleiding	8
1.1.2 Probleemanalyse	9
1.1.3 Jongeren in de openbare ruimte	11
1.1.4 JOP's in Nijmegen en jongeren	15
1.2 Doelstelling, vraagstelling en onderzoeksvragen	18
1.3 Onderzoeksmethoden	21
1.3.1 Enquête en respondenten	23
1.3.2 Interviews	23
1.3.3 Onderzoek uitgangspunten	23
1.4 Leeswijzer	24
H2 Theorie	25
2.1 Inleiding	25
2.2 Theoretische achtergronden	25
2.2.1 Theorie van het dagelijkse leven	25
2.2.2 Theorie van de samenleving	28
2.3 De openbare ruimte	30
2.3.1 Tijd, ruimte en leefstijl	30
2.3.2 Het gebruik van de openbare ruimte door jongeren	31
2.3.3 De identiteit	32
2.4 Gedrag van jongeren	33
2.4.1 Het sociale ontwikkelingsmodel	33
2.4.2 Het gezin	34
2.4.3 De school	34
2.4.4 Kinderen en jongeren	34
2.4.5 De wijk	35
2.5 Het theoretisch model	35
H3 Rondhangen en jongeren ontmoetingsplaatsen	40
3.1 Rondhangen vroeger en nu	40
3.2 Jongeren ontmoetingsplaatsen	43
3.3 Nijmegen en JOP's	45
H4 Jongeren ontmoetingsplaatsen in Nijmegen en Dukenburg	49
4.1 Beschrijving van de case	49
4.2 Beschrijving jongeren ontmoetingsplaatsen Dukenburg	49
4.2.1 Zwanenveld	50
4.2.2 Tolhuis	51
4.2.3 Meijhorst	51

4.2.4 Malvert	52
4.2.5 Weezenhof	52
4.3 Analyse van de enquête	55
4.3.1 Individuele karakteristieken	56
4.3.2 Frequentie	59
4.3.3 Verblijfsduur	62
4.3.4 Binding met de locatie	65
4.3.4.1 Normen	68
4.3.4.2 Waarden	79
4.3.5 De JOP locaties	70
4.4 Gedrag van jongeren en JOP's	72
4.4.1 Factor analyse binding met locatie	73
H5 Conclusies JOP's in Nijmegen	79
5.1 Uiterlijke kwaliteit van jongeren ontmoetingsplaatsen	79
5.2 Het gedrag van jongeren	80
5.3 Beïnvloeden de JOP's het gedrag?	83
5.4 Aanbevelingen	84
5.5 Tot besluit	85
Literatuur	87
Samenvatting	92
Bijlagen	
1 Interview verslag Dolf Kutschenreuter	94
2 Interview verslag Eric van Ewijck	99
3 Enquête leeg	102

Lijst met figuren en tabellen

	Pagina
Figuur 1: Ontmoetingsplaatsen, E-movo 2003	10
Figuur 2: Tijdsbesteding jongeren 12-24 jaar, 2001 CBS Heerlen/Voorburg	12
Figuur 3: Onveiligheidsgevoelens, 2006 CBS, Heerlen/Voorburg	13
Figuur 4: Gewenste plekken in de buurt, GGD 2004	16
Figuur 5: Tijd ruimte pad Hägerstrand, voorbeeld	27
Figuur 6: Het sociaal ontwikkelingsmodel	36
Figuur 7: Het operationeel theoretisch model	38
Figuur 8: Nijmegen Dukenburg en locatie van de JOP's	49
Figuur 9: Foto's JOP locatie Zwanenveld, privé collectie	50
Figuur 10: Foto's JOP locatie Tolhuis, privé collectie	51
Figuur 11: Foto's JOP locatie Meijhorst, privé collectie	52
Figuur 12: Foto's JOP locatie Malvert, privé collectie	52
Figuur 13: Foto's JOP locatie Weezenhof, privé collectie	53
Figuur 14: Verdeling jongeren naar leeftijd	57
Figuur 15: Verblijven op straat naar geslacht	62
Figuur 16: Verblijfsduur rondhangen op straat	63
Figuur 17: Groen in de wijk	67
Figuur 18: Gebruik sport accommodatie	72
Tabel 1: Vrijtijdsbesteding Nijmeegse jongeren, GGD 2004	9
Tabel 2: Buurtgerelateerde vragen, GGD 2004	16
Tabel 3: Uitspraken over de buurt in Nijmegen, GGD 2004	17
Tabel 4: Aantal jongeren in Dukenburg, Wijkprofielen Nijmegen 2007	54
Tabel 5: Verdeling jongeren naar geslacht	56
Tabel 6: Geslacht en schooltype	58
Tabel 7: Woonwijk	59
Tabel 8: Afspreken met vrienden	60
Tabel 9: Afspreken met vrienden, onderverdeeld naar geslacht	60
Tabel 10: Rondhangen op weekdays	61
Tabel 11: Rondhangen op weekdays, onderverdeeld naar geslacht	61
Tabel 12: Tijdsduur rondhangen op straat	63
Tabel 13: Rondhangen op weekdays, onderverdeeld naar leeftijd	64
Tabel 14: Rondhangen op weekend dagen	64
Tabel 15: Samenvatting verblijven op straat	65
Tabel 16: Voorzieningen in de wijk	66
Tabel 17: Gehechtheid buurt	66
Tabel 18: Prettig wonen en leven	67
Tabel 19: Weggestuurd door politie	68
Tabel 20: Overlast door jongeren zelf	69
Tabel 21: Importantie gebruiksafspraken	70
Tabel 22: Bekendheid van de JOP locaties	70
Tabel 23: Rondhangen op JOP per week	71
Tabel 24: Verblijfsduur rondhangen op JOP	71

Tabel 25: Verklaarde variantie	73
Tabel 26: Factoren matrix	74
Tabel 27: Samenvatting scores leeftijd	76
Tabel 28: Samenvatting scores schooltype	77
Tabel 29: Samenvatting scores geslacht	77

Hoofdstuk I Inleiding

I.1 Aanleiding en probleem analyse jongeren in de openbare ruimte

I.1.1 Aanleiding

Jongeren in de openbare ruimte is de titel van dit onderzoek. De ondertitel geeft meer prijs van het onderzoek dat hier gepresenteerd wordt. Het gaat namelijk om de zogenaamde jongeren ontmoetingsplaatsen (JOP). Dit onderzoek richt zich op jongeren en hun gedrag in de openbare ruimte. Het is iets van alle tijden, rondhangende tieners en jongeren, in kleine of grote groepen, vaak met fietsen en brommers erbij. Ze kletsen wat, het zijn de jongeren van de straat. Op straat komen ze elkaar tegen en hebben ze het over school, over de andere sekse, over kleding of muziek. Ze praten over wie ze zijn, over hoe de wereld is en heel vaak over niks bijzonders. Met dit gedrag kunnen jongeren de ergernis van buurtbewoners opwekken. Dan staat er in de krant of tijdschrift: “Veel buurtbewoners ervaren overlast van groepen jongeren (Spectrum Gelderland, p.1).” De aanleiding van dit onderzoek is de verwondering over de relaties tussen jongeren ontmoetingsplaatsen en het gebruik hiervan door jongeren. Soms lijkt het wel of er geen jongeren zijn, de locaties worden niet gebruikt, en dan bij het buurtwinkelcentrum zie je een groep staan. Waarom zijn de jongeren niet op de JOP? De relatie jeugd en JOP is een onderbelicht fenomeen, zo weinig is er over bekend, terwijl het lijkt of ze alsmaar populairder worden. Zo heeft de gemeente Nijmegen in haar stadsbegroting over 2007-2010 ieder jaar €100.000,- over voor ontmoetingsplaatsen. Over de overlast van jongeren is meer dan genoeg geschreven, maar zijn jongeren te sturen en wat betekenen de JOP's voor jongeren? Bovenstaande vragen zijn de reden voor het voorliggend onderzoek. Ook zijn jongeren momenteel een hot item. De actualiteit van het onderwerp is groot, waardoor het relevant en interessant is om te onderzoeken. De maatschappelijke relevantie houdt niet op bij de actualiteit van het onderwerp. Dit onderzoek moet bijdragen aan een beter begrip enerzijds van jongeren en de openbare ruimte, maar moet anderzijds ook resultaten opleveren die gemeente, adviesbureaus, corporaties en maatschappelijke instellingen kunnen gebruiken als er een openbare ruimte wordt ingevuld, zowel plan- als procesmatig.

1.1.2 Probleem analyse

De openbare ruimte is het object van dit onderzoek. De aanleiding echter van het onderzoek ligt in een andere hoek. Namelijk, zoals genoemd, het gedrag van jongeren in de openbare ruimte. Het zoeken naar en uiten van een identiteit heeft voor jongeren een grote ruimtelijke component. Waar anders dan op straat kun je laten zien wie je bent en waar je voor staat. Enorm aan populariteit aan het winnen is de zogenaamde *Urban* cultuur. Het leven van de stad en de daarbij horende gebruiken van kleding, houding tot muziek. Dit is slechts een van de vele voorbeelden. Er zijn tegenwoordig *Londsdale* jongeren, *skaters*, *freerunners* (jongeren die obstakels in de ruimte gebruiken als hindernissen om over heen te springen) en nog vele andere groepen. Als jongeren vrije tijd hebben brengen ze deze of binnenshuis door of in de openbare ruimte. Er is bijzonder weinig onderzoek gedaan naar de betekenis van deze openbare ruimte voor jongeren. Toch zijn jongeren één van de grootste groep gebruikers van de openbare ruimte (Karsten, 2001). Dit heeft te maken met de vrije tijd die jongeren hebben, in tabel één wordt deze weergegeven voor jongeren in Nijmegen.

Vrijtijdsbesteding van Nijmeegse jongeren

	(bijna) nooit	minder dan 7 uur per week	7 uur per week of meer
boek lezen	55%	40%	5%
krant lezen	67%	32%	1%
huiswerk maken	8%	65%	26%
computerspelletjes doen	36%	42%	22%
surfen op internet	15%	57%	28%
e-mailen of chatten	16%	49%	35%
bellen of sms-en met vriend(inn)en	32%	54%	14%
een bijbaantje	57%	29%	13%
op straat rondhangen	56%	34%	10%
naar vriend(inn)en gaan	9%	61%	31%
een muziekinstrument bespelen	80%	17%	3%
andere hobby	7%	33%	10%

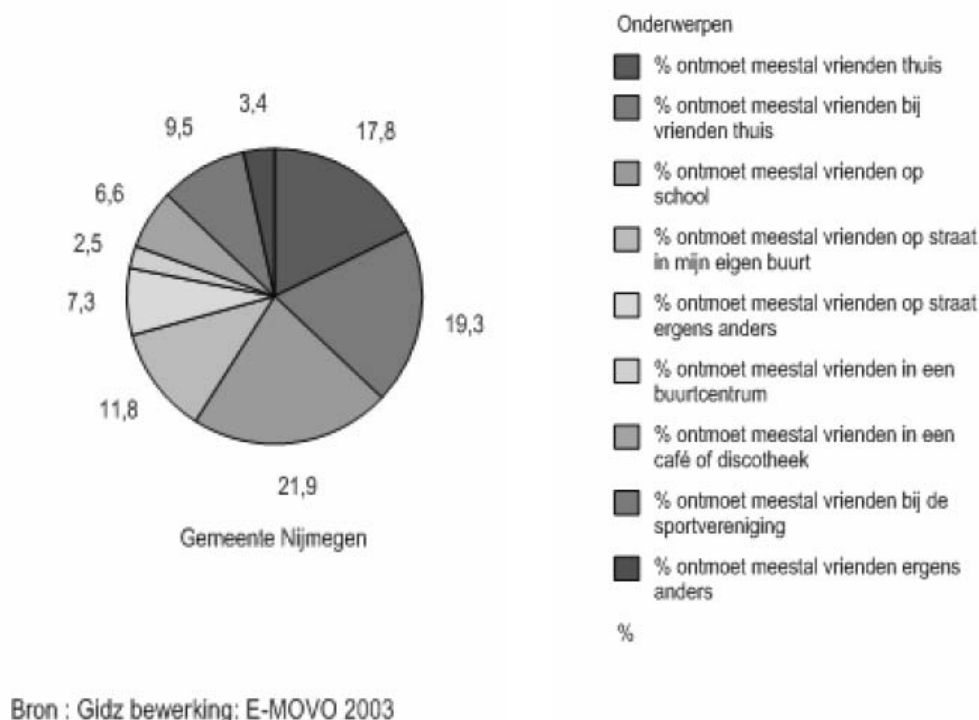
Tabel 1 Vrijtijdsbesteding Nijmeegse jongeren, GGD 2004

Ook op straat rondhangen is vertegenwoordigd in de tijdsbesteding van deze jongeren. Ongeveer de helft van de jongeren geeft aan op straat rond te hangen, waarvan het grootste deel dit wel minder doet dan zeven uur per week. Tien procent van de jongeren geeft aan dat zij zeven uur of meer rondhangen op straat. De andere tijdsbesteding onderschrijft het beeld dat ook Karsten (2001) geeft, namelijk dat jongeren veel tijd achter de computer doorbrengen. Dit

doet men om in contact te komen met bijvoorbeeld vrienden. Dit is echter alleen virtueel, ook op straat is blijkbaar behoefte aan contact.

Als de jongere dan rondhangt op straat dan bestaat de vrijetijdsbesteding vaak uit activiteiten direct in de woonomgeving. Hiermee wordt bedoeld dat jongeren in de eigen woonwijk tijd doorbrengen op straat.

Ontmoetingsplaatsen van jongeren in de gemeente Nijmegen

Figuur 1: Ontmoetingsplaatsen, E-movo 2003

Nijmeegse jongeren ontmoeten elkaar op verschillende manieren (figuur 1)¹. Bij elkaar opgeteld heeft 21.6%² van de jongeren meestal in de openbare ruimte een ontmoeting. Van de jongeren heeft 11,8% contact in de eigen straat en 7,3% heeft contact in een andere straat, maar in de directe woonomgeving.

Kwaliteiten van de buitenruimte zijn van groot belang voor de jeugd. Hier wringt echter direct de schoen. Zoals Karsten (2001) stelt, staat de kwaliteit van het openbare domein onder grote druk. Als oorzaken geeft ze aan een toename van het gemotoriseerde verkeer, maar ook

¹ De cijfers zijn afkomstig van het E-movo dat in het kader van de jeugdmonitor het onderzoek houdt onder jongeren uit de 2^e en 4^e klas van middelbare scholen in Nijmegen.

² Ontmoeting vrienden op straat in eigen buurt, elders en ontmoetingen in het buurtcentrum

andere onderling samenhangende factoren. Deze zijn bijvoorbeeld: stijgende grondprijzen, schaalvergroting en ruimtelijke planconcepten van de overheid. Op deze ruimtelijke planconcepten ligt in dit onderzoek de nadruk. De concepten hebben een dermate grote afdruk in de wijk, dat beslissingen grote gevolgen hebben. De beslissingen gaan in dit geval over de jongeren ontmoetingsplaatsen. De verschillen tussen de jongeren zijn groot, met diverse gevolgen van dien. De openbare ruimte in steden eist steeds meer specifieke locaties waar jongeren al dan niet gecontroleerd hun identiteit kunnen uiten. Gecontroleerd in de zin van het faciliteren (clubhuizen, skateparken etc.) en ongecontroleerd in de zin van jongeren die een eigen plek opzoeken (hangplekken, parken etc.). Deze plekken worden gecreëerd voor jongeren om rond te hangen.

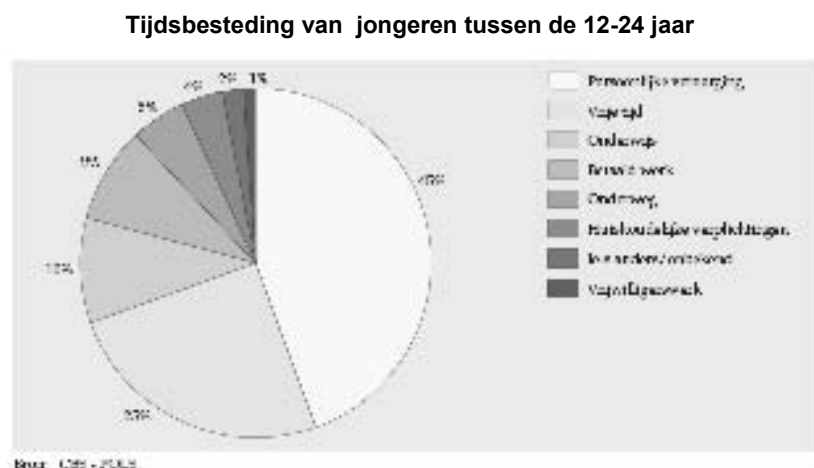
1.1.3 Jongeren in de openbare ruimte

Om een leefbare maatschappij te behouden is de jeugd de toekomst. Niet alleen op sociaal gebied heeft de problematiek van jongeren effect, maar ook op politiek niveau zijn jongeren een hot item. Dit onderzoek draagt bij aan de het begrip ten opzichte van jongeren en uitingen in de openbare ruimte. De hoeveelheid literatuur over jeugd is overweldigend, maar de literatuur wat betreft de combinatie jongeren en openbare ruimte is bijzonder schaars.

Het thema jongeren en ruimte is een onderzoeksgebied waar nog veel onderzoek naar gedaan moet worden. Studies hierover zijn er niet veel geschreven en zoals Karsten (2001, p.83) terecht stelt: “in Nederland is weinig theorievorming tot stand gekomen over het gebruik van de openbare ruimte door jongeren.” Er bestaat veel theorie over jeugd en er is in de geografie literatuur te over, maar de combinatie openbare ruimte en jeugd is onderbelicht. In deze scriptie zullen de termen jongeren en jeugd elkaar geregeld afwisselen, maar hebben dezelfde betekenis. Voor de duidelijkheid is een definitie van jeugd/jongeren op zijn plaats: jeugd zijn die personen die zich bevinden tussen de leeftijd van 12 jaar tot 18 jaar. Uiteraard is het een arbitraire lijn om te bepalen wat jeugd en jongeren is, maar voor de eenduidigheid van het onderzoek is voor deze maatstaf gekozen, omdat dan de meeste jongeren naar de middelbare school gaan.

Ook de term openbare ruimte is een breed begrip. Eén van de definities wordt gegeven door het ministerie van Vrom: “openbare ruimte is een door het gemeentebestuur als zodanig aangewezen openbaar gedeelte binnen een woonplaats (Website Vrom, 24-10-2007).” Dit maakt echter niet heel duidelijk wat er in deze scriptie onder de openbare ruimte wordt verstaan. Er worden namelijk verschillende typen openbare ruimte beschreven. Meyer et al

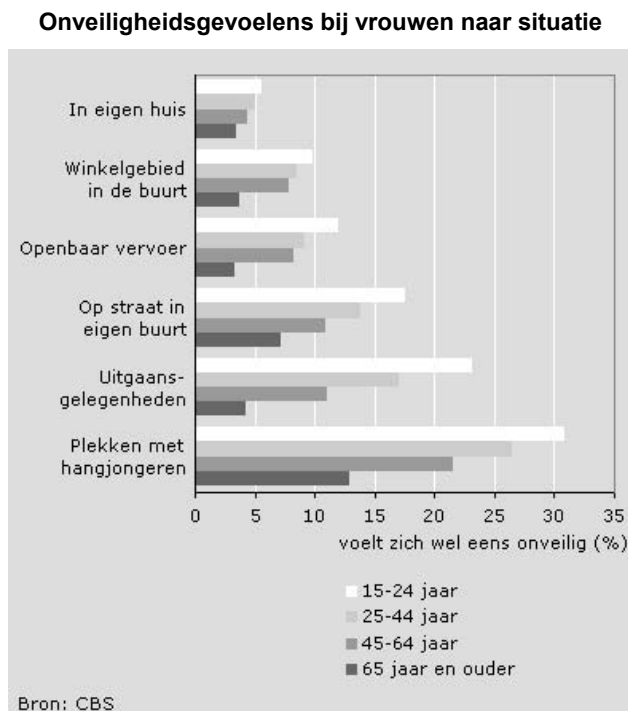
(2006) beschrijven in hun boek verschillende soorten openbare ruimten. Aan de orde komen het plein en de plaats, de straat en de laan, het winkelcentrum en de passage, de gracht, het park, het veld, de singel, de dijk en de (autosnel-) weg. In deze scriptie zal echter onder de openbare ruimte verstaan worden: de ruimte waarin jongeren elkaar ontmoeten, al dan niet zonder ouderlijk toezicht, waar de ruimte dienst doet als ontmoetingsplaats om te spelen en te recreëren.

Figuur 2: Tijdsbesteding jongeren, 2001 CBS Heerlen/Voorburg

De jeugd verandert, en dat is te merken aan de tijdsbesteding, hoeveel tijd brengen jongeren nu door op straat? Zoals al aangegeven in de aanleiding zijn er diverse vormen van tijdsbesteding. Abma (1990) stelt dat er in de loop van de tijd een verlenging is geweest van de jeugdfase en vergroting van de jeugdruimte. De verlenging komt vooral door de uitbreiding van deelname aan het onderwijs. Inherent hieraan is ook de tijdsduur die jeugd vandaag de dag heeft te besteden (Figuur 2). Opvallend is het grote percentage persoonlijke verzorging per dag en dat gemiddeld iets meer dan twee uur aan werk wordt besteed. Per dag is ongeveer vijf uur aan vrije tijd beschikbaar. Oftewel, hebben jongeren nu veel vrije tijd? Dat is niet direct af te lezen uit de cijfers, maar feit is wel dat een kwart van de tijd door jongeren aan vrije tijd wordt besteed. Een deel van deze vrije tijd brengen jongeren op straat. Dat dit als onwenselijk wordt ervaren blijkt uit tal van overheidsstukken³, zo ook uit cijfers over onveiligheid gevoelens onder vrouwen (Figuur 3). Opvallend is dat het onveiligheidsgevoel van jonge vrouwen het sterkst is, maar deze onveiligheid tegelijkertijd door leeftijdsgenoten wordt veroorzaakt op straat en hangplekken.

³ Zie hiervoor bijvoorbeeld; Vertrouwen in de buurt, WRR, Amsterdam university press, p53-54; Jong geleerd, lessen van operatie jong, Rijksinitiatief voor het omgaan met hangjongeren.

Figuur 3: Onveiligheidsgevoelens, 2006 CBS, Heerlen/Voorburg

Een studie van Zeijl et al (2003) maakt in de tijdsbesteding van jongeren in de vrije tijd een onderscheid tussen “leer” en “riskeertijd”. Zij spelen hierop in door de belangstelling van de toenemende aandacht voor de veranderingen in de samenleving, die door Abma (1990) en Karsten (2001) eveneens geconstateerd worden. De hedendaagse samenleving kent veel keuzemogelijkheden en een brede variatie aan tal van gezinssamenstellingen, gezin gewoontes en levensstijlen (Dieleman et al, 2000). De moderne informatiemaatschappij grijpt diep in op het dagelijks leven van jongeren en hun tijdsbesteding.

De computer is een alledaags gebruiksvoorwerp geworden en door de komst is eveneens het onderwijs ingrijpend aan het veranderen. Zoals Zeijl stelt zijn jeugdwetenschappers en beleidsmakers het er over eens dat een veranderlijke en een complexe maatschappij hoge eisen stelt aan de jeugd (Raad voor het jeugdbeleid, 1995). Het rapport “*Sociaal talent in zicht*” van de Raad voor jeugdbeleid geeft een opsomming van kwaliteiten die de jeugd moet bezitten, als zij tot zelfstandigheid willen komen. Uiteraard zijn deze opsommingen twijfelachtig, omdat jongeren de kwaliteiten geacht worden te bezitten, maar in de praktijk dit zelden voorkomt. Zo wordt gesproken over het afronden van de schoolopleiding en het “ontwikkelen van algemene vaardigheden die nodig zijn in veranderlijke, ondoorzichtige en complexe situaties. Zo zou de jeugd zelfvertrouwen moeten opbouwen, een richting voor zichzelf moeten kunnen uitstippelen en staande moeten kunnen houden (SCP, 2004,p.4).” Dit

klinkt abstract, maar er zit een waarheid in verborgen, jongeren moeten zich sociaal ontwikkelen om keuzes te maken, waarbij risico's door hen worden ingeschat over de consequenties van de keuzes. Steeds vaker wordt er op gewezen dat dit soort vaardigheden niet alleen op school of in het gezin, maar ook daarbuiten, in de vrije tijd, worden opgedaan. "Daarmee neemt de aandacht en de zorg voor de vrijetijdsbesteding van de jeugd opnieuw toe (SCP, 2004, p.4)." Echter in de vrije tijd ligt ook een gevaar voor de jeugd. Is het niet de vrije tijd waarin de jeugd zich kan onttrekken aan controle van school, familie of vrijetijdsvereniging? Jongeren komen in het domein van de ongecontroleerde openbare ruimte. De jongeren ontmoetingsplaatsen staan alleen onder toezicht van de politie, maar deze bewaakt echter niet 24 uur per dag een JOP. Zoals het SCP stelt heeft de moderne vrijetijdsmarkt een breed scala aan vrijetijdsbestedingen voor jongeren dat zich kan uiten in producten en/of plaatsen. Een voorbeeld van een vrijetijdsproduct is rondhangen, de plaats is een willekeurige locatie waarbij deze activiteit wordt 'uitgevoerd'. De vrijetijdsmarkt echter biedt meer aan, zoals muziekstijlen en jeugdculturele levensstijlen. In de vrije tijd kunnen leeftijdsgenoten, al dan niet los van ouderlijk toezicht, doen en laten waar ze zin in hebben. Deze zogenaamde "vrije" experimenteerruimte (SCP, 2004) kan twee kanten opwerken, enerzijds kan er een lerende werking uitgaan van situaties die zich voordoen, anderzijds kan er risicovol gedrag uit voortkomen. Risico in die zin, dat het bedreigend kan worden voor de ontwikkeling van jongeren wat kan leiden tot crimineel of overlast genererend gedrag (vaker in groepsverband).

Kortom, de vrije tijd van de jeugd vandaag de dag zorgt ervoor dat er zowel binnen als buiten meer 'gehangen' wordt. De tijdsbesteding hoeft geen doel op zichzelf te zijn, het gewoon rondhangen is al genoeg. Het is een activiteit geworden. Zoals voorgaand beschreven is bestaat er een hiaat in de studies tussen jongeren en het gebruik en inrichting van de openbare ruimte. De openbare ruimte is vaak onderzocht, maar niet in relatie met jeugd. Deze relatie blijkt echter van belang te zijn voor leefbaarheid in de wijk. Dit onderzoek kan er toe leiden dat er een beter inzicht en een verbetering komt in de leefbaarheid voor jongeren en andere gebruikers van de openbare ruimte. Het onderzoek positioneert zich in het debat over jeugd en de invulling en omgang van de openbare ruimte. Dit is ook maatschappelijk relevant, omdat iedereen verlangt naar een veilige, leefbare en goede omgeving, waarin de activiteit rondhangen kan plaatsvinden.

1.1.4 JOP's in Nijmegen en jongeren

Noorda en Veenbaas (2000) beschrijven de activiteiten van de jongeren in relatie tot de omgeving in hun boek *“Hangplekken, een nieuwe rage?”*. Zij spitsen dit echter toe op de oorzaken voor het ontstaan van hangplekken. Deze paragraaf gaat in op het gedrag en activiteiten van jongeren.

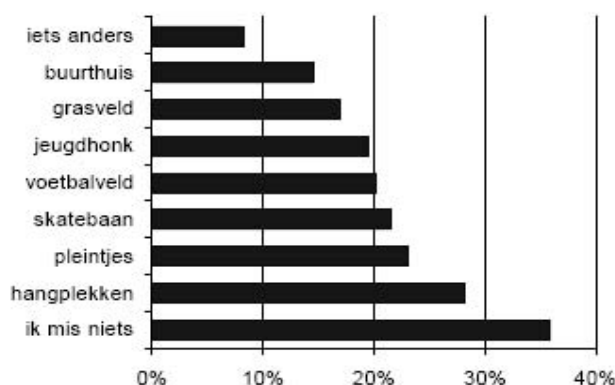
“Inmiddels hebben zich een aantal nieuwe ontwikkelingen voorgedaan, die ook het rondhanggedrag van jongeren niet onberoerd hebben gelaten. Voor een deel zijn deze veranderingen van stedenbouwkundige aard. Het verschijnsel van de compacte stad heeft in combinatie met de toegenomen verkeersdruk het aantal informele ontmoetingsplekken voor jongeren teruggedrongen (Noorda en Veenbaas, 2000, p.4).” Noorda en Veenbaas beargumenteren dat iedere centimeter grond in Nederland een bestemming heeft gekregen. Hierbij komt tevens dat woon- en werkbestemmingen verder van elkaar zijn gaan liggen. De nieuwbouwwijken die voorzien in het aanbod van woningen adverteerden met rust en ruimte. “De plannen voor deze wijken voorzagen vaak wel in speelplekken voor kinderen, maar hielden geen rekening met het feit dat deze kinderen over een jaar of tien heel andere behoefte zouden hebben (Ibid, p.4)”, met als gevolg dat informele ontmoetingsplekken door jongeren gecreëerd worden op ‘onwenselijke’ locaties. Dit past niet in het plaatje en leidt tot onbegrip bij buurtbewoners. “Ook in de winkelcentra, die aan de rand van deze wijken zijn gecreëerd, worden groepjes van samenscholende jongeren niet op prijs gesteld (Ibid, p.4).”

De auteurs hechten ook een groot belang aan de maatschappelijke veranderingen. Ontzuiling en het ontstaan van een individualistische samenleving zorgt voor een sterk veranderde maatschappij. “Voor jongeren betekent dit dat de greep van het officiële verenigingsleven verder is afgenomen. Dat blijkt onder andere uit deelname aan sportverenigingen. Daar tegenover staat dat jongeren meer te besteden hebben. Het is heel gewoon geworden om zo ongeveer vanaf je vijftiende op een doordeweekse avond of in het weekend bij te verdienen (Ibid, p.4).” Deze jongeren mengen zich in het commerciële circuit, dat bestaat uit het bezoeken van bijvoorbeeld horeca gelegenheden, de sportschool en het winkelcentrum of bioscoop. Een tweede ankerpunt in het leven van de jongeren is de school. Toch stellen Noorda en Veenbaas: “Er blijft echter een aanzienlijk deel van de jeugd over, dat zich minder laat aanspreken door het verenigingsleven, niet avond aan avond aan het huiswerk zit en ook nog niet over mobiliteit en financiële middelen beschikt om hun vertier in het commerciële circuit te zoeken. Wat leeftijd betreft ligt het zwaartepunt tussen de twaalf en zestien jaar. Laaggeschoolde jeugd is vaak maar zeker niet altijd in de meerderheid. Voor deze

jongeren blijven de straat en de openbare ruimte een aantrekkelijk ontmoetingspunt (Noorda, Veenbaas, 2000, p.4-5).”

Dit wordt ondermeer onderschreven door de vraag naar deze plekken die bijvoorbeeld bestaat onder de Nijmeegse jeugd. Hoewel er talloze JOP's zijn in Nijmegen lijken jongeren niet tevreden te zijn met het aanbod ervan op het meetmoment 2004 (Figuur 4).

Voorkeur van Nijmeegse jongeren voor een bepaalde voorziening in de buurt

Figuur 4 Gewenste plekken in de buurt, GGD 2004

Een grote groep mist niets in de buurt, maar genoeg jongeren maken kenbaar dat ze of een hangplek, pleintje, skatebaan of grasveld missen. Zijn er dan niet genoeg speellocaties, of zijn er locaties die niet gebruikt worden? Deze vragen worden niet beantwoord en er is nog geen onderzoek gedaan naar deze ontmoetingsplaatsen. Deze cijfers maken wel duidelijk dat jongeren iets lijken te missen in de buurt en er een grote vraag is naar hangplekken (Tabel 2).

Nijmegen vergeleken met de regio Nijmegen en Oost-Nederland op buurtgerelateerde vragen

	Nijmegen	Regio Nijmegen	Oost Nederland
vindt de buurt (helemaal) niet prettig om te wonen	12,0%	10,0%	
gemiddeld rapportcijfer buurt	7,1%	7,2%	
gemis aan (extra) jongerenplek in de buurt	62,0%	58,0%	58,0%
gemis aan (extra) activiteiten in de buurt	57,0%	57,0%	57,0%
oordeel: gemeente luistert niet voldoende naar jongeren	36,0%	38,0%	38,0%
heeft geen zin om met de gemeente mee te denken	60,0%	60,0%	

Tabel 2 Buurtgerelateerde vragen, GGD 2004

Jongeren missen dus klaarblijkelijk in Nijmegen, meer dan in de regio Nijmegen, een jongerenplek in de buurt. Men kan geen conclusies trekken over waarom ze deze plekken missen, maar het geeft wel aan dat deze locaties gewild zijn. Opvallend zijn verder ook de uitspraken die jongeren in Nijmegen doen over hun buurt (Tabel 3).

Uitspraken over de buurt in Nijmegen

	In mijn buurt kunnen de meeste jongeren het goed met elkaar vinden		In mijn buurt zijn vervelende groepjes jongeren die het voor anderen verpesten		De volwassen in de buurt zouden eens wat positiever over de jongeren hier moeten denken		Als ik later volwassen ben, wil ik graag in mijn buurt blijven wonen	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
helemaal eens	380	24	185	12	287	18	210	13
eens	737	47	398	25	474	30	294	19
oneens	190	12	447	29	364	23	341	22
helemaal oneens	57	4	304	19	150	10	324	21
geen mening	214	14	234	15	283	18	390	25

Tabel 3 Uitspraken over de buurt, GGD 2004

Jongeren ervaren zelf ook overlast van groepen jongeren. Dit zijn vooral de kleinere groepjes die overlast veroorzaken. Ook is er onder de jongeren een gevoel dat volwassenen in de buurt niet positief over hen denken. Hetgeen eigenlijk wel opvallend is en in zekere zin de uitspraak in het begin van de aanleiding onderstreept en uitbreidt. Namelijk dat veel buurtbewoners overlast ervaren van groepen jongeren, maar jongeren zelf ook last hebben van vervelende groepen jongeren in de buurt.

Een deel van deze problematiek komt voort uit het gedrag van jongeren. “Jong en oud hield elkaar nog niet zo heel lang geleden in evenwicht, in een netwerk van sociale controle. Nu is het vaak: ieder voor zich en God voor allen. Jongeren treffen niet meer een hele gemeenschap tegenover zich - inclusief hun eigen ouders - maar toevallige en in zekere zin ook anonieme volwassenen, die op een betrekkelijk onverwacht moment door het lint gaan (Noorda en Veenbaas, 2000, p.13).” De tolerantie tussen jongeren en volwassenen neemt af, en vanuit de overheid is er de wens om dit gedrag te beïnvloeden. In een toenemende polariserende samenleving is dat niet gemakkelijk. De jongeren voelen zich bijvoorbeeld beledigd door het feit, dat ze geassocieerd worden met excessen die voor rekening komen van kleine groepen. Met het plaatsen van een JOP wordt toch getracht jongeren een plaats te geven in de openbare ruimte, om te kunnen hangen. Er wordt gezinspeeld op een gedragsverandering of beïnvloeding waardoor jongeren de locaties opzoeken die voor hen geschikt zijn gemaakt. Zoals bovenstaande cijfers weergeven lijkt de vraag naar deze locaties vanuit de jongeren zelf te

komen, maar maken ze dan ook gebruik van de locaties? Verandert het gedrag door de vraag, of is de vraag onafhankelijk van het gedrag? Lukt het met een JOP om jongeren naar een locatie te brengen, om ze daar de vrijheid te geven die ze zo graag begeren?

Jongeren hebben schijnbaar een behoefte aan jongeren ontmoetingsplaatsen. Bij JOP's in deze scriptie gaat het om eenzelfde type invulling met een verblijfsruimte en een aangrenzende sportfaciliteit. De gemeente Nijmegen heeft zeventien locaties waar dezelfde uitvoering is van de JOP's. Zijn de JOP's die er liggen adequaat in de voorzieningen? Worden ze überhaupt gebruikt? Door het gebrek aan kennis over de invulling van de JOP worden ze elke keer opnieuw gerealiseerd, zonder dat er wordt gekeken naar wat de kwaliteit is van de JOP in de openbare ruimte. De reden voor dit onderzoek ligt in het verlengde van deze vragen, namelijk: voldoen de bestaande JOP's? Deze scriptie wil duidelijk maken hoe de JOP's functioneren, omdat ze deel uit maken van de openbare ruimte wordt gekeken hoe jongeren met deze locaties omgaan.

1.2 Doelstelling, vraagstelling en onderzoeksvragen

Alle bovenstaande cijfers hebben betrekking op jongeren, het gebruik van de openbare ruimte, hun gedrag hierin en meningen over de openbare ruimte. Hierbij rijst de vraag wat er nu zo problematisch is aan deze ontmoetingsplaatsen. In eerste instantie is de vraag of de jongeren ontmoetingsplaatsen een probleem zijn of is juist het gedrag van de jongeren een probleem? Zoals al beschreven is het gedrag van jongeren de aanleiding van dit onderzoek, maar is het uitgangspunt de openbare ruimte. Hiervoor is gekozen, omdat niet gezegd kan worden wat nu overlast is. Dat is geen eenduidig te onderzoeken fenomeen. Bovendien is het niet wenselijk alleen het gedrag te onderzoeken, maar juist ook de openbare ruimte die voorziet in een functie. Deze functie roept een heleboel vragen op. Bovenstaande schetste een beeld van jongeren en hun gedrag, waarbij duidelijk wordt dat er een vraag is naar ontmoetingsplaatsen. Hoe zien deze er echter uit? Wat is hun functie? Dat zijn de vragen die als eerste opkomen, maar dit onderzoek probeert verder te gaan. Het gaat namelijk om het gebruik van de openbare ruimte door jongeren. Is hun gedrag te sturen door locaties te ontwikkelen 'waar ze onder controle staan, maar geen overlast veroorzaken voor anderen'?

De probleemsituatie ligt in het feit dat openbare ruimte gebruikt wordt door jongeren en zij de gebruikers zijn. Een JOP voorziet in deze functie, maar om een goed beeld te krijgen van

de kwaliteit moeten zowel de JOP's worden onderzocht en dienen de potentiële gebruikers (jongeren) deze locaties te beoordelen.

Om dit onderzoek scherp te stellen en een focus mee te geven zijn er aantal keuzes gemaakt. Het onderzoek richt zich op de jongeren ontmoetingsplaatsen die zich in de openbare ruimte bevinden. In de ruimtelijke ordening van Nederland kan nog veel geleerd worden van deze locaties. Het inzicht hierin kan relevant zijn bij latere projecten waarbij een jongeren ontmoetingsplaats bij de opgave hoort. Het gaat niet zozeer om de kwantiteit van de JOP's, maar vooral om de kwaliteit.

De keuze voor jongeren is ook heel bewust gemaakt, vanwege het feit dat zij de gebruikers zijn van de JOP. Onder jongeren wordt verstaan die personen die zich bevinden tussen de leeftijd van 12 jaar tot 18 jaar. Zoals eerder gezegd is het een arbitraire lijn om te bepalen wat jeugd en jongeren is, maar voor de eenduidigheid van het onderzoek is voor deze maatstaf gekozen. Jongeren op de middelbare school hebben deze leeftijd. Ook komt de keuze voor jongeren voort uit de literatuur. Door gemeente en instellingen worden talloze projecten opgericht die de overlast van jongeren tegen moet gaan of te voorkomen, maar vaak is het dan al te laat. In dit onderzoek zijn criminaliteit en overlast niet de onderliggende factoren, want vaak zijn het kleine groepen die dit veroorzaken. Alle jongeren, of ze nu overlast veroorzaken of niet, hebben een plek nodig in de openbare ruimte en hebben daarbij hun eigen wensen voor de invulling daarvan. Het gaat over de kwaliteit van JOP's in de openbare ruimte voor alle jongeren.

JOP's zijn er in allerlei soorten en maten. In dit onderzoek zal gekeken worden naar openbare ruimtes die ingericht zijn voor het ontmoeten van jongeren. Een JOP staat vaak bij een grote multifunctionele sport- en spelvoorziening, omdat jongeren zich concentreren rondom deze locaties. De inrichting van een JOP bestaat over het algemeen uit een roestvrij stalen frame, met daarnaast een sportveldje waar de jongeren kunnen hangen.

Het empirische gedeelte van dit onderzoek bestaat uit een analyse en beoordeling van jongeren ontmoetingsplaatsen. Criteria voor de JOP's zijn in dit onderzoek:

- De JOP's bevinden zich in de stad, het landelijk gebied wordt omwille van omvang niet meegenomen in de analyse. Het gaat specifiek om JOP's in Nijmegen.
- De JOP bevindt zich in de formele openbare ruimte, hetgeen betekent dat er uitsluitend locaties gekozen worden, die speciaal ingericht zijn op het ontmoeten van jongeren. Dit criteria wordt gesteld, omdat op deze plekken specifiek getracht worden het gedrag van

jongeren te beïnvloeden. Andere locaties zijn ook van belang, maar niet relevant in het kader van dit onderzoek.

Voor de analyse is het van belang dat niet alleen de JOP's bekeken worden, maar dat er ook informatie wordt gewonnen bij de gebruikers ervan, de jongeren zelf. Ook is het van belang informatie in te winnen over de JOP's bij instanties die ze uitvoeren, namelijk de beleidsmakers.

De doelstelling van dit onderzoek is:

Door het onderzoeken van jongeren ontmoetingsplaatsen inzicht geven in de kwaliteiten van deze plaatsen in de openbare ruimte en het gedrag van jongeren in deze openbare ruimte.

Het onderzoek heeft dus betrekking op hoe jongeren met JOP's omgaan, maar gaat vooral in op de kwaliteit van de openbare ruimte en specifiek de JOP. Dit leidt tot de volgende *vraagstelling* voor dit onderzoek:

Op welke wijze worden jongeren ontmoetingsplaatsen in de openbare ruimte beoordeeld en gebruikt door jongeren?

De hoofdvraag wordt beantwoord door de volgende onderzoeksvragen. Om inzicht te krijgen in de kwaliteiten van JOP's moet ten eerste duidelijk worden hoe de JOP's in Nijmegen er uitzien. Dit wil zeggen dat er vooral gekeken wordt naar de fysieke aspecten van de ontmoetingsplaatsen en de staat van onder andere het meubilair, maar ook de locatie en typering van de omgeving. Dit zijn onderdelen van de kwaliteiten van JOP's. Eén van de onderzoeksvragen is dan ook:

-Hoe zien jongeren ontmoetingsplaatsen eruit en wat is de kwaliteit ervan?

Als duidelijk is geworden wat de kwaliteiten van de fysieke omgeving en de JOP zelf is, dan moet uiteraard ook gekeken worden hoe de locaties gebruikt worden. Jongeren bepalen het succes of falen van de ontmoetingsplaats. Als er geen gebruik wordt gemaakt van de ontmoetingsplaats, is het interessant om te weten waarom dat zo is. En als de ontmoetingsplaats een succes is, dan is het interessant om te weten hoe dat dan komt. Dit echter heeft alles te maken met de gebruikers, de jongeren zelf. In deze inleiding komt naar voren dat jongeren behoefte hebben aan een eigen niche in de samenleving. De jeugdige is echter nog geen

volwassen persoon, die zich zonder meer heeft te houden aan de geschreven en ongeschreven regels van de volwassen wereld. “De jongere heeft recht op een geheel eigenaardige vrijplaats ter ontmoeting van leeftijdsgenoten, bij voorkeur zonder toezicht van volwassenen. Anderzijds kan die behoefte aan een eigen ontmoetingsplaats ook gezien worden een afdwingen van respect voor de jeugdige als deelnemer aan de samenleving (Koops, 2000, p.13).” Aan het realiseren van een JOP zitten een tal van risico’s die door beleidsmakers en planners van de openbare ruimte wordt genomen. Het gedrag van jongeren is speciaal, omdat jongeren zich zowel volwassen als kinderlijk kunnen opstellen. De manier waarop volwassenen met ze omgaan bepaalt de houding. Het gedrag van jongeren is dus afhankelijk van de omgang, maar laten jongeren zich leiden door de volwassenheid die het wil bezitten of juist door de kinderlijkheid, laat het zich beïnvloeden door een omgeving? Als er een alternatief in de buurt is, wordt er dan gekozen voor bijvoorbeeld een winkelcentrum of trekken jongeren naar de JOP? Dit leidt tot de volgende onderzoeksvraag:

-Op welke wijze worden door jongeren gebruikt gemaakt van de JOP’s?

Om dit onderzoek uit te voeren zijn er bepaalde onderzoeksmethoden. Deze worden in de volgende paragraaf behandeld. Hierbij wordt specifiek ingegaan op de manier waarop dit onderzoek te typeren is en wat voor aanpak er is geweest om antwoorden te vinden op bovenstaande vragen.

1.3 Onderzoeksmethoden

Het onderzoek dat is uitgevoerd heeft het karakter van een evaluatief casestudie onderzoek naar jongeren ontmoetingsplaatsen in Nijmegen, maar dat is niet het enige karakter van het onderzoek. Het onderzoeksdesign van dit onderzoek is een casestudy met een *field-research*, namelijk het onderzoek van de openbare ruimte en jongeren in de omgeving van het onderzoeksobject, jongeren ontmoetingsplaatsen. Er wordt geprobeerd om zo min mogelijk verstoring in de onderzoekssituatie aan te brengen. De keuze voor een casestudie en niet voor experiment of enkel kwantitatief onderzoek is gebaseerd op het feit dat hier gaat om een sociaal verschijnsel dat alleen in ‘het veld’ kan plaatsvinden (Vennix, 2003). Het gaat om de natuurlijke omgeving van de openbare ruimte, waarbij op gezette tijden een interventie heeft plaats gevonden met de gebruikers. De casestudie is uitstekend geschikt om interviews af te nemen met de (potentiële) gebruikers van JOP’s. Dat is echter niet de enige databron die is

gebruikt. Documenten en observaties zorgen voor triangulatie. Het experiment en survey is geen passend design voor het onderzoek, omdat het niet gaat om een controleerbare omgeving en het niet de bedoeling is een inventarisatie te geven van de JOP's. Een casestudie gaat diepgaand en vanuit verschillende invalshoeken in op de jongeren ontmoetingsplaatsen, en geeft antwoorden op "reële situaties" (Vennix, 2003, p.139).

In de eerste plaats is er een onderzoek gedaan naar jongeren ontmoetingsplaatsen. Hierbij gaat het om in kaart te brengen, wat voor JOP's er zijn in Nijmegen, maar zoals eerder al is gezegd gaat het hierbij niet alleen om het kwantitatief verzamelen van gegevens, maar juist op de kwalitatieve beoordeling van deze locaties. Dit gebeurt op het gebied van de actuele toestand van de locatie voor wat betreft de mate van gebruik, vervuiling, graffiti gebruik en uiterlijk vertoon en dergelijke. Deze zaken geven namelijk weer in wat voor toestand de JOP zich bevindt. Is de locatie uitnodigend voor gebruik of juist het tegenovergestelde?

In eerste instantie is het dus zaak geweest om de jongeren ontmoetingsplaatsen in beeld te krijgen en ze daarna beoordelen op de kwaliteit. Het onderzoeken van de kwaliteit is een lastig punt. De gebruikers van de JOP's zijn degene die ook de JOP's moeten beoordelen. Echter een veldonderzoek met een observatie vanuit de onderzoeker, maakt een deel van de kwaliteit al inzichtelijk. Hierbij gaat het om de eerder genoemde fysieke kwaliteiten van de JOP's. Buiten beschouwing wordt het landelijk beleid gelaten, hoewel dat ook invloed kan hebben op de jongeren. Hiervoor is gekozen omdat dergelijk onderzoek te omvangrijk is, en het een evaluatie is van JOP's die er al liggen. Een beter begrip van deze locaties is leerzaam voor de locaties die er nog moeten komen, waar gemeentelijk beleid een veel grotere rol speelt. Primair is de focus in dit onderzoek op jongeren gericht. Zij zijn de gebruikers en bepalen het succes of falen van een JOP. Om een volledig inzicht te krijgen in het gebruik en de beoordeling van de JOP's zijn de jongeren zelf *face-to-face* benaderd op een middelbare school en de JOP locaties zelf. De middelbare school is voor jongeren de eerste ontmoetingsplaats met vrienden en vriendinnen. Deze ontmoetingsplaats is uitermate geschikt om data te verzamelen van de potentiële gebruikers. Door een middelbare school te kiezen die dicht bij de JOP's ligt in dit onderzoek, is wellicht de bekendheid van de JOP's groter.

I.3.1 Enquête en respondenten

De enquête is gehouden op de middelbare school SSgN in Nijmegen. Aan de enquête hebben 41 jongens meegedaan, tegenover 39 meisjes. Het onderzoek is gehouden onder jongeren tussen de 12 en 18 jaar. De gemiddelde leeftijd van de respondenten ligt op vijftien en een half jaar.

I.3.2 Interviews

Om een compleet beeld te krijgen van de JOP's is ook gesproken met diegene die beleidsmatig de doelstellingen van de JOP's vaststellen. Aan de hand van deze interviews met medewerkers van de gemeente Nijmegen⁴ wordt duidelijk wat de opvattingen zijn over JOP's vanuit de gemeentelijke visie en kan duidelijk worden of ze het gewenste resultaat opleveren. De interviews die gehouden zijn hebben het karakter van een diepte interviews. Deze vormen van interviewen geeft de mogelijkheid om achtergronden duidelijk te krijgen en niet alleen een antwoord te vinden waarom er een JOP is, maar vooral om duidelijk te krijgen wat de bedoelingen ervan zijn.

I.3.3 Onderzoek uitgangspunten

Uitgangspunten van het onderzoek zijn geweest dat er in de wijk Dukenburg een plaatselijke beoordeling plaats heeft gevonden van de JOP's. Deze zijn onderzocht, waarbij contact is geweest tussen de onderzoeker en de gebruikers door middel van gesprekken. Tevens zijn er 80 jongeren op de middelbare school SSgN ondervraagd, die inzicht geven over het gebruik van de locatie. Zij hebben allen dezelfde vooraf vastgestelde vragenlijst beantwoord om de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek te waarborgen. Het gaat hierbij nogmaals niet om een algeheel beeld te vormen van jongeren ontmoetingsplaatsen in het algemeen, maar meer om de jongeren ontmoetingsplaatsen in Nijmegen, met als specifieke onderzoekslocatie Dukenburg. Dat er onderzoeksresultaten uit voortkomen die algemeen gelden voor JOP's is geen doel op zichzelf. De beoordeling van de JOP's door jongeren is een subjectieve beoordeling, maar maken wel inzichtelijk hoe de ontmoetingsplaatsen ervaren worden. Diverse subjectieve beelden kunnen een beeld geven over de kwaliteit van de locatie. Daarom is voor deze onderzoeksopzet gekozen.

⁴ Medewerkers gemeente: Dolf Kutschenreuter en Eric van Ewijk, zie ook bijlage twee en drie

Dit onderzoek wil bijdragen aan de wetenschappelijke en praktische inzichten waarin de openbare ruimte en de gebruikers ervan centraal staan. In dit onderzoek zijn dat jongeren, een actueel thema. Karsten et al (2001) stelt ook niet onterecht: “De gedachte dat het ook voor jeugd uitmaakt hoe de omgeving eruitziet, begint veld te winnen bij personen en instanties die over de inrichting van die omgeving beslissen.” Of dit ook goed gebeurd zal in dit onderzoek duidelijk worden.

I.4 Leeswijzer

In hoofdstuk twee van deze scriptie wordt specifiek gekeken naar de literatuur die er bestaat over jongeren, rondhangen en openbare ruimte. Dit zal leiden tot een operationeel theoretisch model dat als basis dient voor de analyse van de JOP's, hetgeen terug te lezen is in hoofdstuk vier. In hoofdstuk drie wordt eerst nog dieper ingegaan op 'rondhangen' en JOP's in het algemeen om een beter achtergrond te krijgen over jongeren ontmoetingsplaatsen en gemeentelijke beleidstechnische keuzes die ten grondslag liggen aan de JOP's in Nijmegen. Na de case studie worden de hoofd en deelvragen van dit onderzoek in hoofdstuk vijf beantwoord.

Hoofdstuk 2 Theorie

2.1 Inleiding

Het onderzoek dat wordt uitgevoerd heeft een gedragswetenschappelijke benaderingswijze. De openbare ruimte en de omgang hiermee hebben te maken met het gedachtegoed van onder andere de “*The practice of everyday life*” van Michel de Certeau (1925-1986) en ook de “*Time-space*” benadering die in de ‘*structuration theory*’ van Anthony Giddens (1938-heden) centraal staat. Ook het gedachte goed van Torsten Hägerstrand (1916-2004), maar ook de actie theorie van Max Weber (1864-1920) en Alfred Schutz’s (1899-1959) fenomenologische benadering van de “*Theory of man*” gaan specifiek in op de openbare ruimte en het gebruik ervan door mensen. Het onderzoek heeft een sociologische invalshoek, omdat het gaat om gedrag van jongeren in de openbare ruimte. Geografie en sociologie gaan dus hand in hand in deze scriptie. Om duidelijk te krijgen wat de theorieën inhouden, zullen ze nu kort worden besproken. Allen hebben ze bijgedragen aan de geografie waarin de hedendaagse situatie en conceptualisatie van de openbare ruimte, haar bewoners en het gedrag van de gebruikers zich bevinden. Een overzicht mag dus ook niet ontbreken in deze scriptie met een beschrijving van de aspecten uit deze theorieën die ten grondslag ligt aan het operationeel theoretisch model dat als uitgangspunt van de analyse dient.

2.2 De theoretische achtergronden

2.2.1 Theorie van het dagelijkse leven

De kern van de theorie van “*Practice of everyday life*” ligt volgens De Certeau’s onderverdeling in twee gedragswetenschappelijke kanten (De Certeau, 1984). De Certeau onderscheidt twee vormen van gedrag, enerzijds heeft hij het over de ‘*strategy*’ en anderzijds zijn er de ‘*tactics*’. Strategie in het algemeen is volgens De Certeau de manier waarop een macht een plek inneemt. Dat innemen moet letterlijk worden opgevat: macht dwingt erkenning af door een plaats in te nemen en die voorgoed als de plaats van de macht zichtbaar te maken. Hierin besloten zit de opvatting dat De Certeau onderscheid maakt tussen publiek en privaat. De plek (al dan niet openbaar of publiek) waar het om gaat impliceert gedragsregels, maar eigenlijk geldt dit alleen voor de toegeëigende locaties. Het openbaar gebied wordt zo echter van begin af aan beschouwd en behandeld als een gebied dat behoort tot de macht van diegenen

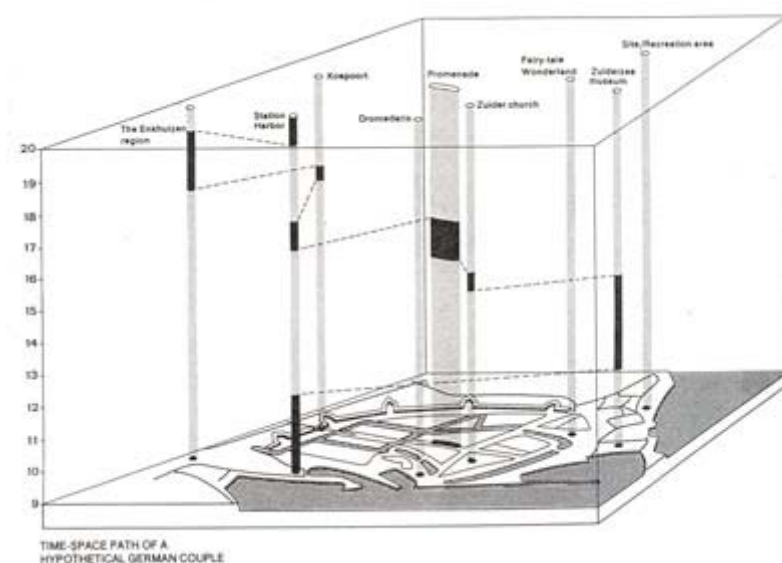
die er de hand in hebben (gehad). Het resultaat hiervan is dat het publieke domein een locatie wordt wat feitelijk onder een permanent toezicht behoort te staan. Tegenover strategie plaats De Certeau tactiek.

“In een omvangrijk onderzoek naar de praktijk van het dagelijks leven in de jaren tachtig stuitte de Franse theoreticus Michel de Certeau op een interessant verschijnsel. Volledig opgenomen in de grote systemen van overheidsbemoeienis, massamedia en reclame, bleken mensen in hun dagelijks handelen deze systemen naar eigen goeddunken te gebruiken, zonder goed in de pas te lopen, maar ook zonder een openlijk conflict aan te gaan. Alles wat ‘goed’ bedoeld werd aangereikt, bleek ‘verkeerd’ gebruikt te kunnen worden (Boomgaard, 2007 p. 17).” Er ontstaat dus een conflict tussen de beoogde openbare ruimte en het gebruik ervan door de uiteindelijke gebruikers.

In een andere benaderingswijze van het gedragswetenschappelijk veld bevindt zich het gedachtegoed van Anthony Giddens met de structuratie theorieën van ‘*time-space*’ (Giddens, 1981; Cloke, Philo and Sadler, 1991 ; Peet, 1998). Het is de reactie van Giddens op de humanistische benaderingswijzen en de Marxistische benaderingswijze. Deze waren meer geënt op de benadering van de *structure- agency* debat waarin de tegenstellingen het uitgangspunt vormde. Giddens brengt juist *structure* en *agency* bij elkaar. Hij positioneert zichzelf daarmee in het middenveld met zijn structuratie theorieën in het debat van de humanistische gedachten in geografie. Giddens structuratie theorie kent twee concepten, te weten ‘*structure*’ en ‘*agency*’(Giddens, 1981). Beide concepten worden door Giddens omschreven als bepalend voor gedrag in relatie met plaats en tijd. De structuratie theorie is goed te gebruiken in het samenbrengen van macro –*structure*- en micro –*agency*- niveau. In *agency* en op het micro niveau onderscheid Giddens de kracht van de mens om eigen acties te bepalen, met als bepalende factor hierheen de actor zelf. Identiteit is hierbij voor een deel van belang volgens Giddens, want het individu bepaalt hoe men zaken interpreteert en daarop reageert. Het is voor Giddens niet alleen het micro niveau waarop menselijk gedrag wordt verklaard, ook op macro niveau zijn er invloeden, de structuren, die van belang zijn op het gedrag van de mens. In tegenstelling tot waar sociologen altijd vanuit zijn gegaan, is het Giddens die een verband ziet tussen het micro en macro niveau. Op macro niveau ziet Giddens de staat en institutionele organisaties die regulerend optreden richting de individuele mens/actor. Hierdoor wordt invloed uitgeoefend op het gedrag van mensen, waardoor het gedrag kan veranderen. ‘*Agency*’ bestaat dus uit het menselijke handelen en ‘*structure*’ uit de onderliggende voorgeschreven regels en de interpretatie hiervan heft tot gevolg het gedrag van mensen. In het gedrag van jongeren heeft ook het beleid ten aanzien van de openbare ruimte

invloed op het handelen van de jongeren. Denk hierbij aan verboden en manieren om gedrag te beïnvloeden (door bijvoorbeeld locaties specifiek in te richten). In dit onderzoek wordt dus vooral naar het micro niveau, maar zoals Giddens ook stelt kan dat niet alleen en zal het macro niveau (bijvoorbeeld beleid) ook behandeld worden.

Van belang echter is dat Giddens zich begeeft in de tijdgeografie benadering van Hägerstrand. Hoewel hij ten dele eens is met de benadering heeft hij tegelijkertijd ook kritiek. “It is often argued that time-geography as developed by Hägerstrand provides a ‘language’ with which to capture the interactions of agency and structure central to Giddens’s formulation of structuration theory. And this is particularly the case given that Giddens insists on recognising the grounding of such interactions in everyday ‘time-space settings’: in other words, at certain moments in certain locations (Cloke, Philo and Sadler, 1991, p.108).” Giddens verwijst hiermee naar de benaderingswijze die getypeerd wordt door het alledaagse leven dat mensen leiden, maar wat gedomineerd wordt door de factor tijd. Slapen, opstaan, school/werk en eten beslaan een pad dat zowel in de ruimte als tijd beslag legt op mensen (Figuur 5). De algemene routine van de dag is begrensd door de tijd. De bewegingen die gemaakt worden kenmerken zich ook door het gebruik van de openbare ruimte, forensen verkeer vindt hierin plaats, maar wordt gekoppeld en de tijd die men doorbrengt in een dag op een locatie. Gekoppeld hieraan gebruikt Hägerstrand dan ook de termen ‘*time-budget*’ en ‘*projects*’ om duidelijk te maken dat het gebruik gelimiteerd is aan een stress factor tijd (Hägerstrand, 1975). Met andere woorden: men is in de activiteiten gebonden aan de beschikbare tijd.

Figuur 5 Tijd ruimte pad Hägerstrand, voorbeeld

Giddens gaat echter verder bij zijn beschouwing over tijd en ruimte. Hij stelt: “the resources of time and space amount to ‘time-space structures’ deeply engrained in the conduct of everyday life, and they themselves are embedded in within a more intangible realm of structure: the realm of economic, social, political and cultural structures such as those governing the distribution of wealth and power in modern capitalist societies (Cloke, Philo and Sadler, 1991, p.109).” Tijd geografie geeft dus een conceptualisatie en representatie van de levens van mensen die met *agency* en *structure* te maken hebben. Giddens reageert tevens ook op de kritiek die er bestaat op de mechanistische opvatting van tijd in het model van Hägerstrand. Er wordt geen rekening gehouden met ‘sociale’ tijd, zoals Giddens dat wel tracht te doen. Hetgeen dus verwoord door onder ander De Certeau in het alledaagse leven, en een diepere invulling hiervan door Giddens en Hägerstrand met de opvattingen over indeling van het alledaagse leven in het gedrag van de dagelijkse gebruiker van de ruimte. De openbare ruimte en gedrag hebben dus een grote rol in het leven van de gewone man.

2.2.2 Theorie van de samenleving

Als geen ander weet Max Weber de mens en haar acties centraal te stellen in de theorie van de samenleving (Weber, 1946; Peet, 1998; Wrong, 1970). “Weber defines sociology as ‘a science which attempts the interpretative understanding of social action in order thereby to arrive at a causal explanation of its course and effects (Campbell, 1981, p.171).” Weber stelt voorop dat waardeoordelen geen deel uit kunnen maken van objectieve vorming van kennis in de wetenschap. Het staat wat dat betreft lijnrecht tegenover de hierboven beschreven subjectievere *structure* en *agency* benadering van Giddens. Toch beslaan beide theorieën het veld van het gedragswetenschappelijke benadering. Eens te meer moet de theorie hier aan bod komen, omdat Weber een andere kijk heeft op de acties die mensen maken. Acties die eveneens te maken hebben met het dagelijkse leven en het gedrag in een samenleving. Weber noemt dit de ‘*theory of man*’. Hierin veronderstelt Weber dat er vier types van menselijke gedrag zijn, waarbij geldt dat hij uitgaat van ideaaltypische groepen. Zijn visies hierop bepalen hoe een samenleving eruit kan zien; de volgende vier types onderscheidt Weber:

- Doelrationeel gedrag; precieze berekeningen en aanpassingen van de meest effectieve middelen om het te veronderstellen doel te bereiken
- Waarderationeel gedrag; de actor hecht aan waarde liever dan het resultaat. Met andere woorden: een goed doel moet worden nagestreefd door goede bedoelingen.
- Affectief gedrag; emoties bepalen de actie, dus geen waardes en geen meningen

-Traditioneel gedrag; acties zoals die altijd al genomen zijn vinden weer plaats uit bijvoorbeeld respect voor een bestaande autoriteit

Met deze vier typen reist de vraag hoe ze bijdragen aan dit onderzoek. Weber gebruikt de ideaaltypen om het gedrag van mensen te karakteriseren. De uitwerking van het gedrag vindt onder andere weerslag in de openbare ruimte, omdat zoals eerder gezegd mensen hier verblijven. Het gaat in het bijzonder om het gedrag, maar ook de waardes en overtuigingen die mensen bezitten bij het gebruik. Het gebruik is in deze overweging het gebruik van de openbare ruimte, het is met betrekking tot deze studie niet relevant het private gebruik te analyseren. Daarmee is het niet gezegd dat het niet van invloed is, want het private gebruik van ruimte (thuis), bepaalt mede het gebruik van de openbare ruimte. Hier wordt verder echter niet op ingegaan. Voortbordurend op het gedachtegoed van Weber, maar met een compleet ander gebruik van diens gedachte bevindt zich Alfred Schutz. Schutz hanteert een fenomenologische benadering die zijn grondslag heeft in de filosofie van Edmund Husserl (Schutz, 1967, 1970 ; Campbell 1981). “Schutz does not have anything approaching a complete theory of human nature, but he locates the essence of the human condition in the subjective experience of acting in and adopting attitudes towards the everyday ‘life-world’. For Schutz this is a world of practical activity. The key human capacities are to be discovered by the analysis of the elements of man ‘s ongoing practical consciousness, the constant flow of action directed towards a series of objectives which enable us to regard life in terms of the ‘projects’ men pursue (Campbell, 1981, p.200).” Het komt er bij Schutz op neer dat men bij het gedrag dat men uitvoert terugkijkt in momenten van reflectie. Alleen dan kan gedrag begrepen worden en kan een oordeel gegeven worden over het gedrag.

De plaatsing van diverse auteurs in dit onderzoek is van belang, omdat het gaat om de fundamentele aannames over gedrag die ten grondslag liggen aan dit onderzoek. De verschillende benaderingswijzen geven aan dat gedrag multi-interpreteerbaar is. En dat uitgangspunten niet zozeer het gedrag bepalen, maar min of meer een richtlijn geven bij het begrijpen van gedrag. Niet te min is in dit onderzoek het gedrag van jongeren één van de centrale aanleidingen. Enige notie en kritische kanttekening worden dus geplaatst dat niet één van de theorieën als uitgangspunt dient, maar juist verschillende aspecten van de besproken theorieën. In de theorieën staan de openbare ruimte van De Certeau en Giddens centraal, de factor tijd (vooral Hägerstrand) en de individuele mens (Schutz). In deze scriptie komen deze drie onderdelen terug in het gedrag van jongeren en het gebruik van jongeren

ontmoetingsplaatsen. Het zijn juist deze factoren die van invloed zijn op het (potentiële) gedrag. De aannames van de verschillende theoretici zijn zeer bruikbaar voor een theoretisch model. In de volgende paragrafen zal specifieker op de drie onderzoeksvelden worden ingegaan, waarbij de contouren van het conceptueel theoretisch model zichtbaar worden.

2.3 De openbare ruimte

Het voorliggend onderzoek is zoals gezegd driedelig van aard. Er zijn drie terreinen die in dit onderzoek belicht worden. Echter de combinaties van deze theorieën is zeldzaam te noemen. Toch zal in dit hoofdstuk getracht worden om met hulp van de theorieën een werkbaar model te creëren, waarbij dit als uitgangspunt moet dienen voor de analyse in de casestudy. Om het geheel overzichtelijk te maken zal eerst een onderverdeling worden gemaakt naar de drie theorieën zelf. Eerst wordt de openbare ruimte met tijd, ruimte en leefstijl behandeld. Dan een overzicht van het gebruik door jongeren van de openbare ruimte met tot slot een beschouwing over de identiteit van een JOP loactie.

2.3.1 Tijd, ruimte en leefstijl

De openbare ruimte kent verschillende functies. Een van de opvattingen over de openbare ruimte is de visie op het post-moderne stadsleven van Van der Wouden (1999). “Tijdigheid en snelheid zijn de maat van ons handelen geworden (Van der Wouden, 1999, p.29).” Hij bedoelt hiermee dat de tijdseconomie een grote invloed heeft op het beleven van de ruimtelijke omgeving. Hij beschrijft dat dit niet altijd zo is geweest, maar dat de tijd later in de zogenaamde “vierde dimensie” in ons ruimtelijk besef is doorgedrongen. Tijd heeft de sociale status verdrongen. Waar in de laat 18^e eeuw en begin 19^e eeuw statusverschillen bestonden tussen steden, geldt dit ook voor de openbare ruimte in de steden. “De verschillen hadden te maken met hun geschiedenis, hun elites en voorzieningen. Maar ook de openbare ruimte binnen de steden was vol van statusverschillen tussen parken, pleinen, straten en huizenblokken..... Weliswaar bestaan er nu in de steden nog wel ruimtelijke statusverschillen, maar die hebben vooral betrekking op de woonfunctie en minder op de stedelijke openbare ruimte (Van der Wouden, 1999, p.29).” Deze verschillen zijn eveneens veel globaler geworden, want het gaat in naoorlogse wijken vooral om de verschillen in hele stadswijken. Hiermee heeft de openbare ruimte een nieuwe invalshoek gekregen, voorop gesteld dat de ruimte rol nog niet

is uitgespeeld. Waar vroeger de straat en haar pleinen in de openbaarheid een ontmoetingsplek was, is in de hedendaagse telecommunicatie tijd het geworden tot een functionele doorgang om van punt A naar punt B te komen. Dit geldt in zekere zin vooral iedereen die gebruik maakt van de openbare ruimte. Dit onderzoek richt zich op jongeren in de openbare ruimte. De ideeën van Karsten (2001) liggen in het verlengde van het gedachtegoed van Van der Wouden. Ook Karsten onderschrijft in de veranderde leefsituaties en ruimtelijke context. Zij richt zich echter al als een van de weinigen op jeugd en de openbare ruimte. Ze veronderstelt het belang van een beeld van de samenleving waarin jeugd opgroeit, alvorens betekenis te kunnen geven aan de openbare ruimte. De leefsituaties van jongeren is in de afgelopen decennia ingrijpend veranderd. Demografisch bekeken neemt het aantal kinderen af⁵. Kinderen groeien nog steeds op in vooral twee ouder gezinnen, maar het aantal één oudergezinnen neemt toe. In het algemeen blijkt ook dat het aantal plaatsen waar kinderen en jongeren hun naschoolse tijd doorbrengen is gegroeid. Het openbare gebied heeft er wat dat betreft een aantal concurrenten bij gekregen. “Naast de opvang of brede school is er de eigen kamer, het afgeschermd speelgebied en de club (Karsten, 2001, p.25).” Karsten (2001) en Van der Wouden (1999) stellen dat de traditionele functie van het openbaar gebied als ontmoetings- en speelruimte minder vanzelfsprekend is geworden. Dat wordt versterkt door ontwikkelingen in de ruimtelijke omgeving zelf: meer ruimte voor gemotoriseerd verkeer (voor reisafstanden), grote claims van wonen en werken en stijgende grondprijzen waardoor ontwikkelingen in de openbare ruimte het economisch verliezen. Met andere woorden, op de openbare ruimte wordt geen economische winst gemaakt.

2.3.2 Het gebruik van de openbare ruimte door jongeren

Zoals gezegd heeft Karsten als een van de weinigen onderzoek gedaan naar het gebruik van de openbare ruimte door jongeren. Zij stelt waarschijnlijk terecht dat “jongeren pas gezien worden als objecten van onderzoek als ze aanleiding geven tot bezorgdheid of overlast veroorzaken voor andere groepen in de samenleving (Karsten, 2001, p.83).” Het zijn vooral de jongeren op straat die opvallen. Vanuit de historie is dit eigenlijk altijd al zo het geval geweest. De nozems in de jaren vijftig, de provo's in de jaren zeventig en tachtig, die juist in de openbare ruimte lieten zien waar ze voor stonden. Opvallend is dat literatuur over het gebruik van de openbare ruimte door jongeren wordt gekenmerkt door de tijd waarin het gedrag van de jeugd plaats

⁵ Niet in alle bevolkingsgroepen in Nederland, maar de tendens is een afname (gebaseerd op CBS gegevens)

vindt en de beeldvorming ten aanzien van de jongeren. Zo ook bij het voorbeeld van de nozems die werden veracht en de provo's die juist vaak positief bekritiseerd werden.

2.3.3 De identiteit

Iedere wijk in Nederland heeft haar eigen karakteristieken, eigenaardigheden, bezienswaardigheden en problemen. Een wijk is een afspiegeling van de buurt, een afspiegeling van de mensen die er wonen. Een goede buurt, wordt veelal gekenmerkt door bijvoorbeeld grote huizen en een goed onderhouden openbare ruimte. Een slechte buurt, door kleine vervallen, slecht onderhouden huizen en een rommelige openbare ruimte. Het zijn niet alleen de huizen die de buurt vormen, maar men heeft ook te maken met de staat van de openbare ruimte. Deze vormt qua uiterlijk namelijk het visitekaartje van de buurt.

De identiteit van de wijk heeft ook te maken met imago. Is het imago van de wijk goed? Dan is er een grote kans dat de wijk als goed ervaren wordt. Even zo goed geldt het omgekeerde, is het imago van de wijk slecht? Dan is de kans eveneens groot, dat de wijk gekwalificeerd wordt als slecht. De kwalificaties komen van mensen, de bewoners. Er kleeft een subjectieve betekenis van mensen en oordelen aan de wijk. De bewoners zijn mensen die in de wijk zelf wonen, maar het grootste deel van oordeelaars zijn mensen die buiten de wijk wonen. Veelal komt het erop neer dat bewoners van buiten de wijk een algemene kwalificatie voor de wijk hebben, en dat wijkbewoners zelf binnen de wijk kwalificaties hebben voor goede en slechte straten. Hierbij moet wel gesteld worden dat sommige beelden van wijken niet conform de werkelijkheid zijn. Media bijvoorbeeld spelen een belangrijke rol bij de oordeelvorming over wijken. Een slechte naam is snel gemaakt, positieve geluiden vallen vaak weg tegen de negatieve geluiden. Om een buurt een positieve identiteit en imago mee te geven moet er hard worden gewerkt. Maar wat houdt nu precies imago en identiteit in?

Imago en identiteiten zijn kernbegrippen in de sociale geografie. Daarmee zijn ze veelbesproken en vaker nog geïnterpreteerd. Hierdoor zijn er talloze visies op imago en identiteit en is het een containerbegrip geworden. “Het imago van iets of iemand is het beeld dat andere mensen van degene of dat voorwerp hebben en de mening daarover. Het imago hoeft dus niet overeen te komen met de werkelijkheid, maar is de indruk die de buitenwereld heeft van iets of iemand (Van Dale, 2006). Identiteit wordt omschreven als:”Geography of subject formation (Johnston et al, 2000, p. 802)”. Hiermee wordt bedoeld dat identiteit altijd een subjectieve opvatting is. Kromwijk en Geelhoed geven een specifiekere beschrijving van

gebiedsidentiteit: “Gebiedsidentiteit ligt besloten in zowel sociaal-maatschappelijke, culturele als fysiekrumtelijke condities en wordt gevormd door de onderlinge relaties en wisselwerking hiertussen. Het is dé verbindende factor tussen verschillende kenmerken van een gebied. De ligging, de ruimtelijke vorm van een gebied, het gebruik hiervan door bewoners, hun eigenschappen en waardeoriëntaties, hun manier van omgaan met elkaar, de sfeer bepalen tezamen de identiteit van een gebied (Kromwijk en Geelhoed, 2006, p.13).” Met identiteit is ook imago verbonden. Er is echter een verschil tussen identiteit, identificatie hiermee en een beeld dat bestaat van een gebied of wijk. Zoals min of meer al gezegd mensen “van buitenaf” kennen niet zozeer de identiteit, als wel het imago of de reputatie van een wijk. Het imago van een wijk hangt samen met aspecten van identiteit, maar beschrijft eigenlijk een beeld, dat bestaat van identiteit bij anderen. “Dit hoeft geenszins een realistisch beeld te zijn en is dan ook sterk bepaald door aanwezige kennis en informatie, waarbij met name de media een centrale rol spelen in beïnvloeding of instandhouding van een imago (Ibid, 2006, p.14).” Dit identiteitsbegrip kan gekoppeld worden aan de JOP locaties. Ook hier gaat het om een imago, maar dit wordt gevormd door het gedrag van jongeren.

2.4 Gedrag van jongeren

2.4.1 Het sociale ontwikkelingsmodel

Het sociale ontwikkelingsmodel (Jonkman, Boers, Van Dijk, Rietveld, 2006) geeft inzicht in het ontstaan en ontwikkeling van gedrag van jongeren in een bepaalde omgeving. Het gedrag bepaalt het leven van de jongeren en heeft een uitstraling naar de omgeving en kan zowel een negatief als positief effect hebben. Deze scheidslijn is subjectief. Wat voor de een overlast is, is juist voor de ander normaal gedrag. Bij het uiten van het gedrag worden de randen van het toelaatbare opgezocht en soms overtreden door de jongeren. Het exacte moment is hierbij moeilijk te bepalen. Voor de één kan dat het vernielen van een object zijn, voor de ander is dat het met graffiti bespuiten van een muurtje. Kortom; het gedrag van jongeren kent verschillende gezichten.

Kinderen en jongeren groeien op in vier domeinen: het gezin, de school, de vriendengroep en de wijk. Deze vier domeinen zijn de voornaamste contexten waarbinnen gedrag van jongeren zich afspeelt en geven direct ook de kaders aan. In deze scriptie gaat het

vooral om het gedrag van individuen (al dan niet in groepen) in de wijk op een speciale locatie. Echter om dat beeld te krijgen is het ook van belang om de andere kaders in te vullen. Alleen hierdoor wordt duidelijk hoe de vier domeinen zich tot elkaar verhouden en hoe dat het gedrag van de jongeren bepaalt. Daarom worden de vier domeinen hier kort toegelicht.

2.4.2 Het gezin

Normaal gesproken heeft een kind een plaats in een gezin. Het is het eerste opvoedingsdomein waar het mee te maken krijgt. Het gezin kan kinderen bescherming bieden tegen de risico's van probleemgedrag. Hier bestaat in principe onvoorwaardelijke liefde, bescherming en veiligheid. Kinderen leren er sociale en culturele regels, waarden en normen, en kunnen binnen veilige grenzen gedragingen en vaardigheden oefenen. Ook weten kinderen binnen het gezin waar ze aan toe zijn. Hoewel voor een gezonde ontwikkeling van het kind de eerste jaren cruciaal zijn, blijft de band met het gezin en de sturende en controlerende rol van de ouders, ook later als ze volwassen zijn, van elementair belang.

2.4.3 De school

De leefwereld van een kind breidt zich uit wanneer het naar school gaat. Een groot aantal jonge kinderen heeft door de deelname aan peuterzaal en kinderopvang (voorschoolse voorzieningen) al eerder contacten opgedaan met een structurerende omgeving buiten het gezin. Vanaf het vierde jaar gaat vrijwel elk kind in Nederland naar school. De school biedt de kinderen de mogelijkheid nieuwe sociale en cognitieve vaardigheden te ontwikkelen. Naast het gezin krijgt de school, als tweede opvoedingsdomein, invloed op de wereld van het kind. Een steeds groter deel van de jeugd volgt steeds langer onderwijs.

2.4.4 Kinderen en jongeren

In de kinder- en tienerjaren wordt de wereld van kinderen en jongeren nog verder uitgebreid. Vrienden en vrije tijd krijgen een nieuwe betekenis en worden essentieel voor de individuele en sociale ontwikkeling van het kind en jongeren. Het is belangrijk dat jongeren hun tijd op een zinvolle wijze kunnen besteden, naast de tijd in het gezin en op school. Jongeren krijgen zo de gelegenheid om betrokken te raken bij en een bijdrage te leveren aan de samenleving en om zichzelf te ontwikkelen. Hierbij wordt de vriendengroep een belangrijker referentiekader voor

jongeren als het gaat om interesses, school, uitgaan, de andere sekse, roken, alcohol en wat al nog meer. Tieners proberen zich te onttrekken aan het gezag om te experimenteren met gedrag, opvattingen, normen en waarden. Dit experimenteren tijdens het volwassen worden nodig voor de ontwikkeling van de identiteit. Wie ben ik? Wat doe ik? Hoe wil ik er uitzien? Hoe wil ik dat anderen mij zien? Ouders zijn in de fase niet minder belangrijk, maar hun rol verandert. Deze gaat zich meer richten op het begeleiden en ondersteunen op “afstand”.

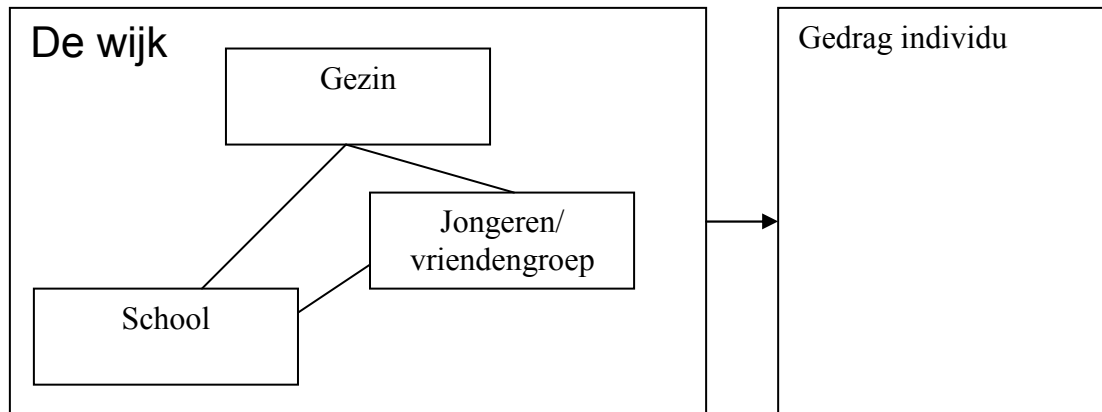
2.4.5 De wijk

De wijk of buurt vormt de sociale en fysieke omgeving waarin kinderen opgroeien en zich ontwikkelen. Ze worden er geboren, wonen er en gaan er naar school. Ze spelen er op straat met hun vriendjes. Vanaf hun twaalfde jaar strekt hun leven zich verder uit, de basisschool in de buurt wordt opgevolgd door middelbaar onderwijs dat grootschaliger is, en vaak verder weg ligt. De wijk is een geografische, organisatorische en sociale eenheid. Geografisch afgescheiden van andere wijken door wegen, spoorlijnen, slootjes. Deze grenzen zijn echter niet altijd even duidelijk. Daarnaast wordt de wijk als sociale eenheid ervaren door de diverse sociale groepen (straat, vereniging, sport) netwerken en verbanden. De invloed van de wijk op de ontwikkeling van jongeren is complex en kennis hierover staat in de kinderschoenen. Toch worden er verwoedde pogingen gedaan om inzichtelijk te krijgen wat de achterliggende factoren zijn die onder meer het gedrag van jongeren kan verklaren. Een beschrijving van de ontwikkelingsmodel is hier een voorbeeld van.

2.5 Het theoretisch model

Uit het ontwikkelingsmodel komt naar voren dat de wijk (oftewel de omgeving/openbare ruimte) één van de peilers is in de ontwikkeling van een kind. Tevens spelen het gezin de school en het individu een rol. Deze peilers spelen ook een rol in een model dat in deze scriptie de basis vormt wat er onderzocht wordt. Het gaat namelijk om het gedrag van de jongeren in de openbare ruimte op een speciale locatie. Om een compleet beeld te krijgen is het zinvol om wel alle vier de peilers van de theorie mee te nemen, maar de accenten in toetsing van de theorie op bepaalde peilers te richten. Zo is het gezin dus van belang in dit model, maar het gezin alleen zegt weinig over het gedrag van jongeren op een JOP locatie. Hetzelfde geldt voor de school,

waar echter de locatie daarvan wel weer invloed kan hebben op het gedrag van jongeren (denk hierbij aan bijvoorbeeld de nabijheid).

Vrij naar: Jonkman, Boers, Van Dijk en Rietveld

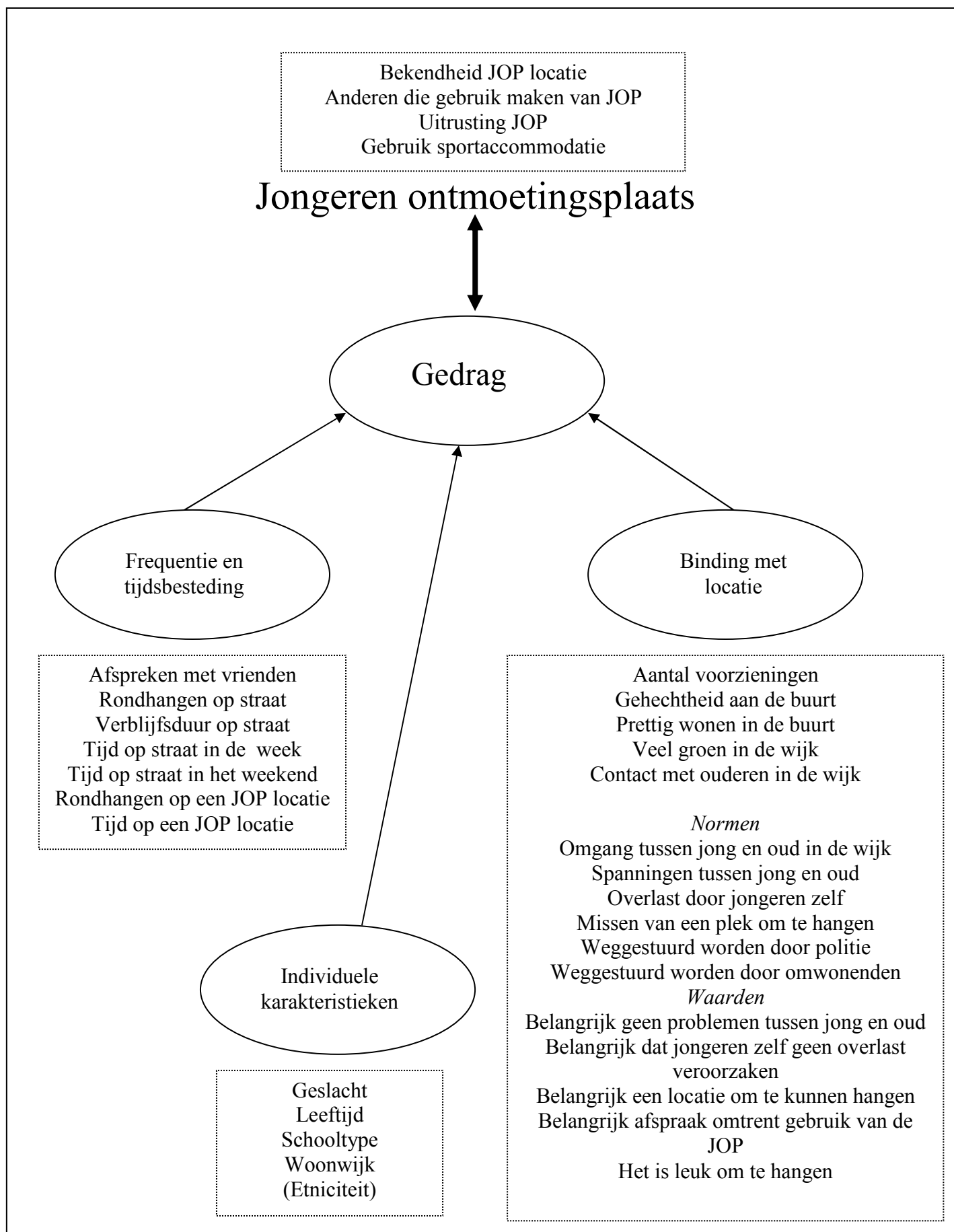
Figuur 6: Het sociaal ontwikkelingsmodel

Bovenstaand model impliceert enkel en alleen het sociaal ontwikkelingsmodel (Figuur 6). In deze scriptie dient het als uitgangspunt voor het conceptueel model, want in deze vorm is het nog onvolledig. Zoals gezegd in de inleiding van dit hoofdstuk gaan in dit onderzoek geografie en sociologie hand in hand. Een nader specificeren van het model is wenselijk, omdat rekening houdende met de gedragswetenschappelijke kant van de geografie het interessant is het gedrag van jongeren te verklaren in de openbare ruimte. Hierbij is onder andere van belang de tijdsbesteding van jongeren, zoals uitgelegd in bijvoorbeeld Hägerstrand's tijdruimte theorie. Immers, de vrije tijd van jongeren wordt benut door te hangen, en heeft dus een sterke invloed op het gedrag van de jongeren. Bovenstaand model moet dus worden uitgebreid en ingevuld. Het is nog niet voldoende uitgewerkt in relatie tot jongeren en gedrag. Dit is wel gedaan in het operationele theoretische model (Figuur 7, pagina 38). Zoals gezegd, gedrag van jongeren en de JOP staan centraal in deze studie. Het gedrag van de jongeren wordt bepaald door het vaste gegeven tijd. Vrije tijd wordt gebruikt om door te brengen op een JOP locatie, maar de hoeveelheid is bepalend, immers bij alternatieven als bijvoorbeeld werk is er geen uiting van gedrag op de JOP locatie. Tijd is daarmee een fysieke factor, waar limieten aanzitten en die goed meetbaar zijn. De beschikbare tijd die jongeren hebben bepalen het gebruik van de locatie.

Om het gedrag van de jongeren op een JOP te begrijpen, is het ook van belang dat inzichtelijke wordt gemaakt wat de beweegredenen zijn om naar deze locatie te gaan. Deze

beweegredenen kunnen tweeledig van aard zijn. Ze komen er vanuit hun vriendengroep of vanuit de aantrekkingskracht van de locatie, of uiteraard een combinatie van beide. Het is dus van belang er achter te komen wat de opvattingen zijn van de jongeren en de groep waar ze toe behoren (de normen en waarden van de jongeren), wat de binding is met de locatie (de openbare ruimte, de JOP). Deze factoren bepalen het gedrag dat jongeren uitten op een JOP locatie.

Als laatste zijn er de individuele karakteristieken van de gebruikers. Deze achtergronden bepalen voor een deel het gedrag, maar geven vooral een beeld van de achtergronden. Leeftijd, opleiding en gezinsachtergronden (bijvoorbeeld woon en leefmilieu) geven een beeld van wie de persoon is, waarmee inzichtelijk gemaakt kan worden wat van invloed is op het gedrag en de kwalificaties die gegeven worden aan de locatie. Uiteindelijk gaat het erom een beeld te krijgen van het gedrag van jongeren en een kwalificatie door deze jongeren van de JOP. Zoals reeds is gezegd in het eerste hoofdstuk, de gebruiker bepaalt de kwaliteit van de omgeving, maar in hoeverre kan de omgeving de gebruiker beïnvloeden? Alleen de jongeren die gebruik maken van de JOP kunnen daar een antwoord op geven.

Figuur 7: Het operationeel theoretisch model

Het operationeel theoretisch model is de basis voor de analyse die wordt uitgevoerd in dit onderzoek. Zoals eerder al vermeld is, zijn de hoofdcomponenten die van invloed kunnen zijn op het gedrag de tijdsbesteding van de jongeren, de individuele karakteristieken en de binding met de locatie. Als gevolg hiervan zijn voor de tijdsbesteding van jongeren vooral variabelen meegenomen waarin aan de respondenten gevraagd werd hoeveel tijd ze besteden in de openbare ruimte in de eerste plaats, en bij het gebruik van een JOP naar de tijdsbesteding op een JOP locatie. Het gaat hierbij dus om variabelen die iets zeggen over de frequentie van jongeren in de openbare ruimte en de tijdsbesteding.

De binding met de locatie valt uiteen in drie componenten, te weten de algemene binding die er is met de locatie, de normen en waarden die jongeren hebben ten aanzien van gedrag, omgang en het verblijven in de openbare ruimte. Met de binding met de locatie in algemenere zin wordt bedoeld of de jongeren vinden dat er genoeg voorzieningen zijn, of ze gehecht zijn aan de buurt, of het er prettig wonen is wat ze vinden van de groenvoorziening in de wijk. Ook het contact met ouderen is hierin opgenomen, omdat dit indicatief kan zijn voor omgangsvormen tussen jong en oud in de buurt. Het is overigens sowieso interessant om te zien wat voor omgangsvormen er zijn tussen jong en oud, in dit onderzoek wordt dat gedaan door te vragen of er veel of weinig of geen contact is tussen ouderen en jongeren. Om de opvattingen van de jongeren te inventariseren die van belang kunnen zijn op het gedrag van de jongeren is er een inventarisatie gemaakt van de normen en waarden. Zo is er bijvoorbeeld gevraagd hoe jongeren met elkaar omgaan in de buurt, of er spanningen zijn en of er overlast wordt veroorzaakt door jongeren zelf. Worden de jongeren wel eens weggestuurd door de politie of omwonenden, op plekken waar jongeren zelf verblijven in de openbare ruimte, dus zowel op formele als op informele ontmoetingsplaatsen? Om de normen en het gedrag te kunnen begrijpen is er ook gevraagd wat de waarden zijn voor de jongeren, met andere woorden wat zijn de opvattingen over bijvoorbeeld het gedrag tussen jong en oud, jongeren zelf en wat vinden ze nu eigenlijk van het rondhangen op een JOP locatie (los van het feit dat ze er nu wel of niet komen). Aan de hand van het conceptueel theoretisch model heeft de enquête plaatsgevonden waarvan in hoofdstuk vier de resultaten geanalyseerd worden. Om eerst beter inzicht te krijgen in JOP's, gedachten achter deze locaties en het rondhangen in algemene zin zal in het komende hoofdstuk een algemenere beschouwing over jongeren ontmoetingsplaatsen en 'rondhangen' worden gegeven, alvorens er nader ingegaan wordt op de case JOP's in Dukenburg.

Hoofdstuk 3 Rondhangen en jongeren ontmoetingsplaatsen

In dit hoofdstuk wordt specifiek ingegaan op het fenomeen rondhangen en jongeren ontmoetingsplaatsen. Een klein historisch overzicht over hoe de plaatsen zijn ontstaan is hierbij van belang. Jongeren ontmoetingsplaatsen zijn er namelijk in vele vormen en maten. Zoals in de inleiding al is genoemd is ‘rondhangen’ een fenomeen dat al langere tijd bestaat. De nozems uit de jaren zestig hingen ook al rond met hun brommers, misschien is ‘rondhangen’ waarbij men elkaar wil ontmoeten wel zo oud als de wereld. De manier van rondhangen en de betekenis van de straat is voor jongeren in de loop van de tijd wel veranderd. Een voorbeeld hiervan is de opkomst de jongeren ontmoetingsplaats. In dit hoofdstuk zal dan ook worden ingegaan op de JOP’s in Nijmegen, met een beschrijving van het karakter van deze locaties, de verdeling van de locaties een kort overzicht over hoe de gemeente Nijmegen over de JOP’s denkt.

3.1 Rondhangen, vroeger en nu

Zoals gezegd is het ‘rondhangen’ van jongeren misschien al zo oud als de wereld. Er zijn altijd locaties geweest waar jongeren samen komen om met elkaar te praten en indruk op elkaar te maken. Het is onmogelijk een geschiedkundig verhaal weer te geven over het ontmoeten in de openbare ruimte en jeugdcultuur zich heeft ontwikkeld, maar er zal toch geprobeerd worden een kort historisch overzicht te geven over het fenomeen ‘rondhangen’. Het samenkomen van jongeren in groepsverband heeft altijd al gestuit op verzet vanuit een omgeving, vooral wanneer er overlast werd veroorzaakt. “Meisje werden eeuwen geleden al gewaarschuwd voor de gevaren van de straat en het risico van reputatieverlies en ongewenste zwangerschappen. Maar een echt offensief tegen straatvertier werd waarschijnlijk pas ingezet in de negentiende eeuw, toen de opkomst van de burgerij steeds meer zorg ging besteden aan de opvoeding van de kinderen, die immers de fakkel van hun pas verworven maatschappelijke positie verder moesten uitdragen (Noorda en Veenbaas, 2000, p 3).” De jongeren werden binnenshuis opgevoed en het verenigingsleven was het middel om de jongeren van de straat te houden. In de verenigingen gingen jongeren van gelijke klasse met elkaar om, onder de controle van hun ouders. Tevens werden zo ongewenste huwelijken tussen hogere en lagere klassen

tegengegaan, er was immers geen of weinig contact meer tussen deze groepen. Via de kerk, de arbeidersvereniging en club werd eveneens geprobeerd de lagere klasse te waarschuwen om geen ‘straat jongen’ of ‘straat meisje’ te worden.

Een tweede golf van verandering vond plaats na de tweede wereldoorlog. Hierin werden de grondvesten gelegd van onze hedendaagse cultuur, en vooral ook de inrichting van onze openbare ruimte. De jeugd kreeg meer vrije tijd en meer zakgeld te besteden. Door ontzuiling viel het verenigingsleven terug en de verschillen tussen klassen werden opgeheven. Vanuit Amerika kwam een heuse jeugdcultuur overgewaaid die via media ook in de Nederlandse huiskamers terecht kwam. Door invloeden van bijvoorbeeld James Dean werden eigen muziek en vervoersmiddelen belangrijk, en waar anders dan op straat kon je deze nieuw verworven vrijheden laten zien en uitdragen? “Gezagsdragers en hooggeleerden heren maakte zich ernstig zorgen over de “maatschappelijke verwildering” van een deel van de jeugd, waarvoor termen als ‘asfaltjeugd’ en ‘nozems’ werden geïntroduceerd (Noorda en Veenbaas, p.4).”

Niet iedereen was zo verontrust als bovenstaand citaat doet vermoeden. Er waren ook opvattingen die de eigenwaarde stimuleerde van jongeren die met elkaar in contact willen komen, oftewel dat rondhangen iets positiefs kan betekenen. “Onderzoek uit de jaren tachtig ziet dit rondhangen vooral als het claimen van een soort zone van vrijheid. Op de straathoek, op het pleintje bij het winkel komen de jongeren los van de ouderlijke controle van thuis. Zo’n plek is ook een trefpunt om vrienden te ontmoeten; je weet dat je vrienden er zijn en dat je er altijd naar toe kunt (ibid, p.4).” Het gaat juist om deze argumenten, de eigen verworven locatie, zonder al te veel sociale controle. Uit gesprekken met jongeren op de JOP locatie Malvert blijkt dat de ruimteclaim vaak ook een machtsmiddel tegenover andere groepen is, dit is *onze* plek tegenover *hun* plek. Met de *hun* locatie wordt verwezen naar een groep skaters die rondom het winkelcentrum Dukenburg verblijven. De terminologie van ‘hun, zij, wij, ons’ is kenmerkend voor de verhalen die de jongeren vertellen. De homogeniteit binnen de groep is vrij sterk, helemaal als het gaat om onderscheid tussen de verschillende jongerengroepen.

Om terug te komen op het historisch overzicht is er een trend vanaf de jaren tachtig te zien, waarin er een diversiteit aan jeugdculturen zich gaat ontwikkelen. Ze vertegenwoordigen (vooral ook in Nederland) een spectrum aan jongerengroepen uiteenlopend van rappers, *urban*, skaters, gabbers, punkers, *Londsdale* jongeren, (*heavy*) *metal* jongeren, *freerunners* en ga zo maar door. Vanaf de jaren tachtig is het verenigingsleven terug aan het lopen, waarbij er een verdeling ontstaat bij jongeren die wel actief bezig zijn bij een vereniging, en jongeren die dat niet zijn. Zij die actief in het verenigingsleven bezig zijn, hebben minder de behoefte om zich op pleintjes en straathoeken op te houden. Andersom blijkt het ook zo, zoals Noorda en

Veenbaas vrij generaliserend stellen: "de ontmoetingsplaatsen worden vaak bezet gehouden door jongeren die relatief ongeorganiseerd zijn, dat wil zeggen een lage graad van deelname hebben aan het verenigingsleven (Noorda en Veenbaas, 2000, p 4)." Dit valt te bekritisieren in het onderzoek van Hazenkamp (1985) waarin deze stelt dat de uiting van laaggeschoolde jongeren een authentieke uiting is van gedrag, met eigen waarde en bovenal niet automatisch tot probleem moet worden uitgeroepen. Een uitspraak die anno nu ook nog recht doet.

Na de jaren tachtig zijn er nog tal van ontwikkelingen die van invloed zijn geweest op het gedrag van jongeren. Vanaf dat moment echter is de grootste invloed factor van stedenbouwkundige aard geweest. Het verschijnsel compacte stad met het daarbij behorende intensievere verkeersontwikkelingen hebben de jongeren ontmoetingsplaatsen terug gedrongen. Als resultaat van onze ijver om iedere meter grond een bestemming te geven, leidde dit vooral tot een scheiding van woon- en werklocaties, wat tot gevolg had dat er nieuwbouwwijken ontwikkeld werden waar rust en ruimte werd gepromoot.

Er zijn nog andere maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed zijn geweest op een veranderend gedrag van de jeugd van nu. Zoals gezegd leidde individualisering en het afnemen van het verenigingsleven al tot een veranderende leefstijl van jongeren, andere ontwikkelingen hebben hier ook invloed op. Jongeren krijgen steeds meer geld te besteden. Één van de redenen dat het verenigingsleven terugloopt is te vinden in het feit dat jongeren betaald werk verkiezen boven de vereniging. Voor sommige is het een noodzaak om bijvoorbeeld de scooter te laten rijden, voor andere is het de noodzaak om commerciële activiteiten te kunnen betalen (bijvoorbeeld het bioscoop-, theater- en uiteraard horecabezook en de mobiele bereikbaarheid). Vaak ook worden beide gecombineerd, wat er voor kan zorgen dat sommige jongeren elke avond wel iets te doen hebben. Naschoolse activiteiten worden snel afgesproken op het schoolplein dat voor jongeren als eerste ontmoetingsplaats functioneert, waarbij de vervoersmiddelen en de actieve rol van ouders op de achtergrond zorgen voor de mogelijkheden. Echter er is ook een deel van de jeugd dat zich onttrekt aan het commerciële circuit (te ver weg, geen geld, geen zin), die niet de mogelijkheid hebben om vertier elders te zoeken. Het zwaartepunt ligt hier vooral bij jongeren tussen de twaalf en zestien jaar. "Laaggeschoolde jeugd is vaak maar zeker niet altijd in de meerderheid. Voor deze jongeren blijven vooral de straat en de openbare ruimte een aantrekkelijk ontmoetingspunt. Stoer gedrag en het experimenteren van middelen – variërend van sigaretten tot softdrugs- kunnen daarvan een onderdeel zijn. Het is voor hen ook belangrijk om solidair te zijn als tegengewicht tegen de prestatiedruk op school en de eisen van hun ouders (Noorda en Veenbaas, 2000, p.5-6)."

Met 'jongeren' en de 'straat' wordt hier eigenlijk bedoeld, jongeren en alle openbare publiek toegankelijke plaatsen. De straat is een publiek domein, waar jongeren onder elkaar kunnen zijn en gebruik maken van de verschillende bewegingsruimten. Zo verdeeld Emmelkamp (2004) de activiteiten en de functies van de openbare ruimte in, om onder elkaar te zijn. Hierbij refereert ze aan hangen, bij elkaar komen, elkaar opzoeken waarbij het kenmerk is dat aan het ouderlijk toezicht ontsnapt wordt. De specifieke locatie keuze speelt bij jongeren nog geen rol, zolang ze maar aan het gezichtsveld van de ouders onttrokken zijn. Volgens de jongeren krijgt de openbare ruimte, mede door de afwezigheid van het directe toezicht, de functie van een trefpunt (Hazekamp, 1985). De jongeren weten dat iedereen naar de specifieke locatie toetrekt en daar te vinden is. Dit brengt ons bij de jongeren ontmoetingsplaatsen.

3.2 Jongeren ontmoetingsplaatsen

De activiteiten die jongeren ontplooiën op straat worden vaak gekenmerkt door informeel gedrag. Als jongeren op straat de tijd doorbrengen is dat ook vaak zonder het ouderlijke toezicht, of algemener zonder directe controle van een volwassen persoon. Emmelkamp onderscheidt diverse factoren die van invloed kunnen zijn op het creëren van vrijplaatsen voor jongeren en het al dan niet rondhangen op straat. Zij draagt onder andere als factoren aan; beperkte ruimte en de kwaliteit van ruimte binnenshuis, toegangsprijzen van semipublieke ruimtes (buitenzwembad, speeltuin etc.), afwezigheid van aanbod in de buurt, de toestemming van ouders en leeftijdsgrenzen. Hieraan toegevoegd zijn er normen en waarden die opvoedkundig de jongeren ook beïnvloeden, waarbij dit tot uiting komt in het gedrag. Voor elke jongeren zal dit anders zijn. Toch zijn er vaak jongeren die op straat in de publiek toegankelijke ruimte rondhangen met dezelfde opvattingen. Elk individu, gekenmerkt door de eigen opvattingen, herkent zichzelf wellicht in een jongeren met dezelfde opvattingen, waardoor er groepen ontstaan. Een veelheid aan groepen is te onderscheiden in de jongerencultuur. Deze scriptie is er niet op gericht een waslijst aan verschillende jeugdculturen en subgroepen te onderscheiden, maar er zijn wel jongerenprofielen die interessant zijn om hier ook te vermelden. Ze zijn interessant, omdat jongeren profielen een beeld schetsen van een groep die een beslag legt op de openbare ruimte, die ondanks individuele karakteristieken toch een gemeenschappelijk noemer vinden waardoor ze samen komen.

Noorda en Veenbaas (2006) typeren drie profielen van jongeren die overeenkomen met de door Emmelkamp benoemde jongeren. Het gaat hierbij om jongeren en de beleving van de openbare ruimte, zoals jongeren die de openbare ruimte voldoende vinden. Jongeren die zich vervelen, en waarbij de openbare ruimte niet voldoende is. De laatste groep bestaat uit jongeren met risicogedrag, waarbij de jongeren de grens van het toelaatbare passeren (vernielingen, drugsgebruik en overlast veroorzaken). De onderverdeling en beschrijving van deze groepen wordt hieronder weergegeven.

Groepstype 1: 'Weinig of niets aan de hand'

Jongeren ontmoeten elkaar op een plek en op een wijze die ze zelf gekozen hebben en zijn daar tevreden over. De plek is op zichzelf geschikt. Kleine irritaties of onvolkomenheden kunnen worden opgelost door een prullenbakje of een paar doelpaaltjes en enkele basisafspraken, bijvoorbeeld over het tijdstip waarop het rustig moet zijn.

Groepstype 2: 'Jongeren vervelen zich'

Jongeren komen samen op een plek, die voor hen weinig uitdaging biedt en ook niet zo geschikt is. Ze hebben het gevoel dat er voor hen niks te doen is en dat ze overal worden weggestuurd of weggekeken. Maar het zijn geen jongeren die veel problemen hebben. Het is belangrijk samen met hen naar een oplossing te zoeken in de vrijetijdssfeer. Die oplossing kan bestaan uit een nieuwe ontmoetingsplek, het verbeteren van een huidige ontmoetingsplek, maar ook uit andere activiteiten of uit een combinatie van beiden. Om te voorkomen dat dergelijke voorzieningen een aanzuigende werking hebben op negatief groepsgegedrag moeten huisregels gelden in de voorzieningen en op basis van contact en gezamenlijke activiteiten met buurtbewoners voor elkaar aanspreekbaar te zijn bij voorvallen. Jongerenwerkers en 'wijkagent' zijn belangrijk voor de begeleiding.

Groepstype 3: 'Jongeren met risicogedrag'

Jongeren kunnen elkaar ook opzoeken, omdat ze willen experimenteren met hetzelfde type risicogedrag of omdat ze op een andere manier beginnende problemen vertonen: overmatig gebruik van alcohol of andere middelen, vandalisme, dreigend gedrag naar voorbijgangers. Het zijn allemaal zaken die in andere groepen ook wel eens voorkomen, maar het gaat om de mate waarin. Wie contact met de jongeren legt, komt al snel tot de conclusie dat er meer aan de hand is, in ieder geval bij een deel van de groep: problemen thuis, problemen op school en zelfs invloed van het criminele circuit. Andere jongeren uit de groep zijn te

beschouwen als ‘meelopers’ of hangen er maar zo’n beetje bij. Het is niet eenvoudig voor een dergelijke groep een specifieke aanpak te genereren. Het is in ieder geval duidelijk dat voor zo’n groep een gezamenlijke aanpak nodig is, die niet op de schouders van één instelling kan rusten. Voor dergelijke groepen en ook individuele jongeren die buiten de boot dreigen te vallen is de laatste tijd een interessante werkvorm in ontwikkeling: een wijk jongeren netwerk 12+. Deze jongeren dienen dus een begeleid traject in te gaan met de daarbij behorende zorg van de verantwoordelijke welzijnsinstellingen.

In dit onderzoek wordt niet specifiek gekeken naar een onderverdeling in deze groepen, maar een beschrijving van deze groepen mag niet ontbreken. Het zijn juist al deze groepen die gebruik kunnen maken van dezelfde voorzieningen. De groepstypen worden verder niet gebruikt in het onderzoek, maar geven een achtergrond bij de groepen die ‘rondhangen’ en aangewezen zijn op JOP’s. Hoe specifiek dat geldt voor Nijmegen, zal in de komende paragraaf duidelijk worden.

3.3 Nijmegen en JOP’s

De gemeente Nijmegen heeft zoals eerder vermeld op zeventien locaties een jongeren ontmoetingsplaats gerealiseerd. De opvattingen van de gemeente Nijmegen over de locaties worden verantwoord in de onderstaande paragraaf, waarbij geciteerd wordt uit een beleidsnotitie van de gemeente:

“Jongeren willen een plek voor zichzelf en geven aan elkaar te willen ontmoeten en deel uit te willen maken van het sociale leven in de openbare ruimte. Volgens de jeugdmonitor 2003 vindt 59% van de 10-11 jarigen dat er in zijn of haar woonbuurt te weinig ontmoetingsplekken zijn voor de jeugd. Jongeren geven in het ‘Ontmoetingsplekkenonderzoek uit 2005’ ook aan dat zij op die ontmoetingsplekken vooral actief bezig willen zijn (Beleidsnota gemeente Nijmegen, p.11).” De gemeente kiest er dan ook voor een ontmoetingsplek geen alleenstaande “hangplek” te laten zijn, maar indien gewenst door jongeren of omwonenden maakte deze onderdeel uit van een sportplek. “Zo kan bij de ene sportplek ervoor gekozen worden om een zitgelegenheid te realiseren en bij de andere sportplek niet. Een ontmoetingsplek, die onderdeel uitmaakt van een sportplek moet zeker ook geen afgelegen plek zijn, maar moet juist onderdeel uitmaken van de openbare ruimte, een plek waar je als jongere als vanzelfsprekend naar toe gaat omdat

daar ook anderen jongeren van dezelfde leeftijd zijn. Bijvoorbeeld omdat daar de mogelijkheid wordt geboden om actief bezig te zijn (Ibid, p.11).”

Wie willekeurig het woord ‘jongeren ontmoetingsplaatsen’ invoert op een zoekmachine op internet komt een waslijst tegen van JOP’s in Nederland, met eveneens een waslijst aan raadsvoorstellen om deze JOP’s te realiseren. De gemeente Nijmegen heeft haar eigen opvattingen over jongeren ontmoetingsplaatsen, zoals bovenstaand duidelijk wordt. Dit is echter op papier de doelstelling die de gemeente stelt aan een JOP. De praktijk geeft een ander beeld. In het kader van dit onderzoek is afzonderlijk gesproken met medewerkers van de gemeente Nijmegen⁶. Één van de medewerkers is wijkmanager van de gemeente Nijmegen in Dukenburg, waarbij diverse wijken onder zijn beheer bevallen. Het beheer bestaat hier uit het zorgen voor een veilige, schone en leefbare omgeving. Van de zeventien formele ontmoetingsplaatsen die Nijmegen rijk is, liggen er momenteel vijf van in Dukenburg. De medewerker is verantwoordelijk voor al deze vijf JOP’s. De tweede gesprekspartner is beleidsmedewerker bij de gemeente Nijmegen. Hij heeft achtergronden in woon en wijkfuncties binnen het stadsdeel Dukenburg. In die hoedanigheid was hij betrokken bij een inventarisering van de openbare ruimte door en met jongeren in Dukenburg, en is hij mede in aanraking gekomen met jongeren ontmoetingsplaatsen.

Beide heren schetsen een ander beeld over de omgang met ontmoetingsplaatsen als de beleidsnotitie beschrijft. Uit het interview met de wijkmanager komt naar voren dat er geen beleid bestaat in Nijmegen ten aanzien van de jongeren ontmoetingsplaatsen. Dit is nogal tegenstrijdig met de argumenten die worden genoemd in de beleidsnotitie. De reden dat de JOP’s er liggen heeft meer te maken met het feit dat jongerenwerkers de jongeren makkelijk op de locatie kunnen aanspreken. De keuze voor de formele JOP wordt gefundeerd door de opvatting dat de gekozen oplossing niet bedoeld is voor zogenaamde ‘peer groups’, dit zijn groepen die een selectieve samenstelling kennen. De JOP is voor alle jongeren toegankelijk en bereikbaar, en niet voor bijvoorbeeld alleen skaters.

Nijmegen kent wel een speelvoorzieningen beleid, maar dit is toegespitst op de doelgroep kinderen tot twaalf jaar, waarvoor speeltuintjes gerealiseerd dienen te worden. De jongeren in Nijmegen doen het met de locaties die ze worden toegewezen, volgens de wijkmanager.

Ook de beleidsmedewerker schetst een ander beeld van de jongeren ontmoetingsplaatsen in Nijmegen. Hij geeft aan dat de opvattingen gelden voor alle JOP’s in

⁶ De interviewverslagen zijn als bijlage 1 en 2 bijgevoegd in dit onderzoek, quotaties komen uit het interviewverslag

Nijmegen en niet specifiek alleen voor Dukenburg. Volgens hem moeten de jongeren ontmoetingsplaatsen van vandaag de dag een voorziening zijn voor wat vroeger automatisch gebeurde op straat: het ontmoeten van mensen op straat. Vandaag de dag is de buitenruimte een heel ander begrip. Het is verworden tot transfer van woon- en werkverkeer en met de komst van onder andere de computer is er een heel andere maatschappij ontstaan. Dit wordt ook onderkend door Emmelkamp (2004) en Karsten (2001). Het is een maatschappij waar de ontmoeting van bijvoorbeeld jongeren gefaciliteerd moet worden, omdat jongeren dat graag willen en ze in ogen van andere (omwonenden) overlast veroorzaken.

Overlast wordt door omwonenden zo ervaren, maar dit hoeft in werkelijkheid helemaal niet zo te zijn. Bij het samenkomen van jongeren worden vrijwel direct al de verboden uit de kast gehaald door bewoners. De soms provocatieve houding van jongeren helpt daar ook niet altijd bij. Soms is het een sport om het vuurtje wat op te stoken, soms is er echter ook gewoon echt niets aan de hand. In Dukenburg komt het nog vaak voor dat jongeren overal worden weggestuurd, zelfs van de JOP locatie! De houding van de politie en omwonenden naar de jongeren is intolerant te noemen. De jongeren zelf ervaren dit als het ware “dat ze altijd de pineut zijn”.

De JOP's die nu in Dukenburg liggen hebben een matige kwaliteit volgens de beleidsmedewerker. Vanuit de gemeente is er bij de invulling van de JOP uitgegaan van de combinatie hangplek met een aangrenzend sportveld. Volgens de gesproken jongeren is zo'n locatie niet eens per se nodig. Laat de jongeren maar lekker hangen, dat sportveld is niet nodig. Dit heeft ook veel invloed op het beleid, want als er een gedachte is over een JOP zonder sportveld, dan heeft dat zowel planmatig als facilitair een aantal consequenties. In de eerste plaats kost een nieuw te ontwikkelen JOP €15.000,- en die kosten kunnen dus omlaag als er geen sportveld aan vast zit. In de tweede plaats is het ruimtebeslag van dergelijke locaties veel kleiner dan momenteel het geval. Als er vanuit de jongeren dan een vraag komt naar meer ontmoetingsplekken, dan is de uitwerking van de JOP op dit moment (met dus een sportveldje erbij) niet passend voor de vraag naar locaties voor en door jongeren.

De gemeente geeft ook aan dat er momenteel eenvoudig te weinig JOP's zijn. Als er voor 300 jongeren in een wijk één locatie wordt ontwikkeld waar eigenlijk maar één groep jongeren hangt (altijd dezelfde), hoe goed is dan de voorziening? Ook de fysieke uitstraling van de JOP schiet vaak tekort. De jongeren kwalificeren de locaties als rommelig, klein en op de verkeerde plaats. Tevens is er weinig variatie in de JOP. Ze zien er immers overal hetzelfde uit. In Dukenburg zijn er geen beheerafspraken met jongeren over de JOP locatie.

Samenvattend zijn er dus historische ontwikkelingen en veranderingen constateerbaar in het gedrag van jongeren. Hierbij staat de ontwikkeling van de samenleving centraal, die vandaag de dag gekenmerkt wordt door een toenemende individualistische samenleving. De jongeren trekken als gevolg hiervan naar elkaar toe in groepen, waarbij er verschillen ontstaan tussen de jongeren onderling. Hierop moet door de gemeente worden ingespeeld met een adequaat beleid ten aanzien van voorzieningen in de openbare ruimte, waar de jongeren een vraag naar hebben. Het beleid en de uitvoering in Nijmegen met betrekking tot de JOP voorziening laat een discrepantie zien tussen beleid en praktijk. Toch is de JOP de oplossing waar de jongeren in Nijmegen het mee moeten doen. In het hoofdstuk vier worden deze jongeren ontmoetingsplaatsen nader bekeken met een analyse van deze plaatsen en de enquête.

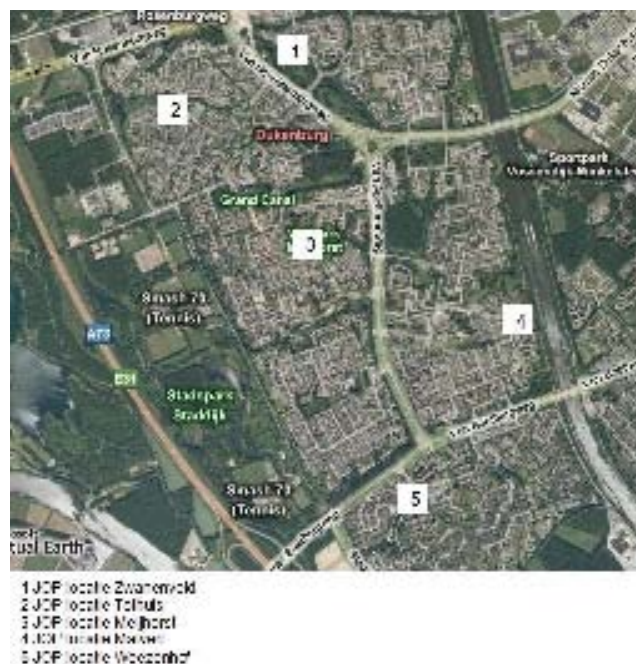
Hoofdstuk 4 Jongeren ontmoetingsplaatsen in Nijmegen en Dukenburg

4.1 Beschrijving van de case

Dit hoofdstuk gaat in op de jongeren ontmoetingsplaatsen in Dukenburg. Er is voor het stadsdeel Dukenburg gekozen, omdat er vijf van de zeventien jongeren ontmoetingsplaatsen liggen die Nijmegen rijk is. Dukenburg telt zes woonwijken, waarvan er dus vijf een JOP hebben. Door middel van de reeds in de methode geïntroduceerde enquête zal in de derde paragraaf een algemener beeld gegeven worden over de meningen van de jongeren over tal van zaken die betrekking hebben op de JOP's in Nijmegen en Dukenburg. Ze gaan in op de thema's die in het operationeel theoretisch model in hoofdstuk twee zijn gepresenteerd. Eerst zal echter in de komende paragraaf een beschrijving van de JOP's in Dukenburg plaatsvinden.

4.2 Beschrijving jongeren ontmoetingsplaatsen Dukenburg

In deze paragraaf wordt per locatie een beschrijving gegeven gevolgd door een beoordeling. De volgende figuur geeft de locaties weer van de JOP's in Dukenburg (Figuur 8).

Figuur 8: Nijmegen Dukenburg en locatie van de JOP's

4.2.1 Zwanenveld

Bij de beoordeling van de JOP is er een groepje van drie personen aanwezig op de locatie. Normaal zijn ze hier bij slecht weer en met meerdere mensen. Bij goed weer geven ze aan vaker ergens anders naar toe gaan, te weten het winkelcentrum Dukenburg. De jongeren geven aan dat het interieur te karig is, ze hebben de JOP zelf met graffiti bespoten (Figuur 9). Ze vertellen dat andere jongeren een deel van 'hun' JOP heeft gesloopt (de panelen zijn er gedeeltelijk uitgetrapt).

De JOP is gelegen aan de rand van de wijk Zwanenveld, achter een park aan de doorgaande weg (Van Schuylenburgweg). Schuin tegenover de JOP ligt het politiebureau. De jongeren geven aan dat ze hier geen moeite meer mee hebben, maar in het begin vonden ze het toch vreemd. De jongeren geven aan nooit gebruik te maken van het trapveldje dat naast de JOP ligt. In dit geval is dit een gecombineerd voetbal en basketveld met twee goals en een basketbal paal.

Het openbaar groen rondom de JOP is onderhouden, maar er is veel rotzooi aanwezig. Er is een prullenbak bij de JOP, maar er ligt meer naast dan in. Rondom de JOP is alleen een doorgaande weg, een vijver en park. Er zijn geen verdere voorzieningen in de nabijheid van deze JOP locatie.

Figuur 9: Foto's JOP locatie Zwanenveld, privé collectie

4.2.2 Tolhuis

Naast de gymzaal in de wijk Tolhuis en direct tegen de peuterspeelzaal De Duikelaar aan ligt de JOP locatie Tolhuis. De JOP ligt midden in de woonwijk. De uiterlijke staat van de JOP is zeer slecht, deze is namelijk voor een groot gedeelte gesloopt. Zo missen er enkele platen en is de goot gesloopt (Figuur 10). Verder ligt er heel veel kapot glas en rotzooi op de grond, vergezeld van een hele hoop sigarettenpeuken. Het openbaar groen is slecht onderhouden en de prullenbak is verdwenen. Het statief waar de prullenbak op bevestigd was vertoont sporen van vernieling. Er liggen rondom de JOP ook veel sporen van afgestoken vuurwerk. Het trapveldje op deze locatie is een voetbalveldje met twee goals.

Figuur 10: Foto's JOP locatie Tolhuis, privé collectie

4.2.3 Meijhorst

Achter het sportfondsenbad in de wijk Meijhorst ligt de JOP locatie Meijhorst, direct bij het buurtwinkelcentrum, het zwembad en het wijkcentrum Dukenburg naast de parkeerplaats voor de bezoekers van het winkelcentrum. Naast de JOP lag de jongerenboerderij, deze is 13 oktober 2007 geheel afgebrand.

Vandalen hebben ook de JOP in brand gestoken. Het zwart besmeurde trapje en rotzooi die er ligt zijn de stille getuigen. De JOP is besmeurd met verf en graffiti. Er ligt nog veel rotzooi, er is geen prullenbak meer aanwezig en het openbaar groen rondom de JOP is niet onderhouden. Het sportveldje bij deze JOP gelegen is een basketbalveldje. De uiterlijke staat van deze JOP is abominabel (Figuur 11).

Figuur 11: Foto's JOP locatie Meijhorst, privé collectie

4.2.4 Malvert

Aan de rand van de wijk Malvert tegen het Maas-Waal kanaal aan ligt ingesloten tussen de flatgebouwen de JOP locatie Malvert (Figuur 12). Op enkele meters afstand van de JOP ligt een speeltuin voor kleine kinderen. In tegenstelling tot de andere JOP's in Dukenburg is deze locatie nog graffiti vrij, ook het groen rondom de JOP is goed onderhouden. Er is een prullenbak aanwezig, evenals een sigaretten opvang paal. Er liggen hier en daar wat sigarettenpeuken op de grond, maar verder zijn er geen sporen van rotzooi. Deze JOP locatie is in tegenstelling tot de andere locaties, nog intact. Er zijn geen sporen van vernielingen en graffiti.

Figuur 12: Foto's JOP locatie Malvert, privé collectie

4.2.5 Weezenhof

De JOP locatie Weezenhof ligt aan het parkeerterrein bij het buurtwinkelcentrum in de wijk Weezenhof aan de 55e straat. De JOP is vies, slecht onderhouden en er ligt erg veel rotzooi op

en rondom de locatie. De JOP is met witte verf besmeurd en is met graffiti bespoten. De JOP ligt aan de parkeerplaats op tien meter afstand van een pinautomaat. Direct naast de JOP ligt ook een kinderspelvoorziening met daarnaast weer de sportlocatie. In dit geval is het een gecombineerde functie van een voetbalveld en basketbal veld. Het huisje verkeert zoals gezegd in slechte staat, omdat ook hier vernielingen zijn aangericht. Ook op deze locatie ontbreekt een prullenbak, de restanten ervan vertonen wederom sporen van vernieling (Figuur 13).

Figuur 13: Foto's JOP locatie Weezenhof, privé collectie

Uit het locatie onderzoek komt een beeld naar voren van de kwaliteit van de jongeren ontmoetingsplaatsen in Dukenburg. Er is in hoofdstuk drie ook kort gerefereerd aan de zienswijze vanuit de gemeente, waar persoonlijke opvattingen ver af staan van de beleidsnotitie die de gemeente tracht uit te voeren. Hoe moeten nu al deze gegevens worden geïnterpreteerd? Feitelijk valt dit uiteen in drie delen, te weten het gebruik van jongeren ontmoetingsplaatsen, de beoordeling van de ontmoetingsplaatsen en het beoogd doel van de ontmoetingsplaatsen.

In hoofdstuk drie is duidelijk geworden dat doel en praktijk van de JOP's ver van elkaar afliggen. De JOP's zijn nu eenmaal een mogelijkheid om jongeren te activeren, maar dit is natuurlijk afhankelijk van het feit of er überhaupt jongeren komen. In de beleidsnotitie 'Van buiten spelen naar buiten sporten 2007-2010' wordt de volgende eis gesteld: "Het aantal sportplekken per wijk is afgestemd op de stedelijke norm per wijk. Per 100 jongeren in de leeftijd van 12-18 jaar moet een recreatieve sportplek in de wijk aanwezig zijn. Zijn in een wijk tussen 101 jongeren en 200 jongeren aanwezig dan is de norm voor deze wijk 2 sportplekken. Heeft een wijk 250 of meer jongeren in de leeftijd van 12-18 jaar dan is de norm voor deze wijk 3 sportplekken (Beleidsnotitie gemeente Nijmegen, p.4)".

In 2008 zijn er in Dukenburg ongeveer 1859 jongeren tussen de 12 en 18 jaar. In Dukenburg zijn er vijf JOP's voor deze jongeren, de norm die gesteld wordt is dat voor elke 200 jongeren een voorziening moet zijn. In Dukenburg wordt niet voldaan aan deze eis (Tabel 4).

Aantal jongeren tussen de 12-18 jaar in Dukenburg naar wijk

Wijk	Jaar 2007	2008	2009	2010	2015	2020
Zwanenveld	344	352	345	352	350	354
Tolhuis	280	276	271	281	293	282
Meijhorst	300	294	282	288	285	270
Malvert	251	249	235	239	235	224
Weezenhof	320	312	300	306	297	272
Lankforst ⁷	142	145	145	143	143	140
Aldenhof ⁸	235	231	225	225	221	213
Totaal	1872	1859	1803	1834	1824	1755

Tabel 4: Aantal jongeren in Dukenburg, (Wijkprofielen 2007, gemeente Nijmegen)

In de interviews onderschrijft de gemeente dat er “er momenteel eenvoudig te weinig JOP’s zijn”. De gemeente Nijmegen heeft geen aandacht voor hoe jongeren gebruik maken van de JOP’s. Zo schetst ook de enquête een beeld dat jongeren helemaal niet zoveel gebruik maken van de ontmoetingsplaatsen, dat een groot gedeelte er nooit komt, en dat diegene die er wel komen de kwaliteit matig tot slecht beoordelen. Hier wordt in paragraaf drie dieper op ingegaan. Dit komt, omdat zoals ook duidelijk is geworden in zowel de theorie als de praktijk dat er maar bepaalde groepen gebruik maken van de JOP’s. Het zijn dezelfde jongeren die al dan niet terug komen op de locaties. Van de beoogde doelgroep van 12 tot 18 jarigen is maar een beperkt groepje dat daadwerkelijk gebruik maakt van de ontmoetingsplaatsen, die eigenlijk voor iedereen zijn. De gemeente is van mening dat de JOP momenteel als functie heeft dat de locatie “de enige plek is waar je als jongeren mag zijn”. De kwaliteit interesseert de jongeren wel, maar ze hebben weinig alternatieven. Als dit de enige locatie is waar je mag zijn, dan wordt dat geaccepteerd, maar de jongeren zijn daarmee niet tevreden. De restricties bepalen het gebruik, jongeren worden het zat om overal maar weggestuurd te worden en gaan dan pas naar de JOP. “Niet omdat dit een uitnodigende locatie is”, volgens de beleidsmedewerker van de gemeente. In dit onderzoek wordt dit beeld ook bevestigd. Uit de enquête blijkt namelijk dat jongeren wel een plek willen om te hangen, ze het belangrijk vinden dat het in een goede buurt is en dat er de *juiste* voorzieningen zijn. De jongeren hebben namelijk de beschikking om gebruik te maken van de JOP’s, maar doen dit niet.

In het gesprek met de wijkmanager van Dukenburg is ook de uitrusting van de JOP’s besproken. De formele jongeren ontmoetingsplaatsen in Nijmegen hebben allen dezelfde uitrusting, ze worden gebouwd naar het idee dat er een sportlocatie aan een ‘chill’- locatie verbonden dient te zijn. Zo wordt sport en relaxtijd met elkaar gecombineerd. Tevens geeft het

⁷ Lankforst kent geen JOP, maar wel jongeren. De jongeren uit Lankforst oefenen een druk uit op de andere JOP’s in Dukenburg

⁸ Zie voetnoot 1, ook geen JOP in Aldenhof, maar wel jongeren die druk leggen op de voorzieningen in Dukenburg

de mogelijkheid om bij georganiseerde activiteiten gebruik te maken van de sportlocatie die aan de JOP verbonden is.

Er ligt geen grondlegger of basisdocument ten grondslag aan de keuze voor de JOP met daarin de overwegingen voor inrichting van de ruimte. “De uiterlijkheid is een compromis met de buurt” laat de wijkmanager optekenen. Vanuit de overweging dat er ‘gecontroleerd ongecontroleerd’ gehangen kan worden is voor deze oplossing gekozen, waarbij de jongeren in redelijke anonimiteit (deels afgeschermd) toch in de gaten gehouden kunnen worden.

Deze opvattingen over de openbare ruimte geven aan dat er niet al te goed is nagedacht over de inrichting van de openbare ruimte. De basis veronderstelling is dat jongeren moeten kunnen hangen, en daarmee wordt een voorziening gecreëerd die “hufterproof” is. Bij beoordeling van de locaties komt naar voren dat er één locatie is afgebrand, drie locaties zijn gedeeltelijk vernield (panelen eruit, geen vuilnisbak meer) en één locatie is in tact, maar deze lijkt haast ongebruikt. Het zijn niet uitnodigende omgevingen voor jongeren, maar het zijn de enige formele ontmoetingsplaatsen voor de jongeren.

In bovenstaande paragraaf is deels al verwezen naar de enquête, de analyse van de gegevens zal in de komende paragraaf centraal staan. Wat vinden de jongeren nu van de ontmoetingsplaatsen en hoe ziet het gedrag van jongeren eruit in de openbare ruimte?

4.3 Analyse van de enquête

De enquête is gehouden onder een groep van 80 jongeren⁹. Dit onderzoek is er niet specifiek op gericht om algemeen geldende uitspraken voor alle jongeren in Nijmegen te leveren over de thema's in het operationeel theoretisch model. De geënquêteerde jongeren vertegenwoordigen wel de groep jongeren die gebruik kan maken van de jongeren ontmoetingsplaatsen in Nijmegen. De conclusies die worden getrokken, zijn gebaseerd op de in de enquête afgenomen respondenten. Ze zijn richtinggevend voor hoe er in Nijmegen in het algemeen gedacht wordt over de JOP's en de kwaliteit van de openbare ruimte.

⁹ Zie bijlage 3 voor de volledige vragenlijst

4.3.1 Individuele karakteristieken

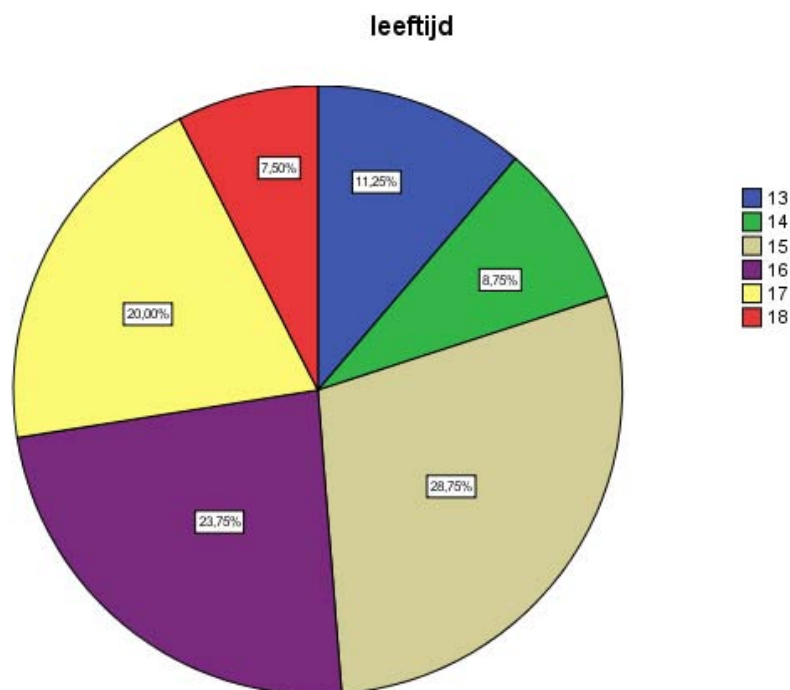
Aan de enquête hebben 80 jongeren uit Nijmegen en omgeving tussen de 12 en 18 jaar meegedaan. In de enquêtes/interviews is niet alleen gevraagd naar de kwaliteit van de plaatsen, maar is ook ingegaan op het gedrag van de jongeren en waarde oordelen die zij geven aan het gebruik van de jongeren ontmoetingsplaatsen. De beoordeling maakt onderdeel uit van de enquête. Door middel van de vraagstelling wordt geprobeerd het gedrag van de jongeren te registreren. Dit is gebaseerd op de antwoorden die de jongeren geven, en kan niet door de onderzoeker zelf achterhaald worden. Met de antwoorden kan een duidelijk beeld gegeven worden van hoe vaak bijvoorbeeld gebruik wordt gemaakt van de JOP en wat voor soort jongeren gebruik maken van de locatie. Tegelijk wordt met de antwoorden ook achterhaald hoe de JOP scoort bij de jongeren, het ontbrekende deel van de beoordeling.

Zoals gezegd is in het kader van dit onderzoek naar jongerenontmoetingsplaatsen een enquête gehouden onder 80 jongeren tussen de 12 en de 18 jaar op het SSgN in Nijmegen. Deze jongeren is onder andere gevraagd wat zij van jongeren ontmoetingsplaatsen vinden en wat zij van de locaties vinden. Tevens is er gevraagd wat de jongeren voor opvattingen hebben over bijvoorbeeld de wijk, de omgang met elkaar en omgang met anderen in de wijk. Deze vragen vormen de waarde oordelen die de jongeren uitspreken die te maken hebben met jongeren ontmoetingsplaatsen. In deze paragraaf worden de resultaten van deze enquête gepresenteerd.

Aandeel mannen en vrouwen in de enquête		
	Frequentie	Procent
man	41	51,3
vrouw	39	48,8
Total	80	100,0

Tabel 5: Verdeling jongeren naar geslacht

De enquête is zoals gezegd gehouden onder 80 middelbare scholieren, er hebben 41 jongens en 39 meisjes deelgenomen (Tabel 5). De gemiddelde leeftijd van de respondenten is vijftien en een half jaar oud. Er is sprake van een oververtegenwoordiging van vijftien tot zeventien jarigen in dit onderzoek. Dit is te wijten aan de uitvoer van het onderzoek, waarbij op voorhand niet bepaald is dat van elke leeftijdsgroep een gelijk aantal jongeren geënquêteerd zou worden. De oververtegenwoordiging van bepaalde groepen kan leiden tot ietwat scheve resultaten. De oververtegenwoordiging van drie leeftijdsgroepen leidt tot een voorzichtigheid in de uitspraken over de leeftijdsgroep en de daarbij horende variabelen. De oververtegenwoordiging is niet problematisch in deze scriptie, omdat het gaat om de opvattingen van jongeren die niet specifiek gebonden zijn aan de leeftijd (behalve dan dat de jongeren tussen de 12 en 18 zijn). De leeftijd van de respondenten is als volgt onderverdeeld (Figuur 14).

Figuur 14: Verdeling jongeren naar leeftijd

Om een goed beeld te krijgen van de groep is er ook gevraagd naar het schooltype van de jongeren. Het is niet uit te sluiten dat dit van invloed is op het gedrag van de jongeren (Tabel 6).

Geslacht en schooltype van de jongeren in de enquête

		Schooltype			
		vwo	havo	vmbo	Total
Geslacht	man	12	24	5	41
	vrouw	21	15	3	39
Total		33	39	8	80

Tabel 6: geslacht en schooltype

In onderstaande tabel wordt de herkomst van de respondenten weergegeven (Tabel 7). Van alle deelnemers aan de enquête komen er ruim twee van de vijf jongeren van buiten Nijmegen. In dit onderzoek zijn dit jongeren uit ofwel Wijchen of Beuningen. In één geval is er sprake van een buitenlander, namelijk een jongere uit Kleve. De jongeren buiten Nijmegen zijn bekend met de jongeren ontmoetingsplaatsen, omdat zij soms in Dukenburg verblijven (Wijchen en Beuningen liggen dicht in de buurt). De jongeren komen er langs als zij van school naar huis gaan en andersom uiteraard, waardoor ze voor dit onderzoek relevant blijven.

Herkomst van de jongeren uit verschillende wijken in Nijmegen

	Frequentie	Procent
Tolhuis	1	1,3
Biezen	1	1,3
Hazenkamp	5	6,3
Buiten Nijmegen	33	41,3
Heseveld	2	2,5
Neerbosch Oost	1	1,3
Hatert	2	2,5
Willemskwartier	4	5,0
Grootstal	2	2,5
Wolfskuil	3	3,8
Bottendaal	1	1,3
Zwaneveld	2	2,5
Brakkestein	1	1,3
Gildekamp	1	1,3
Horstacker	1	1,3
Lankforst	1	1,3
Aldenhof	1	1,3

Weezenhof	1	1,3
Lindenholt	12	15,0
centrum stad	5	6,3
Total	80	100,0

N.B De dik bedrukte wijken zijn wijken in Dukenburg, er zijn geen respondenten uit Meijhorst

Tabel 7: Woonwijk

De Lindenholt en Hazenkamp zijn wijken waar veel van de jongeren vandaan komen. Deze wijken hebben ook een JOP. De jongeren gaven zelf aan ook bekend te zijn in Dukenburg en ook in sommige gevallen gebruik te maken van de JOP's en anders wel van de daar beschikbare openbare ruimte.

In de vragenset is ook gevraagd naar de verbondenheid met een landelijk sportteam. De achterliggende gedachte was een beoordeling te geven van etniciteit in relatie tot het gebruik van de JOP's en gedrag in de openbare ruimte. De vraagstelling is echter niet toereikend geweest om dit verband te leggen. Aanvankelijk is aangenomen dat etniciteit van invloed kan zijn, maar in de uitvoering en de analyse van dit onderzoek is gebleken dat over etniciteit in dit onderzoek geen uitspraken gedaan kunnen worden.

4.3.2 Frequentie

Door inzichtelijk te maken hoeveel tijd jongeren besteden op straat, wordt duidelijk wat het gebruik is van de JOP locaties onder deze jongeren. Zoals in het theoretisch conceptueel model valt af te lezen is er de variabele hoe vaak er wordt afgesproken met jongeren, hoe vaak er wordt 'rondgehangen' op straat en hoelang er wordt 'rondgehangen' op straat. Om een nog specifiek beeld te krijgen is er ook naar de tijdstippen gevraagd waarop jongeren op straat verblijven. Voor die jongeren die aangeven ook op JOP locaties te komen is er ook gevraagd hoe vaak en hoelang ze op deze locaties verbleven.

In onderstaande tabel, is per leeftijdscategorie een onderverdeling gemaakt naar het aantal keer afspreken met vrienden per week (Tabel 8).

Aantal keer afspreken met vrienden, onderverdeeld naar leeftijd											
										Total	
		0	1	2	3	4	5	6	7	10	
leeftijd	13	-	1	1	1	2	-	-	3	1	9
	14	-	-	-	-	2	4	-	1	-	7
	15	-	-	2	7	5	4	1	4	-	23
	16	-	1	3	8	3	1	-	3	-	19
	17	1	2	5	-	1	2	2	3	-	16
	18	-	-	2	1	2	-	1	-	-	6
Total		1 = 1,25%	4 = 5,0%	13 = 16,25%	17 = 21,25%	15 = 18,75 %	11 = 13,75 %	4 = 5,0%	14 = 17,5%	1 = 1,25%	80 = 100%

Tabel 8: Afspreken met vrienden

Onder de geënquêteerde jongeren wordt er afgerond gemiddeld vier keer per week afgesproken. Opvallend is dat er wel een grote groep, bijna een vijfde deel, zeven keer per week afsprekt met vrienden. Het gaat hierbij dan, om afspraken die zowel binnenshuis als buitenshuis plaats hebben gevonden. Uit de gegevens blijkt verder dat de 15, 16 en 17 jarigen in deze enquête het meest met elkaar afspreken. Onderverdeeld naar geslacht is er een klein verschil te onderkennen tussen jongens en meisjes. Jongens spreken iets vaker af (Tabel 9).

Aantal keer afspreken met vrienden per week, onderverdeeld naar geslacht											
		0	1	2	3	4	5	6	7	10	Total
geslacht	man	-	2	3	11	9	5	2	8	1	41
	vrouw	1	2	10	6	6	6	2	6	-	39
Total		1 = 1,25%	4 = 5%	13 = 16,25%	17 = 21,25%	15 = 18,75%	11 = 13,75%	4 = 5,0%	14 = 17,5%	1 = 1,25%	80 = 100%

Tabel 9: Afspreken met vrienden per week, onderverdeeld naar geslacht

De jongeren die met elkaar afspreken is ook gevraagd naar hoe vaak er dan wordt rondgehangen op straat. Met andere woorden, er is gevraagd hoe vaak ze in de openbare ruimte verblijven als er afgesproken is met vrienden (Tabel 10).

Aantal keer op straat rondhangen per week, onderverdeeld naar leeftijd								
							Total	
		nul keer	een keer	twee keer	drie keer	vier keer	5 keer of meer	nul keer
leeftijd	13	1	1	2	1	2	2	9
	14	-	1	-	1	1	4	7
	15	1	8	2	6	2	4	23
	16	3	11	-	4	-	1	19
	17	4	9	2	-	-	1	16
	18	2	-	2	1	-	1	6
Total		11 = 13,75%	30 = 37,5%	8 = 10%	13 = 16,25%	5 = 6,25%	13 = 16,25%	80 = 100%

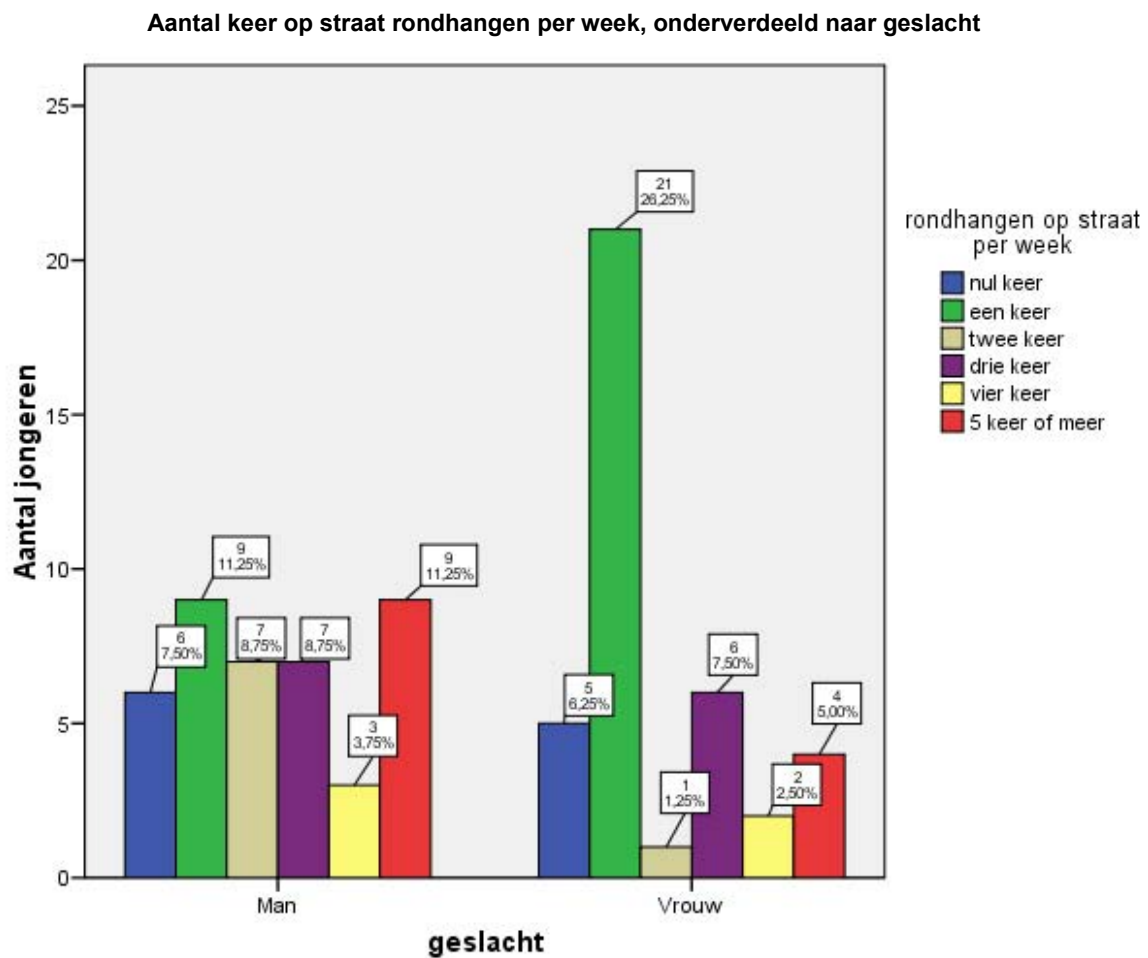
Tabel 10: Rondhangen op weekdagen

Uit de gegevens blijkt dat er een grote groep slechts één keer per week op straat rondhangt, bijna twee vijfde deel van de jongeren. Wat verder opvalt, is dat er ook een aanzienlijke groep is die respectievelijk drie of vijf keer per week of meer op straat rondhangen. In totaal is dit bijna een derde (26 jongeren) die regelmatig tot vaak, als er wordt afgesproken met vrienden, in de openbare ruimte verblijft. In totaal wordt er door de jongeren circa twee keer per week afgesproken.

Aantal keer op straat rondhangen per week, onderverdeeld naar geslacht								
		nul keer	een keer	twee keer	drie keer	vier keer	5 keer of meer	Total
geslacht	man	6	9	7	7	3	9	41
	vrouw	5	21	1	6	2	4	39
Total		11 = 13,75%	30 = 37,5%	8 = 10%	13 = 16,25%	5 = 6,25%	13 = 16,25%	80 = 100%

Tabel 11: Rondhangen op weekdagen onderverdeeld naar geslacht

Van de jongens kan naar aanleiding van de enquête gezegd worden, dat ze vrij gelijkmatig zijn verdeeld over de categorieën. Opvallend is dat een kwart van de meisjes maar één keer per week op straat rondhangt (21 meisjes). Men kan dus stellen dat jongens vaker op straat zijn te vinden dan meisjes (Tabel 11 en figuur 15). Gemiddeld verblijven jongens bijna drie keer op straat per week in vergelijking met meisjes die gemiddeld één a twee keer per week op straat rondhangen.

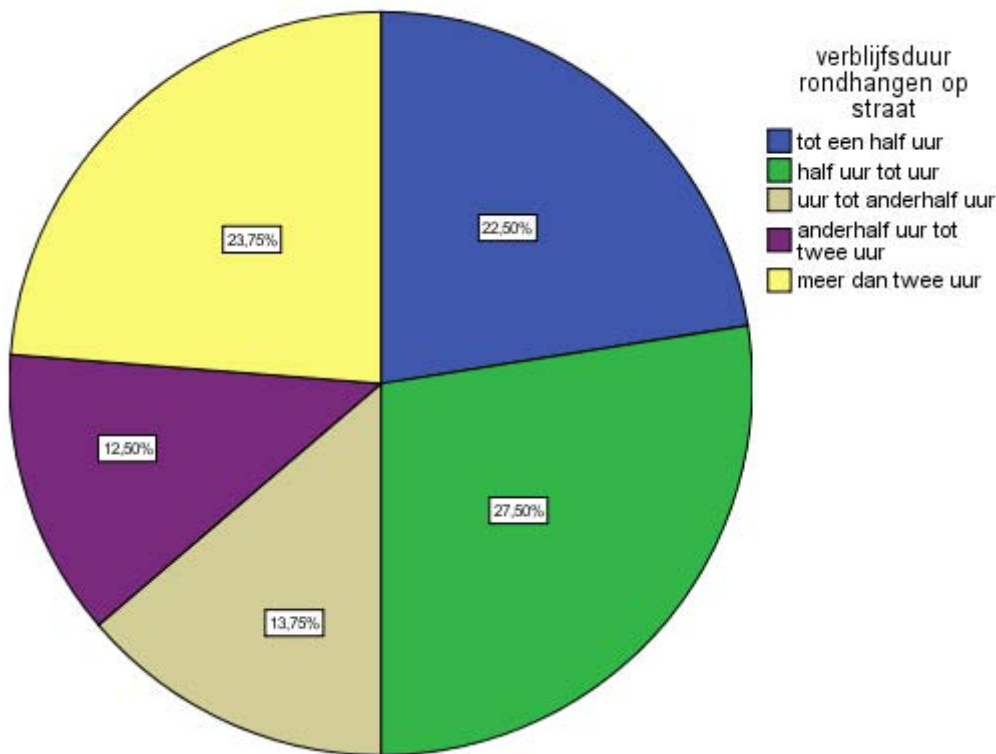

Figuur 15: Verblijven op straat naar geslacht

4.3.3 Verblijfsduur

Bovenstaande gegevens hebben zich vooral gefocust op de frequentie van de jongeren dat ze afspreken en hoe vaak ze op straat te vinden zijn. In de enquête is tevens gevraagd naar de verblijfsduur. (Figuur 16)

Verblijfsduur jongeren en het rondhangen op straat

Figuur 16: Verblijfsduur rondhangen op straat

Uit de gegevens blijkt dat de helft van de respondenten aangeeft dat als ze rondhangen op straat zij dit maximaal een uur doen. Er is ook een aanzienlijke groep, bijna een kwart van de jongeren, die aangeeft dat als ze rondhangen op straat ze dit meer dan twee uur doen.

Verblijfsduur rondhangen op straat, onderverdeeld naar geslacht						
		tot een half uur	half uur tot uur	uur tot anderhalf uur	anderhalf uur tot twee uur	meer dan twee uur
geslacht	man	8	10	5	6	12
	vrouw	10	12	6	4	7
Total		18 = 22,5%	22 = 27,5%	11 = 13,75%	10 = 12,5%	19 = 23,75%
						80 = 100%

Tabel 12: Tijdsduur rondhangen op straat

Uit de gegevens is niet direct af te leiden dat er grote verschillen zijn tussen jongens en meisjes, behalve dan dat iets meer jongens aangeven, meer dan twee uur op straat rond te hangen ten opzicht van de meisjes (Tabel 12). De groep meisjes dat korter op straat rondhangt is iets groter. Het zijn echter geen grote verschillen.

Tijdspannen rondhangen op weekdagen	leeftijd						Total
	13	14	15	16	17	18	
12.00 - 15.00 uur	-	-	-	1	1	-	2
15.00 - 18.00 uur	2	2	5	2	3	1	15
18.00 - 21.00 uur	6	1	15	9	6	-	37
21.00 - 24.00 uur	-	1	1	1	3	2	8
12.00 - 18.00 uur	-	-	-	1	1	-	2
12.00 - 21.00 uur	-	-	-	-	1	-	1
15.00 - 21.00 uur	-	2	1	1	1	2	7
15.00 - 24.00 uur	-	-	1	1	-	-	2
18.00 - 24.00 uur	1	1	-	3	-	1	6
Total	9	7	23	19	16	6	80

Tabel 13: Rondhangen op weekdays, onderverdeeld naar leeftijd

De jongeren die op straat verblijven, geven aan dat ze vooral van 18.00 uur tot 21.00 uur buiten verblijven op weekdays. Dit is uiteraard ook logisch te verklaren, omdat dit gangbare tijdstippen zijn buiten schooltijden (en eventueel naschoolse verplichtingen) waar jongeren de kans hebben om af te spreken met vrienden (Tabel 12 en 13).

Er is hier bijna geen verschil te onderkennen tussen jongens en meisjes. In het weekend geven de jongeren een iets anders beeld.

Tijdspannen rondhangen op weekenddagen	leeftijd						Total
	13	14	15	16	17	18	
09.00 - 12.00 uur	-	-	1	-	-	-	1
12.00 - 15.00 uur	1	-	-	1	1	-	3
15.00 - 18.00 uur	1	1	2	1	2	1	8
18.00 - 21.00 uur	3	2	3	4	2	-	14
21.00 - 24.00 uur	2	-	8	3	5	-	18
na 24.00 uur	-	1	-	1	-	2	4
12.00 - 18.00 uur	-	-	-	2	-	-	2
12.00 - 21.00 uur	1	1	2	1	1	-	6
12.00 - 24.00 uur	-	-	-	3	2	-	5
15.00 - 21.00 uur	-	-	1	-	1	1	3
15.00 - 24.00 uur	-	1	2	1	-	-	4
18.00 - 24.00 uur	1	1	4	2	2	2	12
Total	9	7	23	19	16	6	80

Tabel 14: Rondhangen op weekenddagen

Zonder de schoolverplichting in het weekend geven de jongeren aan dat er op meerdere tijdstippen buiten op straat wordt rondgehangen. De tijdspannen dat vooral wordt rondgehangen wordt dan uitgebreid van 18.00 uur tot 24.00 uur (Tabel 14). De jongeren spreken vooral in de avond af met vrienden om rond te hangen, ook in het weekend. Overdag hebben ze andere verplichtingen als sportvereniging of werk. In de avond is er tijd voor vrienden. Samenvattend ziet dit er als volgt uit (Tabel 15).

	Weekdagen	Weekenddagen
's middags (van 12.00 uur tot 18.00 uur)	19 = 23,75%	12 = 15%
s avonds (van 18.00 uur tot 24.00 uur)	51 = 63,75%	48 = 60%
s middags en s' avonds (van 12.00 uur tot 24.00 uur)	10 = 12,5%	20 = 25%
Totaal aantal jongeren	80 = 100%	80 = 100%

Tabel 15: Verblijven op straat

Resumerend wordt duidelijk hoe jongeren zich gedragen. Er blijkt haast geen verschil te zijn tussen jongens en meisjes, behalve dan dat jongens net iets vaker en langer op straat rond hangen dan meisjes. Jongeren geven aan op bepaalde tijden rond te hangen op straat, maar niet op een JOP locatie.

4.3.4 Binding met de locatie

Om de binding met de locatie te meten, is aan de respondenten gevraagd wat het oordeel is over de huidige omgeving, wat voor normen en wat voor waarden van belang zijn voor de jongeren. De binding met de locatie bestaat dus vooral uit de directe leefomgeving van de jongeren, waarin ze verblijven als ze in de openbare ruimte zijn. Deze vragen zijn gericht op bijvoorbeeld hoe jongeren vinden dat er onderling wordt omgegaan met elkaar, en hoe jongeren met elkaar zouden moeten omgaan. Dat geeft namelijk weer hoe jongeren zelf denken over omgangsvormen tussen jongeren onderling. Ditzelfde is gevraagd is over de problemen die jongeren veroorzaken, hoe belangrijk het is voor jongeren om te hangen en gebruiksafspraken met betrekking tot de JOP's. De huidige omgeving wordt beoordeeld op het aantal voorzieningen in de wijk, de gehechtheid aan de buurt, beoordeling van de manier van wonen en leven en de aanwezigheid van groen in de buurt.

Voorzieningen in de wijk

	Frequentie	Procent
te veel	1	1,3
veel	5	6,3
genoeg	47	58,8
weinig	24	30,0
veel te weinig	3	3,8
Total	80	100,0

Tabel 16: Voorzieningen in de wijk

Zoals gezegd is de jongeren gevraagd naar wat ze momenteel vinden van de wijk waar ze wonen, naar verschillende onderdelen. Van de jongeren geeft bijna drie vijfde deel aan dat er genoeg voorzieningen zijn in de wijk (Tabel 16). Verder geeft bijna twee derde deel van de respondenten aan gehecht tot zeer gehecht te zijn aan de buurt. Ongeveer een op de vijf jongeren geeft aan neutraal te denken over de gehechtheid aan de buurt. Een vijfde deel van de respondenten is een beetje tot niet gehecht aan de eigen buurt (Tabel 17).

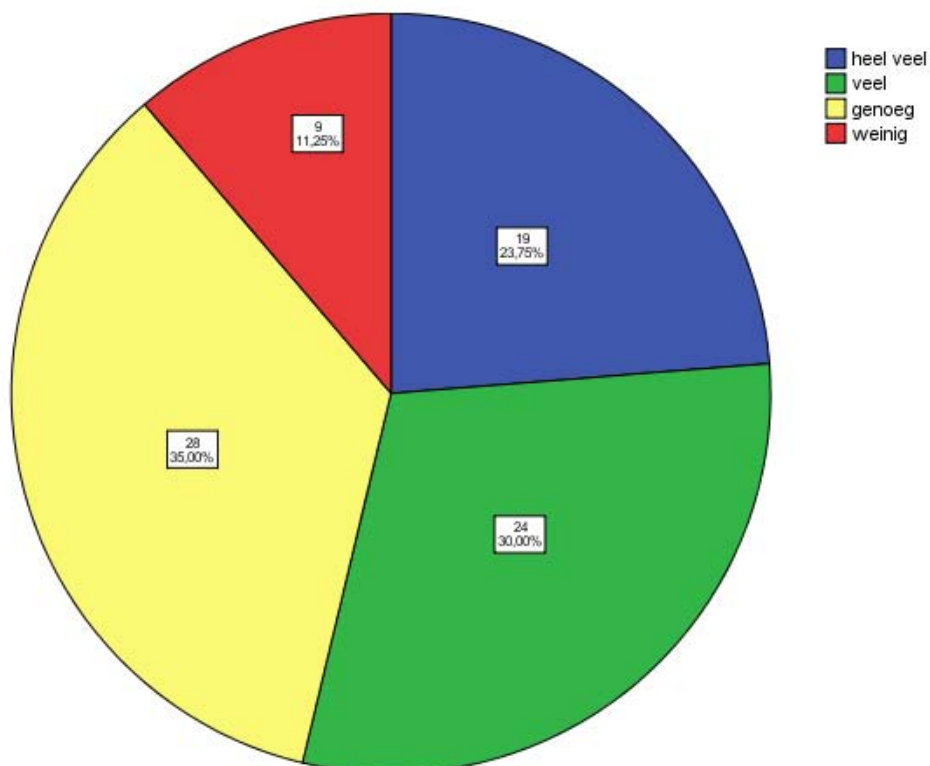
Gehechtheid aan de buurt waarin de jongeren wonen

	Frequentie	Procent
erg gehecht	18	22,5
Gehecht	32	40,0
Neutraal	14	17,5
beetje gehecht	8	10,0
niet gehecht	8	10,0
Total	80	100,0

Tabel 17: Gehechtheid buurt

Wat betreft groen in de wijk en prettig wonen in de buurt waar de jongeren wonen, zijn de jongeren eenduidig. De wijken zijn groen genoeg, en het is prettig wonen in de buurt waar men woont. Slechts drie jongeren geven aan dat ze niet zo prettig tot onprettig wonen in de buurt. Ongeveer een tiende deel van de jongeren geeft aan dat er weinig groen is in de buurt waar ze wonen, niemand heeft aangegeven dat er te weinig groen is in de buurt (Figuur 17 en tabel 18).

Aanwezigheid groen in de wijk

Figuur 17: Groen in de wijk

Prettig wonen en leven in de buurt		
	Frequentie	Procent
heel prettig	29	36,3
prettig	36	45,0
neutraal	12	15,0
niet zo prettig	2	2,5
onprettig	1	1,3
Total	80	100,0

Tabel 18: Prettig wonen en leven

Resumerend kan gesteld worden dat jongeren gehecht zijn aan hun buurt, het er prettig wonen is en er voldoende tot veel groen in de wijk is en er zijn voldoende voorzieningen zijn. Deze variabelen geven een inzicht in het huidige aanbod van de openbare ruimte waarin de jongeren verblijven. Er is verder gevraagd naar normen en waarden van de jongeren ten aanzien van de openbare ruimte.

4.3.4.1 Normen

Zoals gezegd is de jongeren gevraagd naar wat de norm is in de wijk waar men woont. In het operationeel theoretisch model is terug te lezen naar welke variabelen is gevraagd. Het gaat om het contact tussen jongeren en ouderen in de buurt, de omgang en spanning tussen jong en oud, overlast door jongeren en het al dan niet weggestuurd worden door omwonenden of politie op bepaalde plekken in de wijk.

Drie kwart van de jongeren geeft aan slechts af en toe tot weinig contact te hebben met ouderen in de wijk. Als er dan al contact is, geven de respondenten aan dat er slechts een kort praatje wordt gemaakt. De meest gehoorde opmerking is 'ruim je rommel op' en 'of ze stiller/rustiger willen zijn'. Bijna alle jongeren (90%) geven aan niet door omwonenden weggestuurd te worden van bepaalde plekken in de wijk, een uitzondering daargelaten. Het gebeurt ook niet vaak dat jongeren op plekken in de wijk worden weggestuurd door de politie (Tabel 19). Op de stelling wordt door drie kwart geantwoord dat ze niet worden weggestuurd. Negen respondenten geven aan dat ze wel eens zijn weggestuurd, maar geven hierbij aan dat ze niet direct naar een JOP werden verwezen.

Ik word vaak weggestuurd door de politie		
	Frequentie	Procent
zeer eens	3	3,8
eens	6	7,5
neutraal	11	13,8
oneens	21	26,3
zeer oneens	39	48,8
Total	80	100,0

Tabel 19: Weggestuurd door politie

Een ander onderdeel van normen in de wijk, zijn de stellingen die ingaan op de relaties tussen jongeren onderling, of er spanning is in de buurt waar men woont. Op basis van de enquête blijkt dat jongeren en ouderen over het algemeen goed met elkaar omgaan. Als gevolg hiervan zijn er weinig spanningen. Opvallend is echter wel dat er een spreiding is in de antwoorden bij de vraag of er overlast wordt veroorzaakt door jongeren zelf. Zeventien jongeren geven het antwoord neutraal, wat te interpreteren valt dat er geen problemen worden veroorzaakt door jongeren zelf. Echter bijna een kwart van de jongeren geeft aan dat jongeren zelf wel overlast veroorzaken (Tabel 20). De helft geeft aan dat de jongeren geen overlast veroorzaken in de buurt.

Overlast door jongeren zelf in de buurt waar men woont		
	Frequentie	Procent
zeer eens	3	3,8
eens	19	23,8
neutraal	17	21,3
oneens	27	33,8
zeer oneens	14	17,5
Total	80	100,0

Tabel 20: Overlast door jongeren zelf

Als laatste is gevraagd of de jongeren een plek missen om te hangen en of ze het leuk vinden om te hangen. Ruim een derde van de jongeren geeft aan een plek te missen om te hangen, wat opvallend is want er zijn immers hangplekken. Even zo goed geldt dat binnen deze enquête ook de helft van de jongeren aangeven dat ze niet een plek missen om te hangen. Jongeren vinden het wel belangrijk om te kunnen hangen, ruim zestig procent vindt het belangrijk dat ze kunnen hangen met vrienden.

4.3.4.2 Waarden

De jongeren is ook gevraagd om aan te geven wat zij belangrijk vinden aan de buurt. Deze waarden schetsen een beeld over hoe jongeren denken over onderlinge omgang en hoe ze willen dat er in de buurt wordt omgegaan met bijvoorbeeld overlast. Tevens is gevraagd of ze het belangrijk vinden om een eigen plek in de openbare ruimte te hebben en of ze het überhaupt leuk vinden om te hangen. De resultaten met betrekking tot deze vragen zullen eerst kort worden beschreven en vervolgens weer worden beoordeeld.

De eerste vraag in de enquête met betrekking tot waarden, is de stelling of jongeren het belangrijk vinden dat er geen problemen zijn tussen jongeren en ouderen in de wijk. Tachtig procent van de jongeren geven aan het hier eens tot zeer eens mee te zijn. Er is een kleine groep die hier neutraal tegenover staat (veertien jongeren) en er zijn maar drie mensen die het niet belangrijk vindt dat jong en oud goed omgaan met elkaar. Dit bijna herhaald worden voor de tweede vraag, namelijk de importantie van het feit dat jongeren geen overlast veroorzaken. Net kwam naar voren dat sommige jongeren vinden dat ze zelf ook overlast veroorzaken. Het overgrote deel van de jongeren geeft echter aan dat ze dit absoluut niet willen. Ruim negentig procent vindt het belangrijk dat jongeren geen overlast veroorzaken in de buurt.

De jongeren vinden het eveneens belangrijk om een locatie te hebben waar gehangen kan worden. Twee derde van de jongeren is het eens met de stelling. Vijftien jongeren antwoorden hier neutraal op, slechts elf jongeren geven aan dat zij het niet belangrijk vinden dat er een plek is om rond te hangen.

De vraag of jongeren gebruiksafspraken belangrijk vinden, wordt verschillend beantwoord. Bijna de helft vindt dit wel belangrijk. De grootste groep heeft geen mening, slechts 8,8% vindt de gebruiksafspraken voor een JOP niet zo belangrijk. Hier valt dus vrij weinig uit op te maken (Tabel 21).

Ik vind het belangrijk dat er afspraken zijn over gebruik van een JOP

	Frequentie	Procent
zeer eens	10	12,5
eens	29	36,3
neutraal	34	42,5
oneens	5	6,3
zeer oneens	2	2,5
Total	80	100,0

Tabel 21: Importantie gebruiksafspraken

4.3.5 De JOP locaties

Slechts een klein groepje kent en komt wel eens op een JOP locatie in Dukenburg. Er is ook gevraagd naar de bekendheid van de JOP's in het algemeen. Hierbij gaven de jongeren aan ze nog steeds niet te kennen.

Van de 80 jongeren kent slechts een vijfde deel de JOP's, zoals de gemeente Nijmegen deze heeft uitgevoerd in haar gemeente. De bekendheid van de JOP's valt dus tegen onder de ondervraagde personen. De jongeren geven aan soms wel meerdere locaties te kennen, de bekendste JOP locaties zijn Tolhuis, Zwanenveld en Meijhorst (Tabel 22).

Bekendheid van de JOP locaties onder jongeren in Dukenburg

	Frequentie	Procent
Zwanenveld	9	23,6
Tolhuis	9	23,6
Weezenhof	5	13,3
Meijhorst	9	23,6
Malvert	6	15,9
Total	38	100,0

Tabel 22: Bekendheid van de JOP locaties

Van de jongeren die deze locaties kennen, geeft bijna de helft aan dat ze er maar één keer per week komen. Als ze op de JOP locatie zijn, dan verblijft meer dan de helft er tot een half uur (Tabel 23 en 24).

Aantal keer rondhangen per week op een JOP locatie in Dukenburg		
	Frequentie	Procent
een keer	8	44,4
twee keer	3	16,7
drie keer	5	27,8
5 keer of meer	2	11,1
Total	18	100,0

Tabel 23: Rondhangen op JOP per week

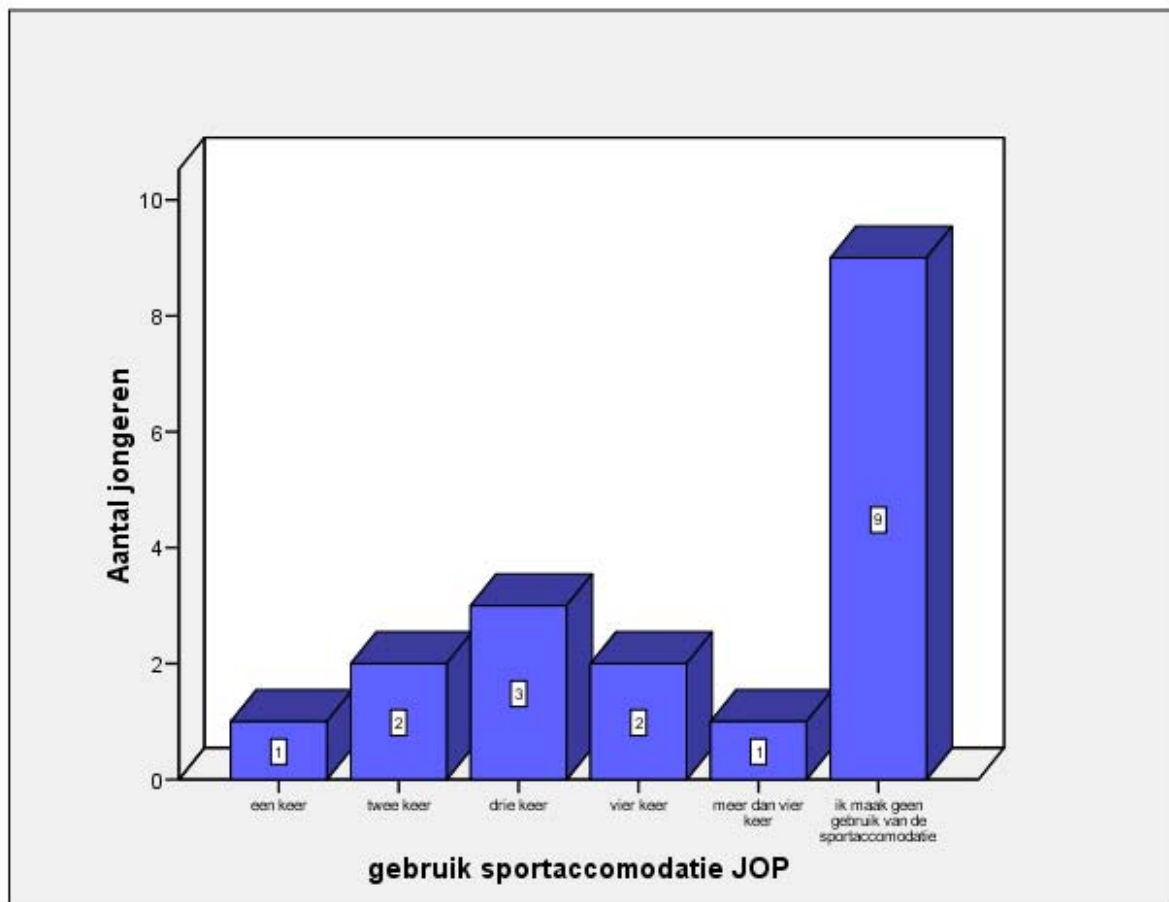
Verblijfsduur per bezoek aan een JOP locatie in Dukenburg		
	Frequentie	Procent
tot een half uur	10	55,6
half uur tot uur	2	11,1
uur tot anderhalf uur	3	16,7
anderhalf uur tot twee uur	1	5,6
meer dan twee uur	2	11,1
Total	18	100,0

Tabel 24: Verblijfsduur rondhangen op JOP

De gebruikers van de JOP locatie kwalificeren de locaties niet positief, ruim twee derde van de respondenten beoordeeld de locatie met matig tot zeer slecht. Ze zijn niet tevreden over de uiterlijk kwaliteit, ze geven aan dat de bankjes oncomfortabel zitten en er geen verlichting is 's avonds. De ondervraagde jongeren zien ook anderen dan hun eigen groep gebruik maken van de hangplek. In de enquête is niet de vraag meegenomen of er dan steeds dezelfde jongeren worden gezien op de locatie, maar mondeling gaven de jongeren aan, dat dit wel het geval is.

De jongeren is ook gevraagd naar het gebruik van de sport accommodatie bij de JOP. Van de respondenten geeft de helft aan hier geen gebruik van te maken (Figuur 18). Van de meisjes gebruikt slechts één de sportaccommodatie die bij de JOP ligt, en vijf meisjes geven aan maar één keer per week op de JOP te komen.

Gebruik sportaccommodatie bij de JOP

Figuur 18: Gebruik sport accommodatie

4.4 Gedrag van jongeren en JOP's

De beschrijving van de antwoorden die de respondenten hebben gegeven, zijn interessant, maar laten niet zien wat voor relaties er bestaan tussen de variabelen. Factor analyse probeert onderliggende variabelen te identificeren (factoren of componenten). Hierdoor kan meer inzichtelijk worden gemaakt wat de belangrijkste onderliggende variabelen zijn die iets zeggen over de binding met de locatie. In het theoretisch model en de deelvragen van deze scriptie wordt gevraagd naar het gedrag van de jongeren en het gebruik van de JOP locaties. Aan de hand van de factor analyse wordt duidelijk wat de belangrijkste factoren zijn die invloed hebben op het gedrag van de jongeren.

4.4.1 Factor analyse binding met locatie

In de enquête is, zoals in de beschrijving van de gegevens ook al naar voren is gekomen, gevraagd naar de normen en waarden ten aanzien van de buurt. Het zijn niet alleen uitsluitend de normen en waarden die van invloed zijn op de binding met locatie, maar ook het oordeel van de jongeren over het huidige aanbod van groen in de wijk en de voorzieningen bijvoorbeeld.

Met behulp van de factor analyse op de groep ‘binding met locatie’ uit het conceptueel theoretisch model, worden verschillende factoren gedestilleerd die iets zeggen over deze binding met de locatie. De interpretatie van deze factoren staat centraal in deze paragraaf.

Totaal verklaarde variantie door de variabelen			
Factor	Total	% van de variantie	Cumulatief %
1	3,180	19,877	19,877
2	2,432	15,202	35,079
3	1,916	11,977	47,056
4	1,315	8,221	55,276
5	1,172	7,328	62,604
6	,936	5,853	68,457
7	,909	5,684	74,141
8	,881	5,506	79,647
9	,725	4,532	84,178
10	,568	3,552	87,731
11	,484	3,023	90,754
12	,422	2,637	93,391
13	,325	2,028	95,419
14	,294	1,835	97,254
15	,258	1,614	98,868
16	,181	1,132	100,000

Tabel 25: Verklaarde Variantie

De variantie die wordt verklaard in het model is bijna 62 procent (Tabel 25). Dit geeft aan dat er vijf factoren zijn die bijna tweederde van de variantie verklaren van de variabelen. Dit plaatst de resultaten van het onderzoek in een perspectief, maar binnen de dataset zijn er toch vijf factoren die iets zeggen over de binding met de locatie. Deze scriptie streeft er ook niet naar om algemeen geldende uitspraken ten aanzien van gedrag en JOP's te geven.

Geroteerde factor matrix met variabelen binding met locatie					
	Factor 1	2	3	4	5
voorzieningen in Dukenburg	,005	,084	-,120	-,131	,879
gehechtheid buurt	,102	,103	,756	-,099	-,048
prettig wonen en leven	-,148	,197	,766	-,061	-,010
groen in de wijk	-,173	,013	,234	,029	,069
contact met ouderen als jongeren buiten zijn	-,042	,010	,297	,144	-,116
omgang buurt tussen jong en oud	-,524	,003	,057	,163	-,015
spanningen in buurt tussen jong en oud	,818	,005	-,099	,055	,130
overlast door jongeren zelf	,423	,056	-,308	,255	,052
missen van goede plek om rond te hangen	-,002	,478	-,044	,069	-,292
leuk om rond te hangen met vrienden/vriendinnen	,126	,728	,133	-,134	,225
weggestuurd op plekken wijk door politie	,709	,331	-,005	-,032	-,114
weggestuurd op plekken in wijk door omwonenden	,585	,184	,043	-,165	-,021
importantie geen probleem jong en oud in wijk	-,119	-,041	-,016	,567	-,144
importantie geen overlast door jongeren	-,122	-,080	,013	,976	-,008
importantie van locatie om te hangen	,242	,767	,248	-,069	,101
importantie afspraken over gebruik JOP	,149	,296	,270	,310	,028

Tabel 26: Factoren matrix

In bovenstaande tabel zijn de verschillende scores terug te vinden van alle variabelen die iets zeggen over de binding met de locatie (Tabel 26). De waarden van deze scores loopt van -1 tot 1, waarbij de score 0 (of in de buurt van 0) aangeeft dat de variabele niet of zeer gering bijdraagt aan de factor. De hogere scores zijn cursief en dik gedrukt, om inzichtelijk te maken welke variabelen scoren op welke factoren. De eerste factor heeft te maken met de relatie van jongeren onderling en met de buurt. De tweede factor gaat meer in op de gevoelens van jongeren ten aanzien van het hangen in buurt. Het is een persoonlijke factor, waarbij variabelen als het graag rondhangen en de importantie van een locatie om rond te kunnen hangen van belang zijn. Logischerwijs, scoort de variabele waarbij gevraagd wordt naar het gemis van een hangplek ook hoog op deze factor.

Factor drie gaat over de buurt, waarbij de variabelen gehechtheid aan de buurt en het prettig wonen en leven in de buurt belangrijk zijn. Deze factor gaat in op de voorwaarden die de buurt moet hebben voor jongeren.

Factor vier gaat in op de betrokkenheid van jongeren met de buurt. Dit betreft de variabelen waarbij de jongeren het belang aangeven van hoe jongeren en ouderen in buurt met elkaar omgaan. Een variabele die hier ook op ingaat is die van de overlast van jongeren zelf.

De vijfde factor richt zich op de 'infrastructuur', namelijk de aanwezigheid van voorzieningen in de wijk. Het al dan niet aanwezig zijn voor voorzieningen voor jongeren is uiteraard bepalend voor het gebruik ervan.

Resumerend zijn er dus vijf factoren die van invloed zijn op de binding met de locatie. Dit zijn ten eerste de relaties tussen jongeren onderling in de buurt, ten tweede de persoonlijke factor met gevoelens ten aanzien van de buurt, als derde factor de fysieke buurt zelf, de vierde factor is de betrokkenheid van jongeren in de buurt en de laatste factor is infrastructurele factor met de aanwezigheid van voorzieningen in de buurt. De vijf genoemde factoren zijn een abstractie van de variabelen in de vragenlijst. In de verdere analyse vormen deze factoren de nieuwe variabelen waarmee de relaties worden bekeken. Nu de verschillende factoren een naam hebben gekregen kan gekeken worden naar de interpretatie van de verschillende scores, om te zien of er bepaalde verbanden gelegd kunnen worden tussen bijvoorbeeld geslacht en de verschillende factoren en of bijvoorbeeld leeftijd is gerelateerd aan één van de factoren.

Met de factoren die zijn gedestilleerd met behulp van de factor analyse zal nu gekeken worden of er een relatie bestaat tussen deze factoren en de individuele karakteristieken. Geslacht, schooltype en leeftijd staan centraal, omdat deze wellicht gerelateerd zijn aan de factoren. Als er namelijk een relatie is, kan dit tot inzichten leiden die van invloed kunnen zijn op het potentiële gedrag van jongeren in de openbare ruimte.

Afhankelijk van de variabelen geslacht, leeftijd en schooltype wordt voor verschillende toetsen gekozen. Dit heeft te maken met het karakter van de variabele, bijvoorbeeld geslacht kent maar twee nominale categorieën (man/vrouw) en leeftijd kent meerdere ordinale categorieën (12, 13, 14, 15, 16, 17 en 18 jaar). Diverse toetsen bieden de mogelijkheid om een zo goed mogelijk beeld te geven van de gegevens. In dit geval zijn het non-parametrische toetsen, omdat het gaat om nominale en ordinale variabelen in het geval van geslacht, schooltype en leeftijd. Zoals gezegd, hebben twee toetsen (schooltype en leeftijd) meerdere categorieën, waarbij de *Kruskal-Wallis test* de voorgeschreven toetsingsvorm is. Voor geslacht is dit de *Mann-Whitney U* toets, waarbij twee categorieën (man/vrouw) worden getoetst op de

vijf factoren (hoewel deze eigenlijk voor ordinale gegevens bedoeld is). Er wordt een significantie niveau van 90% aangehouden.

Leeftijd

De veronderstelling dat leeftijd gerelateerd is aan één van de factoren wordt hier getoetst. Uit de samenvattende tabel blijkt, dat er op de eerste factor significant gescoord wordt op leeftijd (Tabel 27). Dit valt te interpreteren dat er een relatie is tussen leeftijd en de relationele factor. De sterkte van deze relatie kan niet worden benoemd, maar wel beredeneerd. Naarmate jongeren ouder worden scoren ze hoger op de variabelen die te maken hebben met de omgang met elkaar en met anderen, dit kan te maken hebben met het hechter worden van vriendschappen naarmate jongeren ouder worden. In ieder geval hechten ze meer waarde aan de omgangsvormen met elkaar. Op de andere factoren is er geen significante score, waarbij leeftijd dus niet aantoonbaar van invloed is op één van de factoren. Leeftijd is sterk van invloed is op de relationele factor van binding met de locatie.

Samenvatting scores leeftijd op de vijf factoren					
	relationele factor	persoonlijke factor	omgeving factor	betrokkenheid factor	infrastructurale factor
Chi-Square	11,344	4,593	3,813	4,906	6,244
Df	5	5	5	5	5
Asymp. Sig.	,045	,468	,577	,427	,283

Tabel 27: Samenvatting scores leeftijd

Schooltype

Met betrekking tot het schooltype blijkt dat er een relatie bestaat tussen de relationele factor en de omgeving factor (Tabel 28). Er is geen sprake van een significante score, maar de scores van onder de 0,200 worden hier ook aanvaard vanwege het aantal respondenten dat aan dit onderzoek heeft meegedaan. VWO leerlingen scoren hoger op de relationele en omgeving factor, waaruit geïnterpreteerd kan worden dat zij anders met elkaar en anderen omgaan, de fysieke buurt anders beoordelen en daardoor een andere binding met de locatie hebben. VWO leerlingen scoren hoger op de omgevingsfactor, wat geïnterpreteerd kan worden dat deze jongeren meer waarde hechten aan deze factor dan VMBO en HAVO leerlingen. Voor hen is de fysieke buurt kennelijk minder van belang en ook relaties zijn van minder belang in tegenstelling tot VWO leerlingen. Hoewel niet significant, de scores laten zien dat er een relatie bestaat tussen schooltype en de relationele en omgeving factor.

Samenvatting scores schooltype op de vijf factoren					
	relationele factor	persoonlijke factor	omgeving factor	betrokkenheid factor	infrastructurele factor
Chi-Square	4,186	1,248	3,497	,703	,194
df	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	,123	,536	,174	,704	,908

Tabel 28: Samenvatting scores schooltype

Geslacht

In de laatste test wordt gekeken of er een relatie bestaat tussen één van de factoren en geslacht. De veronderstelling dat jongens een andere beleving hebben met binding met de locatie dan meisjes kan verklaarbaar zijn (Tabel 29). Hoewel ook hier de scores niet significant zijn, worden opnieuw scores onder de 0,200 aanvaard vanwege het lage aantal respondenten. Op de relationele factor scoren meisjes hoger, wat kan duiden op relaties die door meisjes belangrijker worden geacht. Vriendschappen, de omgang onder elkaar en met anderen zijn voor meisjes belangrijker dan voor jongens. Jongens daar in tegen scoren hoger op de betrokkenheid in de buurt. Jongens (die vaker hangen) zijn meer betrokken bij de buurt dan meisjes. Er bestaat dus een relatie tussen geslacht en de relationele factor en de betrokkenheid met de omgeving. Over de sterkte van deze relatie kan wederom niets worden gezegd, nogmaals daarvoor is de dataset te klein.

Samenvatting scores geslacht op de vijf factoren					
	relationele factor	persoonlijke factor	omgeving factor	betrokkenheid factor	infrastructurele factor
Mann-Whitney U	642,000	770,000	761,000	664,000	758,000
Z	-1,516	-,284	-,371	-1,304	-,399
Asymp. Sig. (2-tailed)	,130	,776	,711	,192	,690

Tabel 29: Samenvatting scores geslacht

Resumerend kan gesteld worden naar aanleiding van de enquête, de analyse en de interpretatie dat er vijf factoren kunnen worden onderscheiden binnen de binding met de locatie. Er is de relationele factor, waarbij de omgang met jongeren en anderen in de buurt en de relatie jongeren onderling centraal staat. Er is de persoonlijke factor die de gevoelens van jongeren beschrijft. De derde factor is de fysieke buurt en de vierde factor gaat in op de betrokkenheid die jongeren hebben met de buurt. De vijfde factor is de infrastructurele factor, waarbij aanwezige voorzieningen van belang zijn. Tussen leeftijd en de relationele factor bestaat een significant relatie. Het is aantoonbaar dat ouderen jongeren meer waarde hechten en de omgangsvormen onder elkaar en met anderen. Hoewel niet significant maar aanneembaar in deze studie bestaat er ook een relatie tussen de schooltype en de relationele en omgeving factor.

Hoe hoger het schooltype, hoe belangrijker de jongeren de relaties achten en de omgeving. Wat betreft geslacht scoren meisjes hoger op de relationele factor, wat geïnterpreteerd kan worden dat meisjes de omgang met elkaar en anderen belangrijker vinden dan jongens. Jongens scoren hoger op betrokkenheid factor, waarbij dit geïnterpreteerd kan worden dat jongens meer betrokken zijn bij de buurt. Zoals gezegd worden er geen uitspraken gedaan worden over de sterktes van de relaties, maar dat is ook niet het doel van deze scriptie.

In dit hoofdstuk hebben de jongeren ontmoetingsplaatsen en de analyse van de enquête centraal gestaan. Hierbij is gebleken dat de kwaliteit van de JOP's te wensen overlaat in Nijmegen. Dit blijkt ook voor een deel uit de enquête, maar deze richt zich specifieker op het de jongeren zelf. In het conceptueel theoretisch model zijn er drie hoofdcomponenten benoemd, te weten de individuele karakteristieken, frequentie en tijdsbesteding en de binding die de jongeren hebben met de locatie. De jongeren verblijven vooral in de openbare ruimte in de avond uren (zowel door de week als in het weekend). Met betrekking tot het gedrag van de jongeren is er een relatie tussen het geslacht, leeftijd en schooltype en de binding met de locatie. Dit uit zich in het gedrag dat jongeren hebben in de openbare ruimte. Er bestaat een relatie, maar er kan niet zoveel gezegd worden over de sterkte van de relatie. Er is alleen een significant aantoonbare relatie tussen de leeftijd van jongeren en de relationele factor, de omgang tussen jongeren en de omgang met anderen. Het conceptueel theoretisch model is in zijn geheel teruggekomen in dit hoofdstuk, waarbij op alle onderdelen een beschrijving heeft plaatsgevonden. Tussen de individuele karakteristieken en de binding met locaties zijn ook relaties aangetoond, die meer inzichtelijk maken hoe jongeren met JOP's en de openbare ruimte omgaan. In het volgende hoofdstuk zal met deze gegevens de hoofd- en deelvragen worden beantwoord.

Hoofdstuk 5 Conclusies Jop's in Nijmegen

Het fenomeen jongeren ontmoetingsplaatsen, zoals uitgevoerd door de gemeente Nijmegen, staat centraal in deze scriptie. Zoals in de theorie en analyse naar voren komen, zijn er tal van opvattingen over openbare ruimte, de inrichting hiervan en het gebruik van deze openbare ruimte door de beoogde doelgroep: jongeren. In dit laatste hoofdstuk zal de beantwoording van de hoofdvraag en deelvragen plaatsvinden. Hierin zal een vertaling plaatsvinden van de belangrijkste resultaten uit het case studie onderzoek, om de deelvragen compleet te beantwoorden. De hoofdvraag in dit onderzoek is de vraag: Op welke wijze worden jongeren ontmoetingsplaatsen in de openbare ruimte beoordeeld en gebruikt door jongeren? Deze vraag wordt beantwoord met de hulp van de bijbehorende deelvragen die in afzonderlijke paragrafen worden behandeld. In de afsluitende paragraaf zal tot besluit een voorstel voor vervolgonderzoek gedaan worden.

5.1 Uiterlijke kwaliteit van jongeren ontmoetingsplaatsen

De eerste deelvraag in dit onderzoek focus op de uiterlijke kwaliteiten van de jongeren ontmoetingsplaatsen. In Dukenburg zijn vijf van de zeventien JOP's bezocht en beschreven, hiervoor is gekozen omdat in de gemeente Nijmegen alle JOP's dezelfde uitvoering hebben. De deelvraag die hierbij hoort: Hoe zien jongeren ontmoetingsplaatsen eruit en wat is de kwaliteit ervan?

Zoals gezegd, zien alle JOP's in Nijmegen er hetzelfde uit. Met een op een Engels theehuis gebaseerd ontwerp is gekozen voor een overdekte stalen kooi of frame, met hierin een zitplaats in de vorm van een bank. In de JOP is ook een lichtpunt aangebracht, waardoor 's avonds de JOP ook verlicht kan worden. Bij de JOP staat altijd een vuilnisbak en een rookpijp waar sigaretten in achtergelaten kunnen worden. Direct naast de JOP ligt een sport accommodatie, het gaat hierbij om een betegeld sportveld, met één of twee doeltjes, een basketbalpaal of een combinatie van beide. Dit vormt de basis van de JOP's in Nijmegen.

De uiterlijke kwaliteit van de JOP's die in Dukenburg onderzocht zijn, geeft een negatief beeld. Van de vijf locaties, is er slechts één locatie in goede uiterlijke staat. Hierbij geldt dat deze JOP geen lichtpunt meer heeft, maar verder intact is. Het gaat hier om de locatie

Malvert, deze ligt ingesloten tussen drie etage flats aan de rand van de wijk, tegen het Maas-Waal kanaal aan.

Voor alle ander JOP locaties geldt, dat de uiterlijke kwaliteit onder de maat is. Er is veel vervuiling door sigarettenpeuken, kapot glaswerk en zelfs de ‘hufterproof’ beoogde stalen constructie is vernield. Ook ontbreken op diverse JOP’s de prullenbakken, is het openbaar groen matig onderhouden en zijn er bij herhaaldelijke bezoeken slechts één keer op één JOP daadwerkelijk jongeren aangetroffen.

Concluderend kan gesteld worden dat de uiterlijke kwaliteiten van de JOP’s in Dukenburg slecht zijn, dit is te wijten aan het gebrekkig onderhoud van deze locaties en het gebruik hiervan door jongeren. Het zijn namelijk de jongeren zelf geweest, die wel gebruik hebben gemaakt van de JOP, maar deze hebben vernield (één JOP in brand gestoken, één JOP alle panelen eruit) en vervuild waardoor de kwaliteit van deze locaties achteruit gaat. Voor andere jongeren in de wijk, is deze locatie ook geen aantrekkelijke voorziening meer in de openbare ruimte om te verblijven. De locaties hebben ooit wel een goede uiterlijke kwaliteit gehad, maar zijn nu verloederde locaties. Zoals net al is aangehaald is dit het gevolg van het gedrag van jongeren zelf. De tweede deelvraag in dit onderzoek gaat gericht in op dit gedrag.

5.2 Het gedrag van jongeren

Een groot deel van dit onderzoek is gericht op het gedrag van de jongeren in de openbare ruimte. Hiervoor is gekozen, omdat jongeren een groot gedeelte van de kwaliteit van de JOP’s verklaren. Het gedrag van de jongeren is bepalend, want zoals net geconcludeerd is de uiterlijke kwaliteit slecht van de JOP. Paradoxaal genoeg geven jongeren in de enquête aan wel een hangplek te willen, om te kunnen ‘chillen’ oftewel rondhangen met vrienden. De opvattingen over dit rondhangen in de gemeente Nijmegen hebben geleid tot de komst van de JOP locaties.

Uit de enquête onder tachtig jongeren uit Nijmegen wordt echter duidelijk dat jongeren helemaal niet zoveel gebruik maken van de JOP’s, voor een gedeelte zijn jongeren zelfs onbekend met de locaties. Hier zijn tal van redenen voor die gedeeltelijk de basis hebben gevormd van het operationeel theoretisch model. Waar het echter allemaal op terugkomt is het gedrag van jongeren, de beschikbare tijd die jongeren hebben en achtergronden van de jongeren zelf. Onder de respondenten lijken er geen grote verschillen te bestaan tussen het gedrag van jongens vergeleken met meisjes. Ook leeftijdsverschillen lijken geen invloed te hebben op het gedrag, al zijn oudere mannelijke jongeren (16 tot 18 jaar) vaker, later en iets

langer buiten vergeleken met twaalf tot vijftienjarigen en leeftijdsgenoten van het vrouwelijke geslacht.

Het gedrag van jongeren is onderverdeeld naar individuele karakteristieken, de tijdsbesteding van jongeren en binding met de locatie. De binding met locatie is onderverdeeld naar normen en waarden die jongeren hebben, waarbij ook specifiek ingegaan wordt op het gedrag van de jongeren. De individuele karakteristieken zijn bovenstaand al behandeld, de tijdsbesteding van jongeren en binding met locatie worden nu samengevat.

Wat betreft tijdsbesteding blijkt uit zowel de theorie als uit de enquête, dat jongeren een druk schema hebben. Verenigingsleven en eventuele bijbaantjes zijn tijdrovend, maar toch geven jongeren aan veel af te spreken met vrienden. Er wordt gemiddeld vier keer per week afgesproken met vrienden. Dit geeft aan dat er veel contact is tussen jongeren onderling.

Jongeren verblijven op specifieke tijdstippen op straat. Vooral 's avonds zijn jongeren op straat te vinden, om vrienden te ontmoeten. De tijden die ze op straat verblijven, variëren per individu. Onder de 80 jongeren, blijkt dat in weekdagen er vooral tussen 18.00 uur en 21.00 buiten wordt verbleven, in het weekend verschuift de tijdspanne naar 24.00 uur. De jongeren geven aan te willen hangen, maar niet per se op een JOP locatie. Hoewel deze er speciaal voor is ingericht, blijkt dat jongeren deze locaties nauwelijks kennen en als dat wel zo is, deze slecht beoordelen. Voor een select groepje jongeren blijkt een JOP wel te functioneren. Uit contact met jongeren op één locatie blijkt dat dit meestal dezelfde groep is, want de jongeren geven aan niemand anders aan te treffen op de locatie. Ook in de enquête wordt dit beeld bevestigd, want bij de vraag of jongeren andere zien op een JOP locatie geeft een groot gedeelte aan altijd dezelfde jongeren te zien. Jongeren in de openbare ruimte eigenen zichzelf graag een plek toe, zo ook deze jongeren. De graffiti is zelf aangebracht en geeft de JOP een eigen identiteit die correspondeert met de gebruikers. Dit is echter niet het beoogde doel van de JOP's, want deze zijn voor alle jongeren bedoeld in de wijk. Deze studie laat zien, dat dit doel niet bereikt wordt. Hierbij komt eveneens de discrepantie tussen het beleid op papier van de gemeente Nijmegen en de uitvoerende instantie. Het gaat volgens de medewerkers van de gemeente niet om hoeveel of wat voor jongeren er gebruik van maken, maar om het creëren van een aanspreek locatie voor welzijnswerkers in de wijk. Zij schetsen een beeld van een voorziening die ontwikkeld is om iets te hebben voor jongeren, zonder enige notie van de daadwerkelijke vraag door jongeren.

Een groot deel van het gedrag van jongeren hangt samen met opvattingen die ze hebben over de openbare ruimte. In het theoretisch gedeelte van deze scriptie wordt dit beschreven met

de hulp van de *'practice of everyday life'* theorie van De Certeau en de *'theory of man'* van Max Weber. Vooral Weber stelt vast dat opvattingen bij mensen leiden tot een specifiek gedrag. In de enquête is daarom ook gevraagd naar normen en waarden. Op basis van de gegeven antwoorden en de uitgevoerde factor analyse blijkt dat er vijf factoren zijn waar jongeren op scoren met betrekking tot de binding met de locatie die medebepalend is voor het gedrag.

In de analyse zijn de persoonlijke karakteristieken gekoppeld aan deze factoren. Wat blijkt is dat er relaties bestaan tussen de leeftijd, schooltype en geslacht ten aanzien van de factoren die betrekking hebben op binding met de locatie. Er is de relationele factor, waarbij de omgang met jongeren en anderen in de buurt en de relatie jongeren onderling centraal staat. Er is de persoonlijke factor die de gevoelens van jongeren beschrijft. De derde factor is de fysieke buurt en de vierde factor gaat in op de betrokkenheid die jongeren hebben met de buurt. De vijfde factor is de infrastructurele factor, waarbij aanwezige voorzieningen van belang zijn. De leeftijd is vooral van invloed op de relationele factor, in dit onderzoek significant. Jongeren krijgen een grotere binding met anderen en zichzelf naarmate ze ouder worden. Het schooltype is van invloed op de relationele factor, maar ook op de omgevingsfactor. Aan de omgeving wordt door Vwo'ers meer waarde gehecht dan door HAVO leerlingen en VMBO leerlingen. Dit zou ook impact kunnen hebben op de manier waarop deze jongeren met de openbare ruimte (en eventueel JOP's) omgaan. Is er een mindere mate van binding met de fysieke buurt, dan leidt dit waarschijnlijk sneller tot vernielingen in de openbare ruimte. Er is ook een relatie tussen geslacht en de relationele en betrokkenheid factor. Op de relationele factor scoren meisjes hoger, wat kan duiden op relaties die door meisjes belangrijker worden geacht. Vriendschappen, de omgang met elkaar en anderen zijn voor meisjes belangrijker dan voor jongens. Jongens scoren echter hoger op de betrokkenheid in de buurt. Jongens, die vaker in de openbare ruimte verblijven, zijn meer betrokken bij de buurt dan meisjes. Het gedrag van jongens en meisjes verschilt dus sterk in de openbare ruimte. De aangetoonde relaties laten zien dat er verschillende bindingen met deze locaties bestaan tussen de leeftijd, schooltype en geslacht van de jongeren. Hiermee rekening houdend kan een gemeente veel beter omgaan met de vraag die een specifieke jongerengroep heeft naar een voorziening in plaats van een algemene voorziening voor alle jongeren.

5.3 Beïnvloeden de JOP's het gedrag?

Zoals aangetoond bestaan er relaties tussen leeftijd, schooltype, geslacht en het gedrag van jongeren. Een vraag die bij deze relaties opkomt, is of JOP's het potentiële gedrag van jongeren kunnen beïnvloeden? Dit is een moeilijke vraag om te beantwoorden. De JOP's in Dukenburg gaan voorbij aan het beoogde doel en falen daardoor het gedrag te beïnvloeden. De slechte uiterlijke kwaliteit van de locaties lijkt ertoe te leiden dat jongeren er geen gebruik van maken. In die zin zou je kunnen zeggen dat het gedrag van jongeren wordt beïnvloed, ze maken immers geen gebruik van een slechte locatie. Men kan zich ook afvragen toen de JOP's er nog netjes uitzagen, of jongeren ze toen wel gebruikten? Feit is dat de JOP's vandaag de dag niet functioneren zoals ze bedoeld zijn, namelijk voor jongeren een goede voorziening om te hangen. De JOP's beïnvloeden niet zozeer de jongeren, maar de jongeren beïnvloeden wel de openbare ruimte en de JOP.

De voorziening JOP en de uitvoering hiervan lijken dus nu het gedrag van jongeren niet beïnvloeden. De keuze voor een JOP als voorziening voor de jongeren is logisch, omdat de kans wordt geboden aan de jongeren om te kunnen hangen. Er bestaan echter verschillen over hoe jongeren gebruik maken van de openbare ruimte. Toch moeten al deze verschillende jongeren gebruik maken van dezelfde JOP. De praktische uitwerking van de JOP is niet goed doorgedacht, slechts een select groep jongeren maakt er gebruik van en een hele grote groep niet. De groep die gebruik maakt van de JOP eigent zich de locatie toe, zoals ook in de theorie wordt beschreven. Door middel van de graffiti, het aanwezig zijn op de locatie en het afspreken met vrienden op een JOP leidt tot deze toe-eigening. Andere jongeren worden afgeschrokken, of buiten gesloten van de voorziening omdat ze niet behoren tot de culturele groep op de JOP locatie.

Het gedrag van jongeren laat zich zoals gezegd niet veranderen door de huidige JOP's, zij blijven rondhangen op dezelfde plaatsen, zowel wenselijke locaties, maar ook op ongewenste locaties. De JOP als voorziening draagt niet bij tot een structurele oplossing voor het gemis van jongeren aan een ontmoetingsplek. De beperkte uitvoering van de gemeente Nijmegen, waarbij te weinig wordt geluisterd naar wat jongeren zelf willen, leiden tot JOP's die maar beperkt worden gebruikt. Dit correspondeert niet met de wens en eis die gesteld wordt om voor jongeren de juiste voorzieningen te realiseren in Nijmegen.

Hieruit komt naar voren dat de JOP's in Nijmegen niet het beoogde doel hebben en er verbeteringen nodig zijn om jongeren en hun gedrag positief te beïnvloeden, door specifiek te

kijken naar de eisen van de doelgroep. Om zowel vraag en aanbod af te stemmen is het voor de gemeente Nijmegen noodzakelijk om anders om te gaan met jongeren en het ‘rondhangen’ en verblijven in de openbare ruimte. In afsluitende paragraaf worden hiervoor aanbevelingen gedaan en zal een voorstel voor vervolgonderzoek gedaan worden.

5.4 Aanbevelingen

Het zou te gemakkelijk zijn om te stellen dat de JOP's in Dukenburg niet goed zijn, zonder hier een tegenwicht aan te bieden in de vorm van alternatieven. In deze paragraaf worden mogelijke oplossingen gegeven, die kunnen bijdragen tot een betere invulling van de vraag van jongeren naar ontmoetingsplaatsen.

Wat sterk naar voren komt in dit onderzoek is het gebrek aan onderhoud van de JOP's. Er zijn op de meeste locaties geen prullenbakken meer, de groenvoorziening op sommige locaties is onder de maat en vervuilde plekken dienen opgeruimd te worden. Het gaat hier om publieke ruimte, en daarvoor draagt de gemeente de verantwoordelijkheid. Door goede afspraken te maken met reinigingsdiensten kunnen de locaties beter worden onderhouden, waardoor ze meer uitnodigend zijn voor een specifieke groep jongeren.

Het gebruik van de JOP's hangt ook samen met de bekendheid van de locaties. Door in regionale bladen meer aandacht te besteden aan de JOP's kan de bekendheid worden vergroot onder jongeren. Er kan gedacht worden aan georganiseerd gebruik door bijvoorbeeld scholen. Het trapveldje is een ideale locatie om jongeren te laten sporten, al dan niet onder begeleiding van een volwassen persoon. Hetzelfde dient te gebeuren met activiteiten van welzijnswerkers. Zij zouden niet alleen de locatie als activeringsplaats moeten gebruiken, om jongeren aan te zetten om ook aan activiteiten deel te nemen, maar ook juist deze locaties gebruiken om met jongeren te praten en bijvoorbeeld sport te beoefenen.

De derde en vierde aanbeveling hebben veel met elkaar te maken. Om jongeren te activeren moeten ze betrokken worden bij het procesmatige kant van het ontwikkelen van een voorziening. Waar nu veel te snel door de gemeente gereageerd wordt met een JOP op de vraag van jongeren naar een verblijfsplaats in de openbare ruimte, dient eerst gekeken te worden naar wat de jongeren écht willen. Hierbij gaat het om jongeren participatie en het geven van verantwoordelijkheden. Het gevaar van tijdelijke oplossingen en tijdelijke vraag (van één specifieke groep jongeren) leidt tot leegstand en verloedering, zoals in dit onderzoek is geconstateerd. Wellicht moeten er alternatieve oplossingen komen voor de JOP's in de vorm

van mobiele ontmoetingsplaatsen. Deze kunnen ingezet worden op plaatsen waar een directe vraag is. Om een voorziening te creëren die voor meer jongeren toegankelijk is moet wellicht aan alternatieven voor een JOP worden gedacht. Een buurtcentrum, buurthuis of keet kan een oplossing bieden, waarbij gebruik- en beheersafspraken *samen* met jongeren worden gemaakt. Het toedelen van verantwoordelijkheid en consequenties aan het gebruik (en dus gedrag) van jongeren van de voorziening kan stimulerend werken. Deze oplossingen zijn ver verwijderd van de standaardoplossing ‘theehuis en veldje’. Het succes van de JOP’s hangt samen met de inzet van de gemeente, maar vooral ook van de jongeren zelf. Deze dienen niet langer de vraag te bepalen, maar ook het antwoord voor een deel te realiseren.

De laatste aanbeveling gaat in op de kwestie gedrag van jongeren. Uit dit onderzoek is gebleken dat er onder jongeren grote verschillen bestaan tussen het gebruik van de openbare ruimte en het gedrag. De gemeente Nijmegen zou meer aandacht moeten besteden met het goed inventariseren van de vraag (welke doelgroep) en het samen vinden van een oplossing. In dit onderzoek is er een relatie gelegd tussen schooltype, opleiding en geslacht. Ook etniciteit kan van invloed zijn, maar is in dit onderzoek helaas niet tot uitvoering gekomen. Op deze gebieden zou meer onderzoek gedaan kunnen worden naar de wensen ten aanzien van voorzieningen van deze doelgroepen in de openbare ruimte.

5.5 Tot besluit

Deze scriptie is ingegaan op gedrag van jongeren en de specifieke invulling van de openbare ruimte. Het accent heeft gelegen op het beoordelen op kwalitatieve zin van de JOP’s, waarbij de belangrijkste bron de potentiële gebruikers waren. Dit onderzoek heeft vragen beantwoord, maar roept ook nieuwe vragen op. Zo zou in vervolg onderzoek ingegaan kunnen worden op een specifiekere inventarisering hoe jongeren participatie eruit moet zien. Deze scriptie laat zien dat het gebrek hieraan deels debet is geweest en de matige kwaliteit van de JOP’s in Nijmegen. Vooral ook andere voorzieningen zouden voor jongeren interessant kunnen zijn om in de hand behoefte te voorzien. Wellicht hebben jongeren geen specifieke openbare voorzieningen nodig, maar zijn er andere oplossingen denkbaar. Vervolg onderzoek zou een inventarisatie van deze mogelijkheden kunnen behelzen met betrekking tot specifieke doelgroepen van jongeren.

Wat bewust onderbelicht is gebleven is de opvatting van omwonenden rondom JOP’s, omdat deze niet direct een bijdrage hebben aan de kwaliteit van de JOP. Jongeren geven aan het belangrijk te vinden dat er goed omgegaan wordt in de buurt met elkaar, ook hier kan

vervolgonderzoek op in spelen door te kijken wat de relatie is tussen jongeren en ouderen binnen wijken. Uit dit onderzoek komt juist een beeld naar voren dat er bijna geen relaties zijn tussen jongeren en ouderen.

Dit onderzoek heeft een geografisch karakter, maar de omgang met jongeren en het begrip van jongeren is een multidisciplinair onderzoeksgebied. Sociologische invalshoeken, geografie en planologie zijn in de wetenschap met betrekking tot jongeren, zoals blijkt, nauw met elkaar verbonden. Onderzoek op deze gebieden kan leiden tot een beter begrip van gedrag van jongeren. Een beter begrip leidt hopelijk tot goede oplossingen, wat vast staat is in ieder geval dat jongeren een bijzonder interessante onderzoeksgroep zijn.

Literatuurlijst

- Abma, R., 1990, *Jeugd en tegencultuur, een theoretische verkenning*, Uitgeverij Sun, Nijmegen
- Boomgaard, J., 2007, *Tussen droom en daad*, Uitgave van Kunstgebouw, Kunst en Cultuur Zuid-Holland, pp. 13-18, plaats onbekend
- Boonstra, N., K. Fortuin, 2007, *Pleinen met sterren*, Vitale Stad oktober-november 2007/jaargang 10 p.18-19, Van Grinsven, Venlo
- Bouw, C., L. Karsten, 2007, *Wordt er nog buiten gespeeld in de stad?*, Vitale Stad oktober-november 2007/jaargang 10 p.20-21, Van Grinsven, Venlo
- Campbell, T., 1981, *Seven theories of Human Society*, Claredan Press, Oxford
- Cloke, P., C. Philo and D. Sadler, 1991, *Approaching human geography*, Guilford Press, New York
- De Certeau, M., 1984, *The practice of everyday life*, vertaling door S. Rendall, University of California Press, Los Angeles
- De Vocht, A., 2007, *Basishandboek SPSS 15 voor Windows*, Bijleveld Press, Utrecht
- Dieleman, A., 2000, *Als de toekomst wacht. Over individualisering, vertrouwen en de sociale integratie van jongeren in West-Europa*, Van Gorcum, Assen
- Emmelkamp, R., 2004, *Een veilig avontuur, alledaagse plaatsen en vrijetijdsbesteding in de verhalen van jongeren en ouders*, UVA, Amsterdam
- Gelders informatie & documentatie voor zorg en welzijn, 2003, *E-movo onderzoek jongerenmonitor Nijmegen*, uitgever onbekend

- Gemeente Nijmegen, 2007, *Beleidsnotitie R2007-072: Kom je buiten spelen 2007-2010*, Directie Inwoners, Nijmegen

- Gemeente Nijmegen, 2007, *Beleidsnotitie R2007-150: Van buiten spelen naar buiten sporten 2007-2010*, Directie Inwoners, Nijmegen

- Gemeente Nijmegen, 2005, *Masterplan: Een nieuw hart voor Dukenburg* (concept), Gemeente Nijmegen

- Gemeente Nijmegen, 2007, *Stadsbegroting 2007-2010*, Statistiek gemeente Nijmegen, Nijmegen

- Gezel, M., 2007, *Luister naar bewoners en start met fysieke interventie*, Vitale Stad oktober-november 2007/jaargang 10 p.22-24, Van Grinsven, Venlo

- Giddens, A., 1981, *A Contemporary critique on historical materialism*, The Macmillan press ltd, London

- Goossens, J., A. Guinée en W. Oosterhof, 1995, *Buitenruimte*, Uitgeverij 010, Rotterdam

- Hazekamp, J.L., 1985, *Rondhangen als tijdverdrijf*, VU Uitgeverij, Amsterdam

- Hägerstrand, T., 1975, *Space, time and human conditions*, in A.Karlqvist, L. Lundquist and F. Snickars 'Dynamic allocation of urban space', Lexington Books, Lexington

- Hortulanus, R.P., 1995, *Stadsbuurten, een studie over bewoners en beheerders in buurten met een uiteenlopende reputatie*, Vuga uitgeverij, Den Haag

- Johnston, R.J., D.Gregory G. Pratt & M.Watts, 2000, *The dictionary of human geography*, Blackwell Publishing, Oxford

- Jonkman, H., R. Boers, B. van Dijk, M. Rietveld, 2006, *Wijken gewogen. Gedrag van jongeren in kaart gebracht*, NIZW, Utrecht

- Karsten, L., E. Kuipers & H. Reubsæet, 2001, *Van de straat? De relatie jeugd en openbare ruimte verkend*, Van Gorcum, Assen

- Katteler en Winkels, 2002, *Raming omvang openbare ruimte*, ITS, Nijmegen

- Koopman, M., 2006, *Leefbaarheid of imago probleem?*, OTB, Gouda

- Koops, W., 2000, *Over infantiliseratie, hangplekken en JOP's*, VUA, Amsterdam

- Kromwijk, M., R. Geelhoed, 2006, *Identiteit en branding*, online publicatie, uitgeverij onbekend, webadres:
http://www.identiteitenbranding.nl/pdf/IB_methode_webversie210606.pdf, bezocht 6-11-2007

- Meyer, H., Josselin de Jong de, F., Hoekstra, M., 2006, *Het ontwerp van de openbare ruimte*, Uitgeverij Sun, Amsterdam

- Moughtin, C., 1992, *Urban design: Steet and square*, Butterworth Hunnemann ltd, Oxford

- Noorda, J. Veenbaas. R., 2000, *Rondhangen als tijdverdrijf, handleiding voor jongeren ontmoetingsplaatsen en jeugdbeleid*, VU Uitgeverij, Amsterdam

- Peet, R., 1998, *Modern geographical thought*, Blackwell Publishing, Oxford

- Raad voor het jeugdbeleid, 1995, *Sociaal talent in zicht. Een advies over de bevordering van maatschappelijke zelfstandigheid van jongens en meisjes*, Uitgeverij SWP, Utrecht

- Schouwstra, M., 2007, *Speelplaatsen voor scharrelkinderen*, Binnenlands Bestuur week 42/jaargang 28 p.34-35, Kluwer, Alphen aan de Rijn

- Sociaal Cultureel Planbureau, 2004, *In het zicht van de toekomst*, Mantext, Den Haag

- Sociaal Cultureel Planbureau, 2003, *Rapportage jeugd 2002*, Mantext, Den Haag

- Spectrum Gelderland, jaar onbekend, *Speelruimte voor jongeren; De jongeren ontmoetingsplek*, informatieblad Speelruimte nr.11, CMO

- Steketee, M., 2007, *Er wordt veel tegen, maar weinig met jongeren gepraat*, Vitale Stad oktober-november 2007/jaargang 10 p.12-13, Van Grinsven, Venlo

- Steketee, M., N. Boonstra, 2007, *Kindvriendelijke wijken zijn prachtwijken*, Vitale Stad oktober-november 2007/jaargang 10 p.14-16, Van Grinsven, Venlo

- Schutz, A., 1967, *The phenomenology of the social World*, vertaald door G. Walsh en F. Lehnert, Norhtwest Univerisity press, Evanston

- Schutz, A. 1970, *Alfred Schutz on phenomenology and social relations*, geselecteerde publicaties door R. Wagner, University of Chigago Press, Londen

- Tonkiss, F., 2005, *Space, the city and social theory*, Polity press, Cambridge

- Van Dam, S., C. de Rie, 2006, *Jong geleerd*, operatie Jong, Brother in Art, Den Haag

- Van der Star, M., 2004, *Gezondheid, welzijn en leefwijze van jongeren in de gemeente Nijmegen*, GGD Regio Nijmegen, Nijmegen

- Van der Wouden, R., 1999, *De stad op straat*, Sociale en culturele studies –27, SCP, Den Haag

- Vennix, J., 2003, *Ontwerpen van onderzoek*, Radboud Universiteit Nijmegen, Nijmegen

- Weber, M., 1947, *Max Weber: essays in sociology*, origineel vertaald door H. Gerth en C. Wright Mills, Oxford University Press, New York

- Website ministerie van VROM,
http://bag.vrom.nl/bag_com/f8bf8e4cdf87d10b37ca25a20e027c4f.php

-Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid, 2005, *Vertrouwen in de buurt*, University Press, Amsterdam

- Wittebrood, K., T. van Dijk, 2007, *Aandacht voor de wijk*, Sociaal Cultureel Planbureau, Den Haag

-Wouden, R., 1999, *De stad op straat*, Sociaal Cultureel Planbureau, Den Haag

-Wrong, D., 1970, *Max Weber, makers of modern social science*, Prentice Hall, New Jersey

Samenvatting

De titel van deze scriptie is jongeren in de openbare ruimte. Er is een onderzoek uitgevoerd naar jongeren ontmoetingsplaatsen (JOP) in de gemeente Nijmegen. In Nijmegen liggen zeventien JOP's, waarbij de uitvoering van deze locaties overal hetzelfde is. Het gaat hier namelijk om een stalen overdekte constructie in de vorm van een Engels theehuis, ingericht met een lichtpunt, prullenbak en bankje. Direct naast de hangplek is een sport accommodatie gerealiseerd, die uitgerust is met één of twee doeltjes en/of een basketbalpaal op een verharde ondergrond.

De hoofdvraag in deze scriptie is: *Op welke wijze worden jongeren ontmoetingsplaatsen in de openbare ruimte beoordeeld en gebruikt door jongeren?* Deze vraag wordt beantwoord met hulp van de deelvragen die zich richten op de kwaliteit van de ontmoetingsplaatsen en het gebruik van de locaties door jongeren. De deelvragen in deze scriptie zijn: Hoe zien jongeren ontmoetingsplaatsen eruit en wat is de kwaliteit ervan? Op welke wijze worden door jongeren gebruikt gemaakt van de JOP's? Door middel van bestudering van de bestaande literatuur blijkt dat er een leemte is in theorieën die zowel ingaan op de openbare ruimte als het gedrag van jongeren. Deze scriptie richt zich op het combineren van beide theorieën. Buiten de literatuurstudie is er het lokale case studie onderzoek naar de ontmoetingsplaatsen in Nijmegen Dukenburg. Met behulp van een enquête onder 80 potentiële gebruikers van een ontmoetingsplaats op een middelbare school in Nijmegen is getracht inzichtelijk te maken wat het gedrag is en opvattingen zijn van deze jongeren ten aanzien van de JOP's.

De theorieën die zijn geschreven over jongeren en over openbare ruimte zijn zeer divers. Zo zijn er theorieën ontwikkeld door De Certeau die ingaan het dagelijkse leven en het gedrag van mensen. Er is ook de tijdruimte benadering van Giddens waarin de structuratie theorie centraal staat. Voortbordurend op het werk van Giddens is er de benadering van Hägerstrand, die stelt dat gedrag pad afhankelijk en aan tijd gebonden is. Hij richt zich in zijn theorieën echter niet zozeer op de openbare ruimte an sich, dit wordt meer gedaan door Alfred Schutz. Al deze theorieën hebben sporen nagelaten in sociologisch geografische benaderingswijzen. Het eindresultaat van de theoretische overzichten leidt tot een conceptueel theoretisch model dat als basis dient voor de analyse van de jongeren ontmoetingsplaatsen. Centraal in dit model is het gedrag van de jongeren, wat wordt beïnvloed door tijd, individuele karakteristieken en de normen en waarden.

Uit het veld onderzoek blijkt dat de JOP's een matige tot slechte kwaliteit hebben. Één van de ontmoetingsplaatsen is afgebrand, één is geheel vernield en twee deels. Het openbare

groen is matig onderhouden bij vier van de vijf JOP's. Eigenlijk is er maar één JOP in goede staat, deze wordt ogenschijnlijk niet gebruikt. De resultaten uit het veldonderzoek corresponderen ook met de enquête uitgevoerd onder jongeren tussen de 12 en 18 jaar. Een overgroot deel van de jongeren is niet bekend met de jongeren ontmoetingsplaatsen. Toch geven jongeren aan te willen hangen, en hoewel er dus locaties hiervoor zijn ontwikkeld, jongeren maken er nauwelijks gebruik van. Als er al jongeren gebruik maken van de locaties dan kenmerkt zich deze groep door elke keer weer dezelfde jongeren. Voor veel jongeren is het claimen van de JOP door anderen de reden dat ze niet naar de ontmoetingsplaats gaan. Zij horen niet bij de groep of willen er niet geassocieerd mee worden.

Er is weinig verschil tussen jongens en meisjes en het gedrag in de openbare ruimte. Jongens zijn iets langer en vaker op straat. Vooral in de avonduren wordt er door de jongeren in de openbare ruimte verbleven om vrienden te ontmoeten. Gemiddeld spreken zij vier tot vijf keer per week af met vrienden. In het weekend verblijven jongeren langer in de openbare ruimte, tot ongeveer twaalf uur 's nachts.

In de enquête is de jongeren ook gevraagd naar normen en waarden ten aanzien van het gedrag in de openbare ruimte. Met behulp van een factoranalyse is getracht de belangrijkste factoren te beschrijven die te maken hebben met de binding met de locatie. Er zijn vijf factoren die van invloed zijn op de binding met de locatie. Ten eerste zijn er de relaties tussen jongeren onderling in de buurt, ten tweede de persoonlijke factor met gevoelens ten aanzien van de buurt, als derde factor de fysieke buurt zelf, de vierde factor is de betrokkenheid van jongeren in de buurt en de laatste factor is infrastructurele factor met de aanwezigheid van voorzieningen in de buurt. Uit verdere analyse blijkt dat er een relatie bestaat tussen factoren en leeftijd, schooltype en geslacht.

De gemeente Nijmegen wil met de ontmoetingsplaats een activeringsplek creëren waar welzijnswerkers de jongeren aan kunnen spreken. Uit dit onderzoek blijkt dat de JOP's door een klein groep jongeren gebruik wordt, die de locatie toe-eigenen. Hierdoor maken andere jongeren geen gebruik meer van de locatie. De hoofdconclusie is dan ook dat de kwaliteit van de locaties slecht is en deze voorbij gaan aan het beoogde doel.

Bijlage I Interview verslag Dhr. Kutschenreuter, dd 18-1-2008

Dolf Kutschenreuter is beleidsmedewerker bij de gemeente Nijmegen. Hij heeft achtergronden in woon en wijkfuncties binnen het stadsdeel Dukenburg. In die hoedanigheid was hij betrokken bij een inventarisering van de openbare ruimte door en met jongeren in Dukenburg, en is hij mede in aanraking gekomen met jongeren ontmoetingsplaatsen.

JOP's in Dukenburg

Volgens de heer Kutschenreuter moeten de jongeren ontmoetingsplaatsen van vandaag de dag een voorziening zijn voor wat vroeger automatisch gebeurde op straat: het ontmoeten van mensen op straat. Vandaag de dag is de buitenruimte een heel ander begrip. Het is verworden tot transfer van woon, werkverkeer en met de komst van o.a de computer is er een heel andere maatschappij ontstaan. Een waar de ontmoeting van bijvoorbeeld jongeren gefaciliteerd moet worden, omdat jongeren dat graag willen en ze in ogen van andere overlast veroorzaken.

Dit overlast veroorzaken wordt door omwonenden zo ervaren, dit hoeft helemaal niet het geval te zijn. Bij het samenkomen van jongeren wordt direct al de verboden uit de kast gehaald door bewoners. De soms provocatieve houding van jongeren helpt daar ook niet altijd aan. Soms is het een sport om het vuurtje wat op te stoken, soms is er ook gewoon echt niets aan de hand. In Dukenburg komt het echter nog vaak voor dat jongeren overal worden weggestuurd, zelfs van de JOP locatie! De houding t.o.v de politie en omwonenden naar de jongeren is intolerant te noemen. De jongeren zelf ervaren dit als het ware “als de pineut zijn”.

JOP algemeen en de het beheer

De JOP's die nu in Dukenburg liggen hebben een matige kwaliteit volgens de heer Kutschenreuter. Vanuit de gemeente is er bij de invulling van de JOP uitgegaan van de combinatie hangplek met een aangrenzend sportveld. Volgens de gesproken jongeren is zo'n locatie niet eens per se nodig. Laat de jongeren maar lekker hangen, dat sportveld is niet nodig. Dit heeft ook veel invloed op het beleid, want als er (ook al is niet een hele grote groep geënquêteerd in het onderzoek dat de heer Kutschenreuter uit heeft gevoerd) een gedachte is over een JOP zonder sportveld, dan heeft dat zowel planmatig als facilitair een aantal consequenties. In de eerste plaats kost een nieuw te ontwikkelen JOP €15.000,- en die kosten kunnen dus lager als er geen sportveld aan vast zit. In de tweede plaats is het ruimtebeslag van dergelijke locaties veel lager dan momenteel het geval. Als er vanuit de jongeren dan een vraag

komt naar meer ontmoetingsplekken, dan is de uitwerking van de JOP op dit moment (met dus een sportveldje erbij) niet passend voor vraag naar locaties voor/door jongeren.

De heer Kutschenreuter geeft ook aan dat er momenteel eenvoudig te weinig JOP's zijn. Als er voor 300 jongeren in een wijk 1 locatie wordt ontwikkeld waar eigenlijk maar 1 groep jongeren hangt (altijd dezelfde), hoe goed is dan je voorziening? Ook de fysieke uitstraling van de JOP schiet vaak tekort. Rommelig, klein en niet op de goede locatie is wat door de jongeren wordt gezegd over de JOP. Tevens is er weinig variatie in de JOP. Ze zien er immers overal hetzelfde uit. In Dukenburg zijn geen beheerafspraken met jongeren over de JOP locatie.

Jongeren en alternatieven voor JOP's

Als gezegd worden jongeren zelf af en toe verdreven van de verblijfslocatie. De heer Kutschenreuter is van mening dat de JOP momenteel als functie heeft dat de locatie “de enige plek is waar je als jongeren mag zijn”. De kwaliteit interesseert de jongeren wel, maar ze hebben weinig alternatieven. Als dit de enige locatie is waar je mag zijn, dan wordt dat geaccepteerd, maar de jongeren zijn daarmee niet tevreden. De restricties bepalen het gebruik, jongeren worden het zat om overal maar weggestuurd te worden en gaan dan pas naar de JOP. Niet omdat dit een uitnodigende locatie is. Volgens de heer Kutschenreuter kan dit ook anders, met name op het gebied van de fysieke inrichting van de JOP in combinatie met andere doelgroepen. Zo pleit hij voor een functiemenging waar ouderen en jongeren bij elkaar in de buurt kunnen komen, maar niet gemengd raken. Hij geeft als voorbeeld een hangplek op een locatie waar bijvoorbeeld ook jeu de boules gespeeld kan worden door ouderen. In Dukenburg zijn er welwillende signalen over zo'n locatie opgevangen, door zowel jongeren als ouderen.

Afsluitend

Bij de inrichting van de openbare ruimte wordt in eerste instantie geen rekening gehouden met het beslag dat jongeren nodig hebben in de O.R. Hierdoor zijn de locaties voor JOP op voorhand al gedoemd tot tweede keuzes, met daarbij komend ook vaak protest vanuit de buurt. Hierdoor komen de locaties dan ook vaak in uithoeken van wijken waar nog net een JOP in past, ze maken dus geen deel uit van de openbare ruimte. Ze worden als ondergeschoven kindje in de wijk toegebracht, met als excuus dat er toch iets gebeurt voor de jongeren. De jongeren zelf ervaren dit ook, maar door afwezigheid van alternatieven (gebodsborden op locaties die interessant zijn, politie optreden) accepteren ze de locaties waarvan er te weinig zijn, de uitrusting niet past bij de vraag en ze als lelijk ervaren worden.

Hieronder vindt u het verslag van de jongerenconsultatie in Dukenburg

Eindverslag Jongeren consultatie Dukenburg

Een wisselende groep jongeren is in de afgelopen weken geconsulteerd over het beleid voor jongeren in Dukenburg. Een voorbereidingsgroep bestaande uit Harald te Grotenhuis van Tandem, Bart van Melik, Archie Goedhardt, Rebecca, Eltjo Baren en ... van Interlokaal, Tiny Reijnen betrokken bewoner van Dukenburg heeft zich over opzet en uitvoering gebogen.

Jongeren raadplegen een eerste poging

In het kader van het plan Hart voor Dukenburg wil het college weten wat jongeren nu eigenlijk van Dukenburg vinden. Wat vinden jongeren van het gemeentelijk beleid ter plaatse.

De inzet van het project is jongeren te peilen over dit beleid; over deze bevindingen een korte notitie te schrijven en deze notitie vervolgens voor te leggen aan de politiek.

Vanuit de gemeente wordt de groep jongeren ondersteund bij het voorleggen van hun ideeën aan de politiek.

Het proces van inspraak en meedenken is pas echt geslaagd wanneer jongeren zelf voor hun zaak gaan pleiten bij de politiek.

Het proces

Via organisaties als Tandem en Interlokaal zijn namen en adressen van geïnteresseerde jongeren aangeleverd. Het uitgangspunt bij de start was om een groep van jongens en een groep van meisjes samen te stellen. De veronderstelling was dat er verschillen in interesse en belangen zouden bestaan tussen jongens en meisjes. Die stelling is bevestigd noch ontkracht tijdens dit proces. Er zijn eenvoudig te weinig meisjes komen opdagen om hier iets meer over te kunnen zeggen. De slechte opkomst van meisjes zegt wel iets over een gewenste eigen benadering in het wervingsproces. De noodzaak daarvoor is er.

De feiten

Er is in drie weken tijd gesproken met twintig jongeren waarvan drie meisjes. Aan het einde van deze drie weken is een extra overleg mogelijkheid geschapen met een groep Antilliaanse meisjes. Die groep heeft zich vervolgens ook weer massaal afgemeld vanwege een feest en dus blijven de Antillianen nog wat buiten beeld. Volgende keer beter.

Het overleg met de jongeren verliep in een prima sfeer waarbij zij blij gaven van grote betrokkenheid bij Dukenburg en wat daar plaatsvindt. Tevens bleek dat men prima inzicht heeft in de behoeften, niet alleen van de eigen groep maar ook van andere groepen. Uiteindelijk heeft een groep van 25 jongeren in een slotbijeenkomst gesproken over de notitie met aanbevelingen.

Deze notitie is ook besproken in de werkgroep Jeugd van de 7Sprong. Daar is opgemerkt dat het prima is om meer geld en middelen vrij te maken voor jongeren in Dukenburg. Vervolgens is het goed wanneer bij de totstandkoming van alle voorzieningen in ieder geval ook de zelfwerkzaamheid van jongeren wordt bevorderd. Tenslotte is het van belang dat er goede afspraken en spelregels worden vastgelegd tussen jongeren, ouderen en de politie. Meer toezicht op het gebruik van jongeren voorzieningen is gewenst. De 7sprong pleit in dit kader voor tussenvormen van toezicht door vrijwilligers. De politie zou zich vervolgens kunnen beperken tot reageren op meldingen van deze toezichthouders.

Waarover praatten zij?

Dukenburg is saai voor jongeren. Er wordt geen rekening gehouden met de culturele verscheidenheid van afzonderlijke groepen jongeren. Die verschillen vertalen zich in belangstelling, in activiteiten en in peergroep. Dukenburg is mooi om te wonen maar wanneer je leuk wilt uitgaan ga je naar Groesbeek, Zeeland, het Centrum van Nijmegen. Op sommige plekken staan in Dukenburg bordjes met “verboden voor boven de twaalf jaar” Er staan nergens bordjes met “Uitsluitend toegestaan voor tussen de 12 en de 20”. Omdat het voorzieningenaanbod onder de maat is worden spanningen bevorderd met de andere bewoners van Dukenburg. Groepen jongeren worden dan ook in veel gevallen weg- en opgejaagd door de politie op basis van klachten van bewoners. De politie heeft daar eigenlijk te weinig capaciteit voor waardoor men aan de echte problemen niet toekomt.

Buitenvoorzieningen

Het aantal JOPzzz per wijk als gelegitimeerde plek voor jongeren om rond te hangen is ontoereikend. Per wijk zouden 4 tot 5 plekken moeten worden aangewezen voor de ouderen onder de jongeren (nu 1). Die plekken zouden kunnen worden voorzien van een JOP en wellicht van bovenstaand gebodsbord. Vervolgens zou rond een dergelijke plek toch wat meer tolerantie moeten ontstaan ten aanzien van de jongeren, in de eerste plaats van de bewoners en vervolgens van de politie.

Suggestie van de jongeren: Ontwerp een zeer stevige maar hufterbestendige JOP met een lampje erin. (bijvoorbeeld van mooi gietbeton, Jacques Splinter). Het gemeentelijk beleid is op dit moment om geen JOP neer te zetten zonder een trapveld. Dat maakt de drempel (financieel en ruimtelijk) om een JOP te creëren wel erg hoog. Voor een deel van de jongeren hoeft dit zeker niet. "Laat ons maar hangen en kletsen dat is voldoende". Voor een andere deel van de jongeren is een nabijgelegen sportvoorziening misschien wel aantrekkelijk. Ziet sporten doet sporten, bewegen is belangrijk ook voor jongeren. Leg het er alleen niet te dik op.

Het is de jongeren ook opgevallen dat veel bestaande voorzieningen niet goed worden onderhouden en/of niet worden benut.

Een voorbeeld van het eerste: De gemeente wil trapveldjes maken gekoppeld aan een JOP. Er zijn echter ook een aantal bestaande trapveldjes die niet onderhouden worden. Een voorbeeld van een dergelijk trapveldje ligt naast de boerderij in de Meijhorst. In het naastgelegen winkelcentrum leveren voetballende jongeren heel veel overlast en waarschijnlijk ook schade op. Naast het winkelcentrum ligt een trapveld en een basketbalmogelijkheid waar geen gebruik van kan worden gemaakt want het geheel wordt niet onderhouden. Voor de jongeren is dit onbegrijpelijk beleid maar er is wel een reden voor het niet onderhouden van dit veld. Op 150 meter afstand van het voetbal veldje en de boerderij liggen woningen van waaruit veel klachten komen over geluidsoverlast van de boerderij. De gemeente kiest er kennelijk voor om de jongeren op het binnenplein van het winkelcentrum Meijhorst te concentreren in plaats van er om heen. Er is overigens wel een betere oplossing denkbaar volgens de jongeren. Beperk de geluidsoverlast door een geluidsscherm aan te brengen (bijv. begroeibare Kokowall) waarmee zowel JOP, als Veld als Boerderij van de woningen worden afgeschermd. Deze oplossing is op meerdere plaatsen denkbaar en ja, dan moet er meer geïnvesteerd worden. Wanneer het geluidsscherm werkt kan het gehele veld in gebruik worden gegeven aan de boerderij waardoor de overlast in het (nieuwe/oude) winkelcentrum wordt verminderd.

Een bijkomend probleem met plekken die al dan niet bewust niet worden onderhouden is dat het meer vernielingen, vandalisme en negatief gedrag uitlokt. Het is waarschijnlijk beter om een dergelijke plek helemaal op te doeken in plaats van het verval te laten intreden.

Een voorbeeld van het tweede: In Dukenburg is veel groene ruimte, met ruime afstand tot woningen. Van die parkjes zou veel meer gebruik gemaakt kunnen worden. Maak in de parkjes een plek voor jongeren. JOP met lampje eventueel gekoppeld aan een low budget sportvoorziening (trapveldje, basketbal court, muur met betonnen vloer en wat lijnen voor tennis).

Voorzieningen zouden meer flexibel ingezet moeten kunnen worden, en meer moeten inspelen op de actualiteit van wat een hype is op het moment (kijk voor voorbeelden maar eens op de site van ontwerpbureau Carve). Op dit moment zou je dan Pannakooien moeten maken, trainingsmogelijkheden voor freerunners en geen skatevoorziening maar skateaanleidingen. Het leuke daarvan is dat die activiteiten vaak ook een hoge amusementswaarde hebben. Combineer een en ander daarom ook met bankjes op enige (geluids)afstand (buiten het bereik van een muziekmachine). Waarschijnlijk gaat dat ouderen trekken en lokt het de ontmoetingen uit (tussen verschillende bevolkingsgroepen) waar Dukenburg echt behoefte aan heeft.

Een prachtig maar tot nu toe teleurstellend verlopen plan was de scootmobiel race die in Dukenburg zou worden gehouden. Die race werd georganiseerd door jongeren voor jongeren en ouderen. Twintig ouderen wilden hier wel aan meedoen en hun karretje en zichzelf op de proef stellen. De jongeren zouden de pitstops verzorgen en de strobalen klaarleggen. Op het laatste moment heeft de gemeente geen vergunning verleend omdat een en ander geluidsoverlast zou geven.

Een superkans gemist!!

Aanbevelingen voor buitenvoorzieningen:

Hou rekening met de (culturele) diversiteit van groepen jongeren.

Meer gebieden aanwijzen voor groep jongeren tussen 12 en 20. 4 per wijk is wel het minimum. Zorg voor minimaal 4 Djopzzzzz per wijk.

Laat door jongeren samen met ontwerper een mooiere en comfortabele JOP ontwerpen die hufterproof is (materialen red cedar en gietbeton) en voorzien van verlichting. Een JOP hoeft voor de jongeren **niet altijd** gecombineerd te worden met een sportveld.

Aanbevelingen voor binnenvoorzieningen:

1. Hou rekening met de (culturele) diversiteit van groepen jongeren. Jongen/meisjes, muzieksmaak, blowen/niet blowen. etc..
2. Breidt de capaciteit van bestaande voorzieningen uit zowel fysiek met meer verschillende ruimten en vierkante meters als ook naar openingstijden en activiteiten.
3. Experimenteer met nieuwe/oude voorzieningen (jeugdhonken) die bijv. gerund worden door vrijwilligers, ondersteund door professionele organisaties. Daar kunnen jongeren laagdrempelig een glas cola drinken en overdekt zich verpozen met bijv. een poolbiljart en een flipperkast.
4. Probeer commerciële partijen te interesseren in de vestiging van een groter multifunctioneel amusementscentrum in Dukenburg (analoog aan Kulturzentrum in Kleve).

Wonen

Voor jongeren is het onbegrijpelijk dat er geen eenheden voor jongeren worden gebouwd in Dukenburg.

Werken

Werken/niet werken en of leren/studeren levert ook tussen groepen jongeren een verschillende oriëntatie op ten aanzien van activiteiten en bezigheden.

Voorstellen ten aanzien van het eigen budget van 25000 eurii (excl eventuele extra middelen voor een slotfeest):

We maken samen met een ontwerper een JOP die hufterproof is, goed zit, voorzien is van verlichting, makkelijk verplaatsbaar, zelf funderend en die er bovendien leuk uit ziet.

We organiseren een jongeren feest in het Triavium met voor elk wat wils.

We stimuleren met ons budget de totstandkoming van het eerste experimentele jeugdhonk

Een combinatie van bovenstaande mogelijkheden.

Bijlage 2 Interview verslag Dhr. Van Ewijk, dd 20-2-2008

Eric van Ewijk is wijkmanager van de gemeente Nijmegen in Dukenburg, waarbij diverse wijken onder zijn beheer bevallen. Het beheer bestaat hier uit het zorgen voor een veilige, schone en leefbare omgeving. Hij heeft daarbij ook te maken met de jongeren ontmoetingsplaatsen in de wijk. Van de 17 formele ontmoetingsplaatsen die Nijmegen rijk is, liggen er momenteel 5 van in Dukenburg. De heer van Ewijk is verantwoordelijk voor al deze 5 JOP's.

Beleid jongeren ontmoetingsplaatsen in Nijmegen

Uit het interview met de heer van Ewijk komt naar voren dat er geen beleid bestaat in Nijmegen ten aanzien van de jongeren ontmoetingsplaatsen. De reden dat de JOP's er liggen heeft meer te maken met de aanleiding die gecreëerd wordt, waardoor jongerenwerkers de jongeren makkelijk op de locatie kunnen aanspreken. De keuze voor de formele JOP wordt gefundeerd door de opvatting dat de gekozen oplossing niet bedoeld is voor zogenaamde 'peer groups', dit zijn groepen die een selectieve samenstelling kent. De JOP is voor alle jongeren toegankelijk en bereikbaar, en niet voor bijvoorbeeld alleen skaters.

Nijmegen kent wel een speelvoorzieningen beleid, maar dit is toegespitst op de doelgroep kinderen tot 12 jaar, waarvoor speeltuintjes gerealiseerd dienen te worden. De jongeren in Nijmegen doen het met de locaties die ze worden toegewezen.

De JOP's in Dukenburg

Zoals gezegd liggen er in Dukenburg 5 jongeren ontmoetingsplaatsen te weten op de locaties:

-Tolhuis	44 ^e straat
-Zwanenveld	Van Schuylenburgweg
-Meyhorst	Achter het zwembad
-Wezenhof	55 ^e straat
-Malvert	86 ^e straat

Al deze locaties hebben volgens de heer Van Ewijk wel een eigen verhaal, zo is de JOP in Malvert ontstaan nadat er een zedendelict was gepleegd in de wijk. De jongeren kregen hiervoor een eigen duidelijke plek in de wijk. Volgens van Ewijk is deze JOP erg succesvol.

Het is alleen een probleem om te bepalen wat nu een goede JOP is. Voor de heer Van Ewijk is een JOP geslaagd als er gebruikt wordt gemaakt van de locaties. Het gebruik is echter gebaseerd op de geluiden die hij uit de wijk hoort (bewoners, politie en de jongeren zelf). Er

wordt ook niet zoveel gekeken naar het gebruik, omdat de belangrijkste redenen zijn voor de gemeente dat er een activeringsplek in de fysieke omgeving ligt. Het ontplooiën van activiteiten en de koppeling met de jeugdwerkers in de buurt staan centraal.

Dit omschrijft de heer van Ewijck ook als het doel van de JOP: “bestrijding van overlast van jongeren in de wijk, het creëren van een verwijfsplek en de mogelijkheid tot activering van deze jongeren.” In Dukenburg zijn ook tal van informele verblijfsplekken van jongeren, veroorzaken ze daar overlast dan kunnen ze door de wijkagent richting één van de JOP’s gestuurd worden.

JOP convenant Zwanenveld Malvert

In de wijken Zwanenveld en Malvert bestaan er ten aanzien van de ontmoetingsplaatsen een convenant tussen omwonenden, politie, jongerenwerkers en de jongeren zelf. Hierbij worden niet bindende afspraken gemaakt over de ontmoetingsplaats. De gemeente neemt het initiatief voor deze convenant, maar doet dit feitelijk voor het gezicht geven van de betrokken partijen naar omwonenden. Deze hebben altijd het meeste te maken met de locatie, en zij zijn degenen die vaak de ‘overlast’ ondervinden. De heer Van Ewijck onderschrijft het fenomeen dat er nogal snel geklaagd wordt door omwonenden zodra er een groep jongeren zich in hun nabije buurt ophoudt. Het doel van de convenant is om duidelijk te maken wie er betrokken zijn en wie de personen zijn die aangesproken dienen te worden bij overlast. Deze constructies zijn volgens de heer Van Ewijck zinvol en leveren in ieder geval meer draagvlak op bij omwonenden.

De inrichting van de locaties

De formele jongeren ontmoetingsplaatsen in Nijmegen hebben allen dezelfde uitrusting, ze worden gebouwd naar het idee dat er een sportlocatie aan een ‘chill’- locatie verbonden dient te zijn. Zo wordt sport en relaxtijd met elkaar gecombineerd. Tevens geeft het de locatie om bij georganiseerde activiteiten gebruik te maken van de sportlocatie die aan de JOP verbonden is. De overweging om de ruimte zo in te vullen is gebaseerd op de gedachten die de gemeente Nijmegen heeft over de invulling van de ruimte. Er ligt geen grondlegger of basisdocument aan ten grondslag met daarin de overwegingen om te kiezen voor de JOP inrichting van de ruimte. “De uiterlijkheid is een compromis met de buurt” laat de heer Van Ewijck optekenen. Vanuit de overweging dat er gecontroleerd ongecontroleerd gehangen kan worden is voor deze oplossing gekozen, waarbij de jongeren in redelijke anonimiteit toch in de gaten gehouden kan worden.

Afsluiting

De heer Van Ewijck is zeer tevreden met de bestaande JOP locaties in Dukenburg, al kan hij niet feitelijk vaststellen wat de intensiteit van het gebruik is. Voor hem is dat ook geen criteria, het gaat hem dat er locaties zijn waar vanuit jongeren geactiveerd kunnen worden. In Dukenburg worden de locaties gebruikt, ook al zijn er tal van informele ontmoetingsplaatsen die ook populair zijn bij de jongeren.

Bijlage 3 Enquête jongeren ontmoetingsplaatsen Nijmegen

Bedankt dat je even de tijd wilt nemen om enkele vragen te beantwoorden voor een onderzoek van de Radboud Universiteit Nijmegen. De vragen invullen zal enkele minuutjes van je tijd in beslag nemen, maar daarmee help je wel mee aan een onderzoek dat ook voor jullie erg belangrijk kan zijn. Aan de hand van jullie antwoorden zal duidelijk worden of er in deze buurt genoeg te beleven valt voor de jongeren. Antwoord dus zo eerlijk mogelijk, als iets onduidelijk is vraag het dan even aan mij! De antwoorden die worden gegeven zijn anoniem, en zijn dus niet te herleiden naar degene die ze invult. Succes met het invullen!

Maurice Doggen, Sociale geografie & planologie
Radboud Universiteit Nijmegen

1 leeftijd:.....

- ☐ man
- ☐ vrouw

2 Schooltype:

- ☐ vwo
- ☐ havo
- ☐ vmbo
- ☐ mbo
- ☐ hbo
- ☐ anders, namelijk.....

3 In welke wijk woon je in Nijmegen?

- ☐ Tolhuis
- ☐ Zwaneveld
- ☐ Meijhorst
- ☐ Lankforst
- ☐ Aldenhof
- ☐ Malvert
- ☐ Weezenhof
- ☐ Anders, namelijk.....

4 Met welk sportteam voel je je het meest verbonden? Denk hierbij aan bijvoorbeeld voetbalteams of hockeyteams.

- ☐ Nederlands sportteam
- ☐ Marokkaans sportteam
- ☐ Turks sportteam
- ☐ Antilliaans/ Surinaams sportteam
- ☐ anders, namelijk.....sportteam

In de volgende vragen wordt je gevraagd om op een score te geven over de volgende zaken of een keuze te maken uit een van de keuzeopties:

5 Zijn er veel of weinig voorzieningen voor jongeren in de wijk Dukenburg?

Te veel veel genoeg te weinig veel te weinig
☐ ☐ ☐ ☐ ☐

6 Ben je gehecht aan je buurt, waar je woont?

Erg gehecht gehecht neutraal beetje gehecht niet gehecht
☐ ☐ ☐ ☐ ☐

7 Vindt je het prettig wonen en leven in de buurt waar je woont?

Heel prettig prettig neutraal niet zo prettig onprettig
☐ ☐ ☐ ☐ ☐

8 Is er veel groen in de wijk dat toegankelijk voor jou is, zoals parkjes en veldjes?

Heel veel veel genoeg weinig heel weinig
☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Een JOP locatie is een jongeren ontmoetingsplaats met een stalen frame waar je in kunt zitten en er ligt altijd een sportveldje naast. Een JOP ziet er zo uit:

9 Hoe vaak verkeer je onder vrienden/ spreek je af met vrienden per week?

..... keer per week

per week 1 x 2 x 3x 4x >5x
10 Hoe vaak hang je dan rond op straat? ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

10 a Hoe lang verbleef je de laatste keer op straat?

- ☐ tot een half uur
- ☐ half uur tot uur
- ☐ uur tot anderhalf uur
- ☐ anderhalf tot twee uur
- ☐ meer dan twee uur

11 Ongeacht of je op straat of op een JOP locatie komt, wanneer ben je buiten? Hierbij mag je meerdere tijdstippen aankruisen. Vul zowel de weekdagen als de weekenddagen in.

A weekdagen	☐ 09.00 uur - 12.00 uur	B weekend	☐ 09.00 uur - 12.00 uur
ma t/m vr	☐ 12.00 uur - 15.00 uur		☐ 12.00 uur - 15.00 uur
	☐ 15.00 uur - 18.00 uur		☐ 15.00 uur - 18.00 uur
	☐ 18.00 uur - 21.00 uur		☐ 18.00 uur - 21.00 uur
	☐ 21.00 uur - 24.00 uur		☐ 21.00 uur - 24.00 uur
	☐ na 24.00 uur		☐ na 24.00 uur

12 Op welke van deze JOP locaties ben je weleens geweest, of ken je?

☐ Zwanenveld: Van Schuylenburgweg

☐ Tolhuis: Tolhuis 44e straat

☐ Meijhorst; achter zwembad

☐ Malvert 86e straat

☐ Weezenhof: Weezenhof 55e straat

☐ Ik kom nooit op een JOP locatie en ken de JOP locaties ook niet

GA naar vraag **13**

GA naar vraag **19 A**

	per week	1 x	2 x	3x	4x	>5x
13 Hoe vaak kom je dan op een JOP locatie?		☐	☐	☐	☐	☐

13a Hoe lang verbleef je de laatste keer bij de JOP?

☐ tot een half uur

☐ half uur tot uur

☐ uur tot anderhalf uur

☐ anderhalf tot twee uur

☐ meer dan twee uur

14 Zie je weleens andere groepen jongeren gebruik maken van een JOP locatie waar je zelf ook komt?

☐ ja, vaak

☐ ja, af en toe

☐ ja, zelden

☐ nee, nooit

15 Hoe vind je een JOP locatie eruitzien qua uiterlijk, zoals de staat van het meubilair?

☐ heel goed

☐ goed

☐ matig

☐ slecht

☐ heel slecht

16 Vind je de JOP een aantrekkelijke voorziening?

☐ ja,

want.....
.....
.....

☐ nee,

want.....
.....
.....

17 Als er een andere voorziening zou liggen op de locatie van de JOP, zou je die dan ook/ wel bezoeken (bijvoorbeeld een skatepark in plaats van een JOP)?

☐ ja

☐ nee

☐ misschien

18 Hoe vaak maak je gebruik (per week) van de sportaccommodatie die bij de JOP ligt?

- ☐ 1 keer
- ☐ 2 keer
- ☐ 3 keer
- ☐ 4 keer
- ☐ > 4 keer, namelijk keer
- ☐ ik maak geen gebruik van de sportaccommodatie

GA naar vraag **20**

GA naar vraag **19 B**

19 A Wat is de reden dat je niet naar een JOP gaat?

.....

.....

.....

19 B Waarom maak je geen gebruik van de sportaccommodatie?

.....

.....

.....

.....

.....

20 Als je rondhangt op straat, waar hang je dan het meest rond:

.....

20a kun je ook toelichten waarom je specifiek daar bent:

.....

.....

.....

21 Wat mis je in de buurt aan voorzieningen voor jongeren?:

.....

.....

.....

22 als je buiten bent, heb je dan wel eens contact met ouderen/volwassen mensen uit de buurt?

Heel veel	veel	af en toe	weinig	geen
☐	☐	☐	☐	☐

23 praat je met mensen in de buurt die rond de plek wonen waar jullie verblijven? Wat wordt dan het meest gezegd of gevraagd:

.....

.....

.....

☐ ik praat niet met mensen uit de buurt

Hieronder staan stellingen, geef aan in hoeverre het je met deze stellingen eens bent:

Ze^{er} eens/ eens/ neutraal/ oneens/ ze^{er} oneens

24 Bij mij in de buurt gaan jong en oud goed met elkaar om	☐	☐	☐	☐	☐
25 Bij mij in de buurt zijn er spanningen tussen jong en oud	☐	☐	☐	☐	☐
26 Bij mij in de buurt heb je last van de jongeren zelf	☐	☐	☐	☐	☐
27 Ik mis een goede plek om rond te hangen met mijn vrienden/vriendinnen	☐	☐	☐	☐	☐
28 Ik vind het leuk om met mijn vrienden rond te hangen in de buurt	☐	☐	☐	☐	☐
29 Ik word vaak weggestuurd op plekken in de wijk naar andere plekken door politie	☐	☐	☐	☐	☐
30 Ik word vaak weggestuurd op plekken in de wijk naar andere plekken door omwonenden	☐	☐	☐	☐	☐

Ze^{er} eens/ eens/ neutraal/ oneens/ ze^{er} oneens

31 Ik vind het belangrijk dat er geen problemen zijn tussen jongeren en ouderen in de wijk	☐	☐	☐	☐	☐
32 Ik vind het belangrijk dat jongeren zelf geen overlast veroorzaken	☐	☐	☐	☐	☐
33 Ik vind het belangrijk dat ik op een leuke locatie kan samenkomen met mijn vrienden in de wijk, waar ik kan “hangen”	☐	☐	☐	☐	☐
34 Ik vind het belangrijk dat er goede afspraken worden gemaakt over het gebruik van een jongeren ontmoetingsplaats	☐	☐	☐	☐	☐

35 Heb je nog opmerkingen over jongeren ontmoetingsplaatsen die je niet in deze vragenlijst bent tegengekomen, laat het me dan hier weten!:

.....

.....

.....

.....

.....

Bedankt voor je tijd!

Ben je bereid nog eens verder met mij van gedachte te wisselen over de JOP's? Laat dan hier je email adres achter!

.....@.....